

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

GÜRKAL AYLAN ÖMÜR BİTER YOL BİTMEZ

taşıt edebiyatı * taşıt folkloru

MAY YAYINLARI A.Ş.
BİLİM / BELGE / İNCELEME DİZİSİ: 81
Babıâli Caddesi No. 19
Cağaloğlu — İstanbul
Tel. : 27 71 61

Bu kitabın yayın hakkı MAY Yayınları A.Ş.'ne aittir

Kapak : Tekin Artemel

Dizgi - Baskı: CİMTAY MATBAASI
Dizdariye Medresesi Sokak No. 19 Çemberlitaş-İstanbul

GÜRKAL AYLAN

hüç
21

ÖMÜR BİTER YOL BİTMEZ

Taşıt Edebiyatı
Taşıt Folkloru

Fotoğraflar :
Erkin EMİROĞLU

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

MAY YAYINLARI A.Ş.

Gürkal Aylan İstanbul'da doğdu.

Yüksek öğrenimine İst. Üni. İngiliz Filolojisinde başladı. Daha sonra İkt. Fak. Gazetecilik Enstitüsüne geçerek orayı bitirdi.

Tiyatro eleştirileri, yazı, şiir ve çevirileri çeşitli sanat dergilerinde ve antolojilerde yayınlandı. Basılı üç kitabı var: **Sahne Bilgisi** (Tiyatro), **Şarkısızlar** (Şiir) ve **Bir Ses Duymamak** (Şiir). 1966'dan beri reklâmcılık alanında çalışan ve sırasıyla; Manajans'ta Metin Yazarlığı / Müşteri Temsilciliği, Yeni Ajans'ta Genel Müdür Yardımcılığı ve Yaratıcı Grup Başkanlığı görevlerini üstlenen Aylan, halen Pars McCann Ajansı'nın Creative Director'lüğünü yapmaktadır.

**Şiir kamyonetlerin mavisidir,
kamyonların yiğitliğı.
Faytonların yazılmamış tarihtir şiir.**

Ölkü Tamer

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖMÜR BİTER
YOL BİTMEZ

I

**Uzun, İnce bir yoldayım,
Gidiyorum gündüz gece.
Bilmiyorum ne haldeyim,
Gidiyorum gündüz gece.
— Aşk Veysel.**

«Bir kez gün vurdu mu Toros'lara, ısıdı mı bir kez mor toprağın yüreği, dolandı mı Akçadağ'ın sırtını altın çizgisi güneşin, hey babam hey, koçyiğit kesilir yorgun gözlerim, şaha kalkarlar küheylanlar gibi, kaçıp gitmek isterler gözkapaklarımdan. Yazsa yazın serini, güzse güzün ayazı havalanıp gelir deniz kuşları gibi. Diri sabahla camdan içeri dolar, enseme, boynumu, saçımı okşar. Suskunluğu, dilsizliği, sessizliği gider dağların: gider çağıl çağıl akıp giden geceyle. Gün vurdu mu bir kez Toros'lara, bir kez sevişmesi başladı mı güneşin bulutlarla, altın çizgilerle donandı mı dağ bayır, kıpır kıpır kıpırdanır kanı altımdakinin, çevik ayaklara dönüşür birden yorgun tekerler, o yol çilekeşi gider, masaldaki şehzadeyi gök gök uçuran kanatlı at gelir

konar yerine. Zaptedemem gayri, durmaz hay oğlanım, hay civanım durmaz, alır uçurur beni kekik otları, ballıbabalar, papatyalar içinden; alır uçurur, delice bir sevdaya tutulmuş gibi.

Bir kez gün vurdu mu Toros'lara, ısıdı mı bir kez mor toprağın yüreği, dağ taş selâm durdu mu sırma saçlı, altın taçlı güneş gelince, sabahla gelen düğün bayramdır gayri ıssız ovaya, garip doğaya. Sen gör artık daldaki, çiçekteki sevinci. Sen gör hele ağaçtaki, yapraktaki cümbüşü. Sanırsın Tanrıyla yarenlik eden ulu Toros'lar kaşla göz arasında kılık değiştirmiş. Yer yarılmış, renkler dağılmış ortalığa. İnsanın içine ürpertiler salan o gece heyulâsı Toros'lar gitmiş, morlarıyla, yeşilleriyle, beyazları, pembeleriyle, çiçek çiçek ovalarıyla bir başka sevilesi Toros gelmiş yerine. Geceberi burnundan bir an ayrılmayan benzin kokusu dönüşmeyegörsün kekik kokusuna. Bir başka seversin toprağı, otu, gökyüzünü. Bir başka kaptırırsın yiğit yüreğini, civanmert yüreğini, yazılmamış yüreğini yaylâklara, taşlara.

Bir kez gün vurdu mu Toros'lara, ısıdı mı bir kez mor toprağın yüreği, dolandı mı Akçadağ'ın sırtını altın çizgisini güneşin, hey babam hey, koçyiğit kesilir yorgun gözlerim.

**Önce dağlar mor
Verir kendlni güneş birazdan
Isınır mor**

**Yeşil mor
Sarı mor
Turuncu mor»**

Cengiz Bektaş

«Gece heyulâsı dedim ya Toros'lara, ne ben demiş olayım, ne siz duymuş olun, gayri kankardeş, dağkardeş, bağkardeş olduğumuz soylu Toros'lar beni yanlış anlasın istemem. İnsanlık anıtı, sevgi kanıtı Karacaoğlan'ın anavatını sabah güzeldir, gündüz başka, gece başka. Kaptırdı mı uçuşan yıldızlar arasında, arkasında TOROSLARI AŞTIM YAVUKLUMA ULAŞTIM yazan koçunu Acıpayam ovasında, Tavas ovasından, nasıl sayamazsan tepedeki yıldızları, içtiğin cigaraları da öyle sayamazsın. Koca makina rampaya gelmeden önce düzlüklerde soluklanırken, neşesini bulurken, sen ağrıyan gözlerini düşünürsün. Evdekiler şimdi televizyonda yerli film seyrediyorlardır garanti. Bazı adamların uğraşları ne rahattır, ne düzenlidir diye düşünürüm. Çalışacağı saati, işten çıkacağı saati bilir, evine döneceği, dinleneceği, yatacağı, karısıyla başbaşa verip sevişeceği saati bilir. Başka deyişle, aşını, işini, eşini bilir. Her gece belirli saatte kurulur sofrası önüne, dizim dizim yemeklerle bezenir. İster televizyon seyreder yemekten sonra, ister çocuklarıyla oynar, isterse sinemaya, gazinoya, komşu gezmesine gider. Ama benim yazgım öyle mi? Yolların, yokuşların, dağların, taşların abdalı olma bir kez!

Ferhat misâli dağlar deliyorsun gece demeden

Ömer Faruk Toprak

İşte böyle, yaşam boyu yalnız, serseri bir yıldız gibi oradan oraya, oradan oraya sürüklenir durursun. Denizcilerin, deniz adamlarının, hava adamlarının yazgısı da bizimkini andırır bir bakıma. Düzene sokamazsın hiçbirimizi.»

**Kırk dokuz yıl bu yollarda,
Ovada, dağda, çöllerde,
Düşmüşüm, gurbet ellerde
Gidiyorum gündüz gece.
— Aşık Veysel**

III

«Sultan dağlarını gören var mı içinizde? Benzetmek doğru olur mu bilmem ama Sultan dağları dağların sultanıdır gerçekten. Ama öyle kasıntı sultanlardan değil, alçakgönüllü bir sultan. Geldiğimi görünce uzaktan hemen canlanır, bağrına basmağa hazırlanır beni. Ne kadar yıldız varsa gökte, hepsini çağırır, asar fenerlerini tepesine, yoluma ışık, koçuma beşik olsunlar diye. Sardırdım mı makinemi tatlı rampasına Sultan dağlarının, burnum yanar kekik kokusuyla; bizim uğraşın da bu yanı iyidir işte, mis gibi dağ kokusunu, doğayı soluyup yaşarsın.

İç Anadolu'ya geçit vermeyen Bey dağlarını nasıl döne döne çıkarsam, öyle çıkarım soylu, konuksever Sultan dağlarını. Çıkarım başım döne döne. Yıldızlardan, doğadan. Ya Bolkar dağları? Ya Bolkar? Sanırsın onun için düzül-müştür «yüceldikçe yüceldi yüce dağlarım» şarkısı. Yüce-lerden yüce gördüm, ama Bolkar dağını hepsinden yüce gördüm. Yüce ve soylu gördüm. Karacaoğlan'ın gözağrısı olduğundan mıdır nedir:

**Yürü behey Bolkar dağı
Senden yüce dağ olma mı?
Sen yaylanın güzelisin,
Yanakların ağ olma mı?**

«İlgın ovası, ıgıl ıgıl, ılgıt ılgıt akar insanın içine. Yüce Bolkar'ın yanında nice kısadır ama, bazen Bolkar'ın ucun-

dan göremediğin nazlı yıldızları oradan görür, afallarsın. Masaldaki şehzade için Kaf dağının ardı ne ise, senin için de bir dağın ardındaki düzlük odur. Bir umuttur, bir sınavı veriştir, bir gülümseyiştir. Yorgun bedene, argın göze bir merhemdir. Sevgilisi yol olan garip için yumuşak bir döşektir. İnşe rastlarsa öyledir de, Akdeniz'in «üstünde daima top top ak bulutların» salındığı yüceliklerine tırmanmadan önce seni ağırlıyorsa, Ilgın'ı da, Tavas'ı da, Pasinler'i de TOROS EKSPRESİ için bir eşiktir.

'Toros dağlarının etekleri ta Akdeniz'den başlar. Kıyıları döğen ak köpüklerden sonra doruklara doğru yavaş yavaş yükselir. Akdeniz'in üstünde daima, top top ak bulutlar salınır. Kıyılar dümdüz, cilâlanmış gibi düz killi topraklardır. Killi toprak et gibidir. Bu kıyılar saatlerce içe kadar deniz kokar, tuz kokar. Tuz keskindir. Düz, killi, sürülmüş topraklardan sonra Çukurova'nın bükleri başlar. Örümüşçesine sık çalılar, kamışlar, böğürtlenler, yaban asmaları, sazlarla kaplı, koyu yeşil, ucu bucağı belirsiz alanlardır bunlar. Karanlık bir ormandan daha yabancı, daha karanlık!»

Yaşar Kemal

Koca Veysel «benim sadık yarım kara topraktır» diyor-du, ölüm sonrası için. Ben bunu ölüm öncesi için de söylüyorum, yaşadığım gün için de söylüyorum: benim sâdik yarım kara topraktır. Kara toprak yoldur. Yol benim yavuklum, yolumu gözleyendir. No o bensiz yapar, ne ben onsuz dururum. Makinem de en az benim kadar vurgundur ona. Ben bastırdıkça gazı, tekerler onun türküsünü söyler.»

İKİNCİ BÖLÜM

SENİNLE BİRLİKTE
SANA DOĞRU

I

**Yar yüreğin yar yarmağa değer
Bir insan tanımak, oğul, bir cihan tanımağa bedel.**

— Bedri Rahmi Eyüboğlu.

Senin yazılmamış yüreğini yazacağım, garip sürücüm. Yazılmamış yüreğini yazacağım. Deşilmemiş sıkıntını deşeceğim. İnilmemiş derinliğine ineceğim. Aşkı sevene, derdi ise sana soracağım. Issız yolların garip yolcusu olup seninle yollara düşecek, ailesinin «çünkü şoförsün» diyerek yakıştıramadığı, sana vermediği kız için seninle birlikte içeceğim. Büyük boy resmini arabanın arkasına astığın Ferdi Tayfur'un, Orhan Gencebay'ın yeni kasetini çocuksu bir coşkuyla ve bilmem kaçınıcı kez teybe koyuşunu dikkatle izleyip, kasetteki şarkıyla iç dünyanın arasındaki gizli bağıntıyı hüznü ve dalgın bakışında, derin iç çekişlerinde çözmeğe çalışacağım.

Senin yazılmamış yüreğini yazacağım, garip sürücüm. Seninle birlikte direksiyona yan oturacak, seninle birlikte havalı kornayı çalacak, seninle birlikte kornaya yumruk vurarak yoldan geçenleri ürkütecek ve ardından keyifli ke-

yifli güleceğim. Seninle birlikte gaz pedalını topuklayarak dağlar tepeler aşacak, arabamızı sollayıp geçmek isteyenlere «kapılma r zg r ma çeşidim olursun» diyeceğim. «Geç oldu desinler, geçmiş olsun demesinler» öğüdünü verenlere «şairsen vur saza, şoförsen bas gaza» yanıtını vereceğim.

Senin yazılmamış yüreğini yazacağım, garip sürücüm. Seninle birlikte sabahı kahvelerinde oturup çay üstüne çay tazeleyecek, diğer sürücü arkadaşlarına 68 Pleymut'u nasıl toparladığını, kaportacıya ne kadar para verdiğini, 300 bin peşin veren olursa satıp üstüne biraz ekleyerek şöyle kız gibi bir araba almak istediğini anlatışını dinleyeceğim. (Kimi zaman salt arkadaşlarına hava atmak, olduğundan farklı gözükmek için bu tür konuşmalara girdiğini gözledim.) Cigara dumanından, biraz da uykusuzluktan kızarmış gözbebeklerine derin derin bakacağım. İnsanların bilmem kaçıncı uykularında oldukları bir sırada senin ayakta oluşuna, konuşacak bir dolu şey bulmana biraz şaşırarak.

Senin yazılmamış yüreğini yazacağım, garip sürücüm. Munzur dağlarından, Aladağlardan, Konya ovasından «koçum» dediğin kamyonunla seninle birlikte geçecek, Tahir geçidini tereyağından kıl eker gibi sıyıran kounun direksiyonunu seninle birlikte eğilip eğilip  peceğim. Motoru kızgın boğalar gibi soluyan BABA YADIGARI otob s nle Urla'nın yiğit sözü gibi düz, dosdoğru yollarına vuracak, tozlu yüzümün terini Ege'nin tuzlu r zg rıyla kurutacağım. Ilıca'da Hatçe yengeleri arabadan indirip yazıhanedeki tanışa teslim edecek, eşme'nin en boğazsız insanı bile baştan çıkaran o ünlü «kumru»sundan ayaküstü yeyip çayımı da alelacele içtikten sonra yeniden yola d z leceğim seninle. Bodrum'un sokaklarından bile dar Alaçatı sokaklarında, kaldırımdakilerin d kk n kapılarına kaışmalarını bekleyerek ve tıpkı duvarlara s rt n rcesine, adım adım,

milim milim ilerleyeceğim. Caddeleri çöpkebabı satıcıları ve renk renk testilerle bezeli Selçuk'tan seninle geçip Pamucak ovasının tepelerine bir kartal gibi konacağım. Seninle birlikte, Maaşallah'lı Fiat'ınla birlikte yutacağım kıvrım kıvrım Kuşadası yollarını. Yeşilin onca değişik tonunu kendinde toplamış koylara baktıkça içim yanarak, denizde serinleyenleri gördükçe hafiften kıskanarak.

Senin yazılmamış yüreğini yazacağım, garip sürücüm. Seninle birlikte «fantomum» 74 Commer'in kontağını açıp, havalı kornamı da havalandırdıktan sonra dalacağım kentin ara sokaklarına. Dirseğim pencerenin iyice dışında, dudaklarımda Marlboro, tüm cambazlığımı göstereceğim beni tanıyanlara. Bildik, fanıdık sürücülere, kahvede akşamları plşpirik oynadığım sürücülere korna çalıp selâm vereceğim. Hele hele yüreğimi yangın yerine çeviren, bir zamanlar yavuklum, şimdi bacım olan, isteyip de alamadığım gözağrımın evi önünden geçerken iyice bir «faça» yapıp «racon» keseceğim. Sonra açık yola çıkıp kaldırım kenarına dizili vatandaşları teker teker toplayacak, indir bindirle arabamın taksidini, ödemeğe, midemin kazıntısını indirmeğe çalışacağım. Akşam ipil ipil iner oldu mu yukardaki boşluktan, deli gibi, çılgın gibi gireceğim mahalleme. «Kwai köprüsü» makamında öten kornama basarak.

Senin yazılmamış yüreğini yazacağım, garip sürücüm. Adının garibe çıkmasına neden olan, seni Ahmet efendiden, Mehmet efendiden ayıran, seni topluma yabancılaştıran yalnızlığını, ezikliğini senin sözcüklerin ve dizelerininle dile getirmeyi deneyeceğim. Kamyonundaki, at arabandaki, el arabandaki, minibüsündeki, dolmuşundaki, kamyonetindeki nakışların, çizimlerin, yazıların derinine, inmeğe çalışacağım. Okul görmüşlerin «sosyo-psikolojik» gibi adlar taktığı incelemelere boyumun erdiğince girip, senin karanlıkta kalmış dünyanı birazcık keşfe kalkışacağım. Sen kestirmeden gidip «hor görmeyin garibi» dedin. Ben yolu

da, sözü de biraz uzun tutacağım. Aynı şeyi başka biçimde söyleyeceğim. Kızmazsan tabii!

II

Bu düşünce kafama, bu ateş içime ne zaman düştü, tam olarak anımsayamıyorum. Ne zamandır yollarda taşıt ardından koşar, ne zamandır taşıt gördükçe belki bir söz kaparım diye başımı ondan yana çeviririm bilmiyorum. Ben diyeyim üç, sen de 5 yıldan beri, ne farkeder? Sen garip sürücüm, sen taşıtını böyle güzel, böyle ilginç renkler, çizimler, yazılarla donatır olduğundan beri ben bir Evliyâ Çelebi oldum. Aklıma koydum ya bir kez seni yazmayı, cep-te sürekli bir kâğıt kalem, yollarını gözler, manilerini izler oldum. Sen nereye, ben oraya. Kimi zaman beni gördün araba vapuru sıranı beklerken, gördün kamyonunun önünden, ardından, yanından alıcı gibi geçişimi. Bırak onu, belki kâğıda kaleme sarılıp kimselere belli etmemeğe çalışarak not alışımı da gördün. Tanrı bilir ya, aklın takılmıştır buna. Ne bileceksin senin derinlerine kulaç atmağa çalıştığımı, senin karanlık yüreğini keşfe uğraştığımı? Kim bu deli, deyip geçmişsindir belki de. Az mı önüne çıktım kamyonetinin, sen açık yola kendini kaptırmış keyifli keyifli giderken? Az mı korna çaldın kızgınlıkla, ben de olsam çalarım ya, ne bilecektin benim yazı toplar olduğumu? Ama bileceksin, garip sürücüm, bileceksin elbet, sen değil miydin bunları kamyonuna, kamyonetine yazar bezerken birileri okusun isteyen? Sen değil miydin, bunlarla birilerine kendini anlatmak için çırpınan? Sen değil miydin, söyle, aracını mektup gibi kullanan? Al sana işte, bir okuyucu, hem de dikkatli bir okuyucu. Senin mektubunu yalnızca kendine saklamayacak, başkalarına da okutacak bir okuyucu.

Nerede kalmıştık? Bu işe nasıl başladığımız konusunda, değil mi? Dediğim gibi, yıllar önce başladı seninle ilgim. Senin garip halin, senin farklılığın, senin bizlerden olmayışın, senin kendini bizlerden zorla ayrı tutmak isteyişin bayağı ilgimi uyandırmıştı. Ne yalan söylemeli, gücüme de gitmişti. Seni izlemeğe başladım. Nereye gitsen kaçamıyordun benden. Yanmıştın. Bazen adamakıllı kızdırıyordun beni, hiç dostça olmayan yaklaşımlar içinde bulunuyor, sana en ufak bir kötülükleri olmadığı halde insanları öyle bir tersliyordun ki Bir kız arkadaşımı, Sirkeci'ye hangi yoldan gittiğini sorduğu için dolmuşundan kovmuştun. Arkadaşım bu tatsız olayın etkisinden günlerce kurtulamadı. Buna benzer tuhaf davranışlar içindeydin. Sözelimi, durakta bekleyen hanım müşterinin yanına yaklaşıyor, o tam kapıyı açıp içeri gireceği sırada gazlayıp gidiyordun. Onu kandırdığın, onu arabana kabul etmediğin için mutlu oluyordun. Sana hiçbir kötülükleri olmadığı halde, acımasız davranıyordun müşterilerine. Parasıyla rezil olmak diye bir deyim var ya, hah işte tam onun gibi, dolmuşuna bindiğim zaman paramla rezil oluyordum. (Bilmem anımsar mısın: bir gün benden fazla para alman üzerine ben itiraz etmişim, konuşmamız bir ara tartışma durumuna girince sen demiştin ki: «Abi, bırak Allasen, zaten isyânkarı oynuyoruz!»). Ama zamanla alıştım buna, önceleri yadırgadığım bu yanlarını giderek bağışlamağa, bu hareketlerine gerekçeler aramağa, onları doğal karşılamağa başladım. Ne olursa olsun, ilginç bir konuydu benim için. Kafama takılmıştın bir kez. Beni bırak, başkaları için de ilginç bir konu değil miydin? On yıl kadar önce Ayhan Doğanç'ın seninle ilgili olarak yazdığı bir yazıyı 2-3 yıl önce yeniden, yeniden okudum. Ilgim biraz daha arttı. Sonra motifti, yazıydı, resimdi derken işi bugüne, bu kitaba kadar getirdik işte. Ha, unutmadan söyleyeyim, senin önünde bazı dostlara teşekkür borcumu iletmek istiyorum, bu konuya olan

katkıları için: artık aramızda olmayan değerli insan İhsan Hınçer'e, Bora Hançer'e, Tahir Özçelik'e, Nejat Gönenç'e ve Erkin Emiroğlu'na...

III

**Otomobil uçar gider
Gönlüm gibi kaçar gider
Ben talihin peşindeyim
Talih benden kaçar gider
Yar yar güzel yolcu güle güle**

diye bir şarkı var çocukluk anılarımın içinde gizlenen. Bir filmini mi seyretmişim, neydi... Ne zaman senin konun geçse çıkagelir geçmişin kuytularından. Ne zaman uçar-casına giden bir taşıt görsem bu şarkıyı anımsarım. Hiç bir otomobil kaçıp gitmesin istiyorum şimdi. İstiyorum ki, rastladığım her aracı lastiğinden farına dek iyice inceleyeyim. Gözlemci bakışı diyeceksin, haklısın. Ama bak, gözlemci derken birşeyler çıkıverdi ortaya. Bir baktım ki senin öykün, senin destanın yarı folklorik, yarı yazınsal, yazı-livermiş sonunda. Kimileri okuyunca taşıt folkloru diyecekler bu kitaba. Kimileri de duygusal yanı birazcık fazla kaçmış bir sürücü edebiyatı denemesi. Araştırmacı yanları ağır basanlar da biraz önce sözünü ettiğim yabancı terimleri kullanarak, bilimsel bir inceleme diyebilirler buna. Kullanılacak tanımlar ne olursa olsun, okurların şuna inanmalarını çok isterim: içten gelen, iyiniyetli bir çalışmaydı yaptığım. Bir ön adımdı. Dileğim o ki, bir işe yarasın, seninle, senin dünyanla, senin yüreğinle, senin yalnızlığın, senin acıların, sevinçlerinle, senin mutluluk, ya da mutsuzluklarıyla benim gibi ilgilenenlere ufak da olsa bir ışık tutsun bu deneme. Alsınlar bu adımı daha da ileriye götürsünler, daha çok örnekle belgelesinler, senin bazen insanı

afallatan, değme ozanı cebinden çıkaran doğal şiirsel söz-
lerinden yola çıkarak yeni yeni ürünler kazandırsınlar ede-
biyatımıza. (Ben bir işe kalkıştım, aldım senin «geri dön
ömrüm, geri dön» sözünü, işleyip upuzun bir şiir durumu-
na getirdim.) Folklorumuzda sana daha geniş bir yer ayır-
sınlar.

Biraz önce Ayhan Doğanç, İhsan Hınçer, Tahir Özçe-
lik adlarından sözettim. Rahmetli Hınçer Türk folkloruna
çok emek vermiş kişilerden biri... Türk Folklor Araştırma-
ları dergisini 30 yıl süreyle çıkarmayı becermişti. Biraz dü-
şünürsen bizim ülkemizde böyle bir şey ne büyük başarı!
Onun o dergisi olmasaydı ben ne Sn. Ayhan Doğanç'ın, ne
de Sn. Nail Tan'ın yazılarını okuyamayacaktım. Ayrıca, rah-
metli bana Anadolu'da çıkan ve Sn. Abdülkadir Güler'in
bir yazısını içeren yöresel bir gazeteyi vermek inceliğin-
de bulunmuştu. Bay Özçelik'e gelince... Doğrusu ya ben
kendisini yalnızca tiyatro eleştirmeni olarak tanırdım. Me-
ğerse bu işe bir zamanlar o da merak sardırılmış. Çizimiyle,
yazımıyla bir dolu örnek vardı elinde. Benim böyle bir işe
giriştiğimi duyunca elindeki tüm malzemeyi bana gönder-
me yakınlığında bulundu. Sn. Doğanç'ın, Sn. Tan'ın, Sn.
Güler'in bu konudaki yazı ve derlemeleri benim için çok
yararlı oldu. Kendi hesabıma sevindim. Ama daha çok se-
nin hesabına sevindim, garip sürücüm, seninle benden baş-
ka kimselerin de ilgilendiğini gördüğüm için! Ayrıca Sn.
Nail Güreli'nin Hürriyet Gazetesi'nin 8. Gün ekinde yayın-
lanan bir röportajını da aldım.

Hazır sırası gelmişken, birkaç addan daha söz etmek
istiyorum. Biliyorsun, Sn. Hasan Pulur yıllardan beri, ken-
dine ayrılan köşede üzeri yazılı taşıt fotoğrafları yayınlıyor.
Kitapta onlara da yer verdim. Bu tür fotoğraflara zaman
zaman Sn. Mete Akyol'un köşesinde de rastlıyoruz. Gazete-
lerde durum böyle. Televizyona gelince; anımsayacağın
gibi senin konunu ilk kez beyaz cama getiren Sn. Uğur

Dünder olmuştu. Adıgeçenlerin konuya olan değerli katkılarını burada saygıyla anmak, benim için bir görev.

Bana zaman zaman taşıt yazısı derleyen dostlarıma, kitaptaki çizimlerin büyük bir bölümünü yapan Nejat Gönenç'e, dia ve fotoğraflarıyla kitaba renk katan Erkin Emir-oğlu'na teşekkür ederim.

Ama bunların hepsinin ötesinde, konunun önemini kavrayarak onu kitaplaştırma gereğini duyan May Yayınevi ve Eray Canberk dostumuza teşekkürü borç biliyorum.

YOL VERİN
DAĞLARIN OZANINA

Canım kurban şiirin gerçeğine, hasına
İçersine insan kokusu sinmiş mısralara vurgunum

.....

Ne zaman bir köy türküsü duysam
Şalrılığmden utanırım.

Şalrim

Şiirin gerçeğini köy türkülerimizde bulmuşum

.....

Ah bu türküler

Türkülerimiz

Ana sūdū gibi candan

Ana sūdū gibi temiz

— Bedri Rahmi Eyüboğlu.

Sana sokulup seni yakından tanıdıkça, başka bir yanını da keşfediyorum senin: şiire düşkün yanını. Dikkat ediyorum da, düz yazıdan olduğunca kaçıyor, uyaklı sözlere sığınyorsun.

âşık-san vur saza
şoförsen baz gaza

geçme beni
üzerim seni

Bazen de uyaksız, ama şiir yüklü öyle sözler buluyorsun ki, allak bullak oluyorum onları okuyunca. Ne yalan söyleyeyim, bir ozan kıskançlığı da duyuyorum gizliden gizliye. Şu sözün güzelliğine bak:

**seni getirmiyor bana
kısa kalıyor geceler**

Ne var ki, yalnız taşıtları süslemiyor bu şiirsel sözler. Kamyon, minibüs, otobüs arkalarına yazılı şiirsel sözlerden mektuplardaki manilere... fotoğraf sunularına... mektup adreslerine kadar, çeşitli biçimlerde yerleşmiş şiir bireylerin yaşamına. Şu zarf üstü yazısına bak örneğin. Ahmet'in evi Hopa'da, derenin kolu üzerinde. Arkadaşı da Ahmet'e mektup gönderiyor:

**Derenin kolu
Ahmedin holi
HOPA**

Belgeler bölümünde bir uğraş-arkadaşının, bir sürücünün resmini göreceksin. O resmin arkasında da şu yazı var:

**Ben bir şoförüm
Yoktur kaderim
Bu dünya fânidir
Belki vefat ederim
Bu resmimi saklayana
Çok teşekkür ederim**

Evet, Çorum'un Cemilbey köyünden sürücü Mahmut, Orhan Alpaslan'a bıraktığı bu anıda, gördüğün gibi gene uyaklı sözlerle sığınmış. Bu arada, kitabımın belgeler bölümündeki para üstü yazılarına bakarsan, onların da uyaklı

ve şiirsel sözler içerdiğini görürsün. Neyse, biz gene konu-
muza, taşıtlara, arabalara dönelim istersen. Kadıköy vapur
iskelesindeki üç tekerli çayhanenin sahibi Çaycı Niyazi Ba-
ba, müşterilerine uyaklı sözle ulaşmayı deniyor:

**motor yokuşta tekler
demli çaydan anlayan
ustasını bekler**

Belgeler bölümünde bu yazının bir türeviyle karşılaşa-
caksın. Bir de Eminönü vapur iskelesi önlerindeki gezgin
sucuyu unutmamak gerek:

**aç şişeyi
iç suyu
dön köşeyi**

Peki ama niçin, garip sürücüm, niçin düzyazı değil de
şiir, niçin düz söyleyiş değil de uyaklı söyleyiş? Demek ki
kurtaramıyorsun yakarı şiirin elinden. İster sürücü ol, ister
boyacı, ister köfteci, şiir, ya da uyaklı söz bırakmıyor se-
ni, bu insanın bu halkın kanına işlemiş şiir. O da neden?
Şiir ve türkü geleneğimizden! Öylesine köklü, öylesine soy-
lu bir gelenekten tabii ki bunlar çıkacak... Tabii ki yıllar
yılı kamyon arkalarında, zarf üstlerinde, paralarda, resim-
lerde yaşayıp duracak Veysel'lerin, Karacaoğlan'ların bize
bıraktıkları armağanları!

«PRENS SALIH»

**İçimde renkler uçuşur
Al yanar yeşil tutuşur
Ne sihirdir ne keramet**

**Ne de el çabukluğu marifet
Bu bir ressam oğlu ressam işidir
Sağ yanımda usul usul
Morla turuncu tutuşur
Beri yanda kuzgunî siyahlardan
Ödü patlamış beyazlar
Ötede çil yavrusu gibl dağılmış pembeler
Kenarda yüzlerce senedir
Özlediği kahverengine kavuşmuş bir sarı
Beride Bursa çinileri değmiş
Yunmuş yıkanmış bir memleket rüzgarı**
— Bedri Rahmi Eyüboğlu.

**Portakal kabuğundan
Kavun diliminden
Havalandı nakışlar
Avşar kiliminden
Çılgın topukları üstünde
Sebepsiz sevincin**
— Bedri Rahmi Eyüboğlu.

**Yurdumun taşından toprağından sürüp gelir
nakışlarım
Taşıma toprağıma toz konduranın
Alnını karışlarım**
— Bedri Rahmi Eyüboğlu.

Bu arada, en az yazıların kadar ilginç olan çizimlerinden, motiflerinden, süslemelerinden söz etmeden de duramayacağım, garip sürücüm. Belli ki seni etkileyen yalnızca halk şiiri, halk türküsü olmamış. Halk resmimiz, nakışlarımız, Anadolu motiflerimiz de enikonu etkilemiş, gönülden vurmuş seni. Gerçi ortak noktaları oldukça çok ama, kamyonunda başka, minibüste başka, otobüste başka türlü

süslemelere gitmişsin. Seni buna biraz da taşıtın türü ve büyüklüğü itmiş. Örneğin, otobüslerde poster alışkanlığı var. Arka camlara koyduğun posterlerin en çok kullanılanları Orhan Gencebay, Ferdi Tayfur, Neşe Karaböcek, Ajda Pekkan, Mine Koşan posterleri. Nedenini bilmiyorum ama çok sevdiğin bir poster daha var: gözünden yaşlar süzülen çocuk posteri. Kimbilir, bu poster ya kendi garipliğini anımsatıyor sana, ya da çocuğa olan özlemini gideriyor belki de. Bu posteri çoğu kamyonun sürücü yerinin camında gördüğümü de söylemeliyim. Otobüslerde sık rastlanan bir başka süs ögesi de, manzara resimleri... Bunlar da genellikle arka camlarda oluyor. İstanbul Boğaz Köprüsü'nden tut ta, Göreme, Ürgüp gibi yörelerimize ilişkin bu resimlerin bazen tüm arka camı olduğu gibi kapladığı oluyor. Bunlar ya hazır poster ya da birilerine çizdirilmiş manzalar.

Kamyonlarda durum biraz daha değişik. Onlarda da farklı öğelere rastlamak mümkün:

Aslan, kaplan, panter çizimleri ya da çıkarmaları.
Göz çizimleri ya da çıkarmaları.

Dağ, bayır, çöl, ev, yeşillik, dere, deniz, palmiye, iki yana açılan perde çizimleri. (Yağlıboya)

Bu arada kamyonun çeşitli yerlerinde değişik motiflere rastlanabilmekte. Zikzaklar, dominoyu anımsatan renkli çizgiler, eğri çizgiler ve üçgenler en çok kullanılan süsler arasında. Yeşil, mavi, sarı, beyaz, kırmızı ise en çok sevilen renklerden.

Yazılarını da süslemeyi unutmuyorsun tabii. Ya kenarlarına bazı çizgiler çizip bırakıyorsun, ya da çiçek, yürek, kuş gibi çizimlerle donatıyorsun onları. Bu yazıları da paçalığa, tampona, stepneye, kasaya, motor önüne, kapı kenarına, basamağa, kapı üstüne, sürücü yerine, cam üstüne

metal üstüne, pleksiglasa, lâstiğe yazdırıyorsun genellikle. Yıldızla, yağlıboyayla, tebeşirle.

Minibüslere gelince: yıldızlar, çiçek ve kuş motifleri, kaplan, panter motifleri, en çok kullanılan süsleme türleri... Ayrıca plastik çiçekler, boncuklu süsler, renk renk ışıkları da unutmamak gerek. Aklımdayken söyleyeyim, kamyonlarda da, minibüslerde de, otobüslerde de sürücü yeri çok sayıda artist, şarkıcı ve pin-up kartpostallarıyla donatılıyor. Plaka çıkartmalarını ön ve arka cama koyan, hattâ metal plakayı arka cama asan arkadaşlarına çok rastlıyorum.

Her ne kadar motorlu taşıt sınıfına girmiyorsa da, ilginçliği yönünden at arabasının taşıdığı süslemelere de kısaca değineyim. Bir at arabası gördüm örneğin, yazı yazılmadık, çizgi çizilmedik yeri kalmamıştı. Konyalı Abdullah yazısı arabanın dört yanında karşımıza çıkarken, köşumlarda ve kasadaki çizimlerin (ağaç, kuş, ev vb.) çokluğu dikkati çekiyordu. Gene arabanın her yanında demir bahçe süsü gibi yaptırılmış «Konyalı» yazısına rastlanıyordu.

Yazıda olduğu gibi, süste de bazen çılgın oluyorsun, garip sürücüm. Sarıyerliyi mutlaka tanırsın. Minibüsünü ne duruma getirdi, değil mi? Ufak cinsten televizyonlar, resimler, kartpostallar, plastik süsler, ışıklar, kasetler. İnsan oturacak yeri zor buluyor. Ee, ne yaparsın, o da öyle buluyor mutluluğunu. Küçük sarayında küçük prensi oynatarak...

«SEYYAR KEBAP SALONU»

**Dedem neredeyse seksen
Ben henüz yedisinde
Uç tekerlekli bir araba uydurduk**

**Yokuşlar çıkıyoruz iterek
Tutarak yokuşlar iniyoruz
Dondurma satıyoruz
Bütün yaz
Allahın güneşinde
Kışın ayaz mı ayaz
Kışın yerler çamur
Hava ayaz mı ayaz
Fabrika önlerinde
Köfte ekmek**

Ölmedik yaşıyoruz işte
— Necati Cumalı

Gel, seninle bir anlaşma yapalım garip sürücüm, şu taşıt sözcüğü üzerinde. Sen ister kamyon, ister kamyonet, ister minibüs, ister makine, ister koç de altındaki arabaya, umarım bunlara toptan taşıt denmesine karşı çıkmazsın. Güzel Türkçemizde öylesine arı, öylesine pırıl pırıl yeni sözcükler var ki, onlara bağlanmamak, gönül kaptırmamak olanaksız. Taşıt da bunlardan biri. Bu güzelim sözcük dururken, insan bugüne dek neden «vasıta» diye bir şeyin ardına saplandığını anlamıyor. Bu yüzden de kendi kendine kızıyor. Bu kitap bu sözcük üzerine kuruldu: taşıt. Birilerinin kullandığı, birilerinin de bindiği, bir yerden bir yere taşındığı aracı belirliyor. Seni, senin o yazılmamış yüreğini anlatan bu kitabımda genel anlamdaki taşıt kavramı içine giren bir dolu ulaşım aracını konu aldım. Bunların üstünde yazılı 2000 dolayında söz derledim. Şaka makaka, pek öyle küçük bir sayı değil galiba. Çoğunu kendim derledim, kimi zaman derleyenlerden derledim. Bunları yazılış amaç ve biçimlerine göre bir güzel ayırdım. Bölümledim. Dedim ya, kitabımı bunların üzerine kurdum. Başka türlü söyleyeyim: motorlu taşıtlara yönelttim dikkatimi. Ne

var ki, belli bir konuya eğilenlerin elinde şunlar girer, şunlar kalır diye malzemeyi ayıracak keskin kılıçlar bulunmaz çoğu kez. Beni örnek al. Üzerinde ilginç bir yazı bulunan bir at arabası, ya da simitçi camekânı gördüm diyelim. Ne yani, başımı başka yana çevirip görmemezlikten mi geleyim? Bunları önce kâğıda, sonra bu kitaba aktarmadan gönlüm rahat eder mi sanırsın? Sonra öyle bir şey ki bu, içiçe geçmişler, sarmaş dolaş olmuşlar birbirleriyle. Birbirlerine açık kapıları var tüm halk deyişlerinin. Birini ötekenden soyutlayamıyorsun. İşte sana bunlardan bazı örnekler sunuyorum. Belki bildiğin, belki de bilmediğin sözler... Kimi düşündürücü, kimi gülümsetici, kimi ise hüzünlendirici... Bu sözleri sana niçin okuttuğumu, sanırım anlıyorsun. Evet, garip sürücüm, çeşitli uğraş dallarındaki kişilerin birbirlerinden etkileşimini, genelde de halk düşün-sünün, halk gülmecesinin nasıl yaygınlık kazandığını, zaman zaman nasıl ortak noktalar taşıdığını anlatmak için okutuyorum bunları sana. İsterim ki onca yıllık Haliķarnas'ı «Ali Karnas» yapan gezgin balıkçının vitrini dudağına bir gülüş iliştirirken, simitçinin üzerinde «takma ölü» yazısı bulunan camekânı seni biraz düşündürsün. Takma'nın saplantı olduğunu biliyoruz, peki ama ölü nesi oluyor? Ya da diyelim ki, yaşamında renk olmadığı için simitçi kendini ölüye benzetti de o sözü kullandı, iyi ama takma neyin nesi oluyor? İsterim ki, seni de, okuyanı da biraz düşündürsün. El arabası üstünde gördüğün «ızdırap çemberi» yazısının bir kamyonda rastladığın eş yazıyla akrabalığı, hısımlığı, bir gezgin satıcının camekânı üstündeki «sahilin gülü», bir el arabasında gördüğün «hadi gene iyisin», gezgin köftecinin vitrinine yazdığı «turistik derviş» yazısı, bir boyacının sandık üzerine yazdığı «boyacılar da sever» yazısı, kestanecinin üç tekerli arabasına yazdığı «yanıyorsam sebebi var», gene bir kestanecinin arabasındaki yürek resmi eşliğindeki «kestaneci âşk hüsnu» yazısı, bir el arabası üze-

rindeki «kaderimsin» yazısı, gene bir el arabasındaki «sev beni», gezgin kasetçinin kaset vitrininin önüne yazdığı «aradığını bilmeyen bulduğunu anlayamaz» yazısı, gezgin ayrancının arabasını süsleyen «içiyorsam sebebi var», «iç bu ayranı oh de» ve «istedim vermediler, ayrancısın dediler» yazıları seni hem düşündürsün, hem de bu etkileşim olayının gizini çözmeğe çağırsın. Okuyucuyu da bu toplumun zekâsı önünde şapka çıkarmağa çağırsın. «Rıza Paşa yokuşunda gençten bir satıcı çift gözlü lâhmacun kutusunun üstüne şöyle yazmış: Seyyar Kebap Salonu. Ne yaman bir dil kullanma yeteneği var halkın. Yıllardan beri kuşaktan kuşağa devredilerek gelişmiş bir beğeni: öyle ki sözcükler ya da kavramlar kapma, özentili olduğunda bile bir tad var. Şakacılık, kendinle alay, kendi sınıfının dışındakilere bıyık altından gülme güdüsü.»

— Tomris Uyar

Motorsuz taşıtlara ilişkin olarak vereceğim yazı örnekleri daha bitmedi. Kestaneciler, köfteciler, boyacılar, simitçiler ekmek kapılarını güzelim sözlerle donatırlar da, at arabası sahipleri durur mu? Onlar da yazmışlar arabalarına içlerinden kopup geleni. İşte şimdi de sana bazı at arabalarında rastladığım yazılar:

ankaralı

konyalı abdullah

ömür biter yol bitmez

**neşen bilir
bana tav olan çok**

nasibim Allahtan

paraya zam isteme

dediği olur

ya nasip

seveni sever

bana sokulma

Bırak, sana sokulalım, yaklaşalım, garip sürücüm!

«SEVENİ YOK SEYFULLAH»

**Sevgi var ya şu sevgi
nasıl desem aşk var ya
kanıma düşen cemre
canımdaki kuş var ya
— Gürkal Aylan.**

Ya garip sürücüm, o sevgi var ya, hani şu Mecnunu dağlara düşüren, Ferhat'a dağları deldiren, Kerem'i yakıp bitiren, seni beni her an, her dakika arkasından koşturan sevgi var ya... Hani insanın içini ağartan, adamı yeniden doğmuşa çeviren, yaşama sevinciyle kamçılayan o sevgi var ya... Sen ve ben aynı şeyi arıyoruz galiba usanmadan... Bakıyorum da senin ve arkadaşlarının taşıtlarınıza kondurduğunuz sözlere, büyük bir bölümü sevgiden sözediyor. Çok lüks, çok pahalı bir nesneymiş gibi yıllar yılı esirgenmiş sevgi senden. Eksik kalmış bir yanın hep. Ne diyordu koca Yunus: aşk gelicek cümle eksikler biter. Cümle eksikleri belki o anda bitiverecek bitmesine ama, aşk ne zaman gelecek? Cemre kanına ne zaman düşecek? Kanındaki kuş ne zaman şakımağa başlayacak?

**sevgi var ya şu sevgi
nasıl desem aşk var ya
kanıma düşen cemre
canımdaki kuş var ya**

Biliyorum, bu konudaki eksikliğini ne zaman dile getirecek olsalar, sıkılıyorsun, geçiştirmeğe çalışıyorsun hemen. Yollarla flört durumunda olduğunu, yolların senin yavuklun olduğunu söylüyorsun. Ama gel, saklama benden, bir insan sevgisi, senin o korkunç yalnızlığını alıp götürecektir bir sevgili, hani geçtiğin parklarda, koruluklarda, deniz kenarlarında, plâjlarda elele tutuşan, gözgöze bakışan, içten yanıp tutuşanlar gibi bir sevgili çıksaydı karşına, de bakalım dünyanın pırıl pırıl olmaz, gözbebeklerine yalım yalım ateşler oturmaz, çiçek çiçek bezenmez miydi renksiz yaşamın?

**gel çıkalım sevgilim gel
gel kurtulalım birer hanesinden
çekelim gidelim bir uçtan bir uca
sevelim sevelim sevelim
sevebileceğimiz kadar**

— Bedri Rahmi Eyüboğlu.

Seviniz, İnsan yaşamında bundan güzel birşey yoktur.

— George Sand.

Aşk sürekli mutluluktur. İnsanı sevginin güzellikleri yaşatır.

— Molière.

İnsan sevmeye başladı mı, yaşamaya da başlar.

— Madame de Scudery.

Sevmek acı çekmektir, sevmemek ölmek.

— Aristo.

Bilen sever.

— Leonardo da Vinci.

**Biz aşk için yaşıyoruz
Ölüme karşı güzelim**

— Necati Cumalı.

«BIONİK 707»

Oysa sen ölüme karşı değil, ölüme doğru, ölümden yana yaşıyorsun garip sürücüm. Sen gazı sonuna kadar topukladıkça «çılgın» diyorlar sana. Sen karşıdan gelen taşıtların üstüne üstüne gittikçe «deli, delirmiş bu adam» diyorlar senin için. Önünde başka taşıt görmeğe tahammül edemeyişini, önündeki araçları ne pahasına olursa olsun sollayışını hep bir ruh hastalığıyla açıklamağa çalışıyorlar. Ama seni bir kabuğundan çıkarmayı, derinlerine inmeyi bir deneseler, senin bu «pilotluk»larının ardında bir başkaldırının, bir bunalımın, bir kaçışın yattığını anlayacaklar. «Abicim, kapını virajda iyi kapat, yoksa uçarsın. Bize göre birşey yok, biz zaten kontağı kapatmışız. Yere fırlasak hemen arka tampona sıçrarız. Kaptan, ver gazı!» Birini iyice tanımadan ona ilişkin yargılarda bulunmak, dış görünüşüne, davranış biçimine bakıp onu hemen bir kalıbın içine oturtmak dünyanın en kolay işi. Ama her madalyonun başka bir yüzü daha yok mu? Delice sürat yapışının, yolcularına korkulu, heyecanlı dakikalar yaşatışının kökeninde o zehir zıkkım yalnızlığının patlaması var, sevgiye olan susamışlığının isyanı var. Yaşam kavramının da, ölüm kavramının da sende çakışıp erimesinin başlıca nedenleri bunlar bana kalırsa. Yaşam kavramın yok ki, ölüm kavramın olsun. Yaşamayı buram buram tadamamışsın ki, ölmekten çekinesin. Senin bu büyük yalnızlığın, senden gidecekleri

yere sağ salim ulaşmaktan başka istekleri olmayan yolcularına karşı olan sorumluluğunu, görevini yapmana engel olacak kadar ileri gidiyor çoğu kez.

**Yalnızlık öldürdü beni!
Işığını gözlerimin önce,
Yüreğimin sevincini;
Yalnızlık, aşkımı, hevesimi,
Gücümü, kuvvetimi.**

.....

**Saymayın güldüklerimi,
Saymayın sevdiklerimi,
Bilin, doyamadım ben,
Ne aşka, ne dostluğa.
Vurun yalnızlığa!**

— Necati Cumalı

Suçu durmadan yalnızlığın, sevisizliğin sırtına yüklüyoruz, ama eğri oturup doğru konuşmak gerekirse, altta yatan başka nedenler de var, garip sürücüm. Uğraşının sende yarattığı bıkkınlığı, bezginliği alalım sözgelimi. Ö-MÜR BİTER YOL BİTMEZ... YOLLAR HIÇ TÜKENİR Mİ?... ISSIZ GECELERİN GARİP YOLCUSU... Kolay mı garip sürücüm, kolay mı 18 saat, 25 saat, 30 saat aralıksız direksiyon sallamak, hep aynı yollardan geçmek, dağlarla, bayırlarla, bozkırlarla, rampalarla, düşen gözkapaklarıyla savaşmak? Kızgın güneşe, yapışkan toza, yorgun gözlere, yalnız yüreğe ne cigara kâr eder, ne bira, ne Orhan Gencebay...

«Söke'ye gitmek için Selçuk'ta otobüse bindik. Otobüsümüzün adı neydi? Telâştan bakmamış olacağım, ama yolda karşımıza çıkan otobüslerin, kamyonların adlarını okumakla epey eğlendiğimizi hatırlıyorum. Anadolu'da ta-

şıtlara takılan adlarla bir kitap yazılabilir. Bu kitap dört tekerlekli, motörlü taşıtın taşra hayatında oynadığı büyük rolü de, tek tek kişilerin ve halkın psikolojisini de aydınlatır. Adamın biri kamyonuna «Yolların bülbülü» demiş, öteki «Tapon» adını takmış, nazar değmesin diye olacak, yoksa kamyonu hiç de tapon değil. Toz bulutları arasında çıkagelen «Gangster», arabasının gücünü insanlaştıran bir sinema meraklısınıdır herhalde, şu güzel ve ferah otobüse «Hicran» adını takan adam da olsa olsa bir alaturka şarkı düşkünü. Çoğu adlardan tabiat sevgisi ve şiir fışkırıyor: İşte «Doğan Şafak», işte «Açılın dağlar, çiçekler», «Yol ver yeşile, gitsin işine» diye bir beyit bile düzmüş birisi. Ya «Yollar hiç tükenir mi?» adına ne dersiniz? Beni çok düşündürdü. Ömrünü volan başında geçiren bir şoförün yorgunluğunu, bezginiğini dile getiriyor. Otobüs şoförleri ile biraz konuştunuz mu, bu bezginiğin ne kadar derine gittiğini anlarsınız. Gecen Bursa'dan İzmir'e geldikten sonra, sabah İzmir'den turist alıp Bergama'ya götüren bir şoförün arabasına iki defa bindim. «Dört gündür uyumadım, affedersiniz, çoraplarım ayağıma yapıştı» diyordu.»

Azra Erhat

Sen ölüme karşı değil, ölüme doğru, ölümden yana yaşıyorsun garip sürücüm. Sen gazı sonuna kadar topukladıkça «çılgın» diyorlar sana. Sen karşıdan gelen taşıtların üstüne gittikçe «deli, delirmiş bu adam» diyorlar senin için. Önünde başka taşıt görmeğe tahammül edemeyişini, önündeki araçları ne pahasına olursa olsun sollayışını hep bir ruh hastalığıyla açıklamaya çalışıyorlar. Ama seni kabuğundan çıkarmayı, derinlerine inmeyi bir deneseler...

NOT : İki yıl önce «Taksi Şoförü» diye bir film gelmişti ülkemize. Görmüş olmanı çok isterdim. Yalnızlığın vatani olmadığını görecektin o filmde. Yalnızlığın, sevisizliğin Amerikalı sürücüye ne korkunç şeyler yaptırdığını görecektin.

HAYDI VUR SEN KENDINI BIRAYA VE YOLA VUR

«Merhaba kaptan. Hoşgeldin.»

«Merhaba 328. Hoşgeldin.»

Alışkınsın bu seslenilere, garip sürücüm. Bira molası için uğradığın yerlerde, adınla değil, bu sözlerle karşılarlar seni. Ve sen, yüzünde mağrur bir anlatım, çökersin köşedeki masaya. Garson biranı, soğanlı bıçakla kesilmiş beyaz peynirini, fındık fıstığını, kavun mevsimiyse kavununu hemen getirip kor önüne. Başka sürücüler de vardır burada. Bir bira daha fazla içebilmek için saatte 140 yapan otobüs kaptanları, biraz sonra yeni bir rampayı çıkacak olan kamyon sürücüleri, radyodaki haberleri yakalamak isteyen minibus sürücüleri... Senin gibi onlar da yolun, güneşin, tozun çocuğudurlar. Ağacı yeyip bitiren bir kurt gibi, güneş ve toz yeyip bitirir yaşamınızı, sabrınızı, gücünüzü. Biraya vurursunuz kendinizi. Gelsin cigara, gitsin cigara. Gelsin bira, gitsin bira. Çayın hakkı da yenmez ha, çay da azizdir senin için. Ağacı yeyip bitiren bir kurt gibi, gündüz güneş ve toz, gece uykusuzluk yer bitirir seni, garip sürücüm, sinirli, gergin yapar. Bir de göçebeliğini ekledin mi bunlara...

Evet garip sürücüm, göçebesin. Herkeslerin sıcacık yuvasında oturup televizyon seyrettiği, işini, eşini, aşını bildiği saatlerde sen, bir yaprak gibi, o kasaba senin bu kasaba benim, sürüklenir durursun. Yersiz, yurtsuz, köksüz, susuz... Düzenli bir aile yaşamının olmayışı hoyrat kılmıştır seni. Aniden parlarsın, ses tonunu yükseltirsin, yumruk vurursun masaya, kaba sözcüklere başvurursun. Aile yaşamı diye bir kavramdan habersiz, garip garip çeker durursun çileni. Kente varınca da parayla çözümlersin cinsel olayını. Ya bir bar kadınıyla, ya genelevde, ya da bir yol kenarında rastladığın bir çingeneyle.

Bir de ailesi, çoluğu çocuğu olan arkadaşların vardır. Onlar senden biraz farklı gibidir. Yaptıkları belirli şeyler, gittikleri belirli yerler vardır yolculuklarında... Örneğin aynı «kendin pişir kendin ye» lokantasında yerler yemeklerini, aynı çayhanede çaylarını içerler, aynı dağ lokantasında çekerler biralarını, kasabada hep aynı otelde yatarlar. Evlilik yaşamlarının düzensizliğini, yolculuktaki düzenle hareketlerle örtbas etmeğe, dengelemeğe çalışan arkadaşlarıdır bunlar... Ama biraz eşeledin mi bu düzen tutkularının altını, aynı huzursuzluğu, aynı hoyratlığı onlarda da görürsün. Bunalıp da yaşama isyan ettikleri anlarda, öfke yönünden fersah fersah geçerler seni. Kükrerler canı yanmış aslanlar gibi...

İster düzenli olun, ister düzensiz, ister evli, ister bekâr, hepinizde ortak bir simgeyle gizlersiniz göçebeliğinizi, köksüzlüğünüzü: kaptan köşkünüzle. Fildişi sarayınızla. Şatonuzla. Evet garip sürücüm, senin evin de, dükkânın da, yatak odan da, tapınağın da kaptan köşküdür. Özgürlüğünü orada pekiştirir, dokunulmazlığını oradan ilân edersin. Bir arslan kesilirsin orada. Küçük dağları sen yaratırsın. Koca transatlantiğin kaptanı için kaptan köşkü, uçak pilotu için kabin neyse, senin için de sürücü yeri odur.

Önünde yorgun direksiyon, arkada yaldızlı Maşallah, altında tozlu yol, tepende kızgın güneş, bir «abdal» gibi geçersin asfalt ovalardan, taşlı yollardan, toprak bozkırlardan...

**direksiyon elde
teker çukurda
gariban gider mi gider**

türküsunü çığıraraktan...

**Çürüyen zambaklar yaban otlarından
daha kötü kokar.**

— Willa Sibert Cather

Şunu adım gibi biliyorum ki, garip sürücüm, benim sana bakış biçimime, sana yaptığım övgülere, güzelleme-
lere dudak kıvrıracak, tuhaf karşılayacak kişiler çıkacak. Taşıt edebiyatı adı altında, halk kültüründe, halk beğenisin-
deki bir yozlaşmayı allayıp pullayıp yutturmağa çalıştığımı
ileri sürenler çıkacak. Çıksın varsın. Bunlara hazırladım
kendimi. Her insan düşüncesinde, bakışında özgür. Dileyen
düşünsün dilediğini.

Bilmiyorum, senin dünyana eğilmekle, senin ilginç
yanlarını, düşüncelerini eşelemekle yanlış bir şey mi yap-
tım. Ama seni birdenbire gördüm. Senin bu toplumda bir
yerin olduğunu, kendini anlatmağa çalıştığını gördüm. Yıl-
lar boyu horlanmış, itilmiştin. Gerilere, adamakıllı gerile-
re itilmiştin toplum içinde. Yalnızdın. Derken birden mek-
tuplaşmak geldi aklına. Kamyonunu, minibüsünü, otobüsü-
nü, tankerini mektup gibi kullanmak geldi. Deniz kazası-
na uğrayanlar, bulundukları yeri bildirmek için nasıl şişey-
le haber yollarlarsa, sen de taşıtının paçalıkları, tampon-
larıyla haber gönderiyor, seni bulup yanlarına almaları i-
çin S.O.S. çekiyordun insanlara, bir bakıma. Seni anlama-
yan yolcuna. Seni anlamayan vatandaşına. Seni anlama-
yan ailene. Ve yakınlarına. Sana çevirdim dikkatimi. Teker-
lekli mektuplarını okumağa, yorumlamağa başladım. Neler
yoktu ki içlerinde... İnsanı afallatan, değme sanatçıya a-
şağılık duygusu verecek kadar güçlü sözlerin vardı. Belli
ki —farkında olarak, ya da olmadan— köklü bir halk dü-
şünüşünden, halk gülmeceinden, karagülmeceinden, e-

debiyatından, resminden kaynaklanıyordun bu yazıları hazırlarken. Ya da hazırlatırken.

Bunları söylerken, aynı uğraş alanındaki arkadaşlarının zaman zaman yozluklara yuvarlandıklarını yadsımak istemiyorum tabii. Var, bugüne dek doğru bellediğimiz değer yargılarına ters düşen sözler, uyarılar, öğütler var aralarında. Ama şaşırtıcı bulmuyorum bunu, doğal karşıliyorum. Sana ve arkadaşlarına biz aramızda iyi bir yer açmadık ki. Seni okutamadık, eğitemedik ki. Elbetteki içinde bulunduğun karmaşa, bilgisizlik ve yaşadığın ortam seni bazı yanlışlıklara itecek. Yanlış anlama, zaten üzüntü ve kahr duyduğun bir konuyu başına kakıp seni daha çok üzmemek niyetinde değilim. Ama şunu söylemek istiyorum, garip sürücüm: okuyanlarımız, tükenmez mürekkep yalayanlarımız, kadife dirsek çürütenlerimiz sık sık sanat ve kültürümüzü yozlaştıracak hareketlerde bulunurlar, yoz değerlerle karşımıza gelirlerken, senin bilmeden işlediğin günahlardan, düştüğün yanılgılardan ötürü seni nasıl kınayabilirim? Toplumumuzu yüceliğe götürecek, inceliğe kavuşturacak, güzelliği taşıyacak en büyük güçler olan televizyonumuzun, gazetelerimizin durumuna bak bir kez. Ameliyatla kadınlaşmış şarkıcılar mı istersin, yaşamını her an skandallarla süsleyen yıldızlar (!) mı? Gülmece uğruna işlenen tüyler ürpertici cinayetler mi istersin, insanın insana düşmanlığını işleyen, vurdulu kırdılı filmler mi? Adına müzik denilen uyduruk parçalar mı istersin, argo sözlerden geçilmeyen oyunlar mı? Gazete ve dergiler elbirliğiyle kenar mahalle dilberlerini toplumda kahraman durumuna yükseltirken, halkın değer ölçüleriyle acımasızca oynarken, sen garip sürücüm, kitapların mürekkep kokusunu duyma olanağı bulamamış olan senin düşeceğin yozluklara ben ne diyebilirim? Hem ben sana bir şey söyleyeyim mi garip sürücüm, yazıdan yola çıkartırsak yozluğu, beni karamsar kılacak öyle fazla şeye rastlamadım. Yaptı-

ğım bölümlemelere sen de bak, okuyucum da baksın, sevinçle söyleyeyim ki, ettiğin güzel sözler, verdiğin güzel öğütler, hele hele sevgiyle bezediğin dizelerin yanında yozlaşmış gibi gözükten sözlerin esamesi okunmaz. Sevinçliyim bunu görmekle. Bunu sanırım başkaları da görebilecek. Orana, teraziye vursun isteyen. Halep oradaysa arşın burada!

Bir nokta daha var: bazı beyler çıkıp da —ayrıntılarla uğraşıp bütünü göremeyenler— niçin yazıların derlendiği taşıtların plâkaları not edilmemiş, mademki bir incelemedir, araştırmadır, neden iyi belgelenmemiş? diye sorabilirler. Önce şunu söyleyeyim ki, onlara kıзмаğa hakkım yok. Sorarlar sorarlar. Dedim ya, her düşünceye, her görüşe saygım var. Ama, bu derlemelerin ne güç koşullar içinde yapıldığını kendilerine anımsatırsam belki beni birazcık anlarlar. 40-50 km. hızla giden bir taşıt gördüğünü düşün. Bu taşıtın önünde, arkasında, yan taraflarında bazı yazılar var. Bunları not ederken, hiç değilse aklına kaydederken, plakayı not etmeyi beçerebilir misin? Ya da, ille plakayı da yazmalıyım diyerek bazı güzel yazıları gözden çıkarabilir misin?

Kendimi şöyle savunacağım bir de: hergün, her an hepimizin karşısına üzeri yazılı pek çok taşıt çıkıyor. Bu kitapta yer alan sözlerin büyük bir bölümüne çoğumuz rastlıyoruz. Durum böyleyken, öyle sanıyorum ki kimse çıkıp da kitabın yazarının tüm bu yazıları uydurduğunu söyleyemez. Derlemeye konu olan motorlu taşıtların tümünün plakası alınmış, ya da alınmamış. Bana öyle gelir ki, bu büyük bir soru değil. Çünkü zaten bir olgu, bir fenomen, bu kitapta dile getirmeğe çalıştığım. Kaldı ki, dikkat ettim, bu kitapta adı geçen diğer derlemeciler de taşıtlardan yalnızca ufak bir bölümünün plaka no.'larını vermekle yetinmişler. Kaldı ki, ben de bazı taşıtların plakalarını kitapta ver-

dim. Dikkat edilirse, kitaptaki taşıt fotoğraflarının çoğunda plaka no.'ları açık seçik okunmakta.

Senin aracılığınla okurlarımdan şöyle bir dilekte bulunmak istiyorum garip sürücüm: senin yazılmamış yüreğini okumak, senin derinliklerine inmek istiyorlarsa, bırak-sınlar, uğraşmasınlar bu biçimde ayrıntılarla, bütün üzerinde kafa yorsunlar. Yazarın imzasını bir güvence bilip, yüreklerini ferah tutsunlar.

GARIBIN ÇİLESİ

Seni Kadıköy'de, itfaiyenin karşısında yakaladım Mehmet Ali Çoban. Bağışla, yanlış söyledim. Ben seni değil, senin kamyonun, şiir kitabını andıran kamyonun beni yakaladı. Çelmeledi beni, hepsi birbirinden güzel, birbirinden ilginç yazılarıyla yolumu kesti.

**tık tık kim o
aşk defol**

**gönlüm oldu çile gemisi
dert alır, her limandan**

Kâğıda kaleme sarılıp notlar alırken, gözlerinin üstümde olduğunu hissettim. Konuşmak için yanına yaklaştığımda dostça bir gülümseme, saygılı bir karşılama gördüm sende. Yalnız kamyonun dışını değil, sürücü yerini de donatmıştın. Cezaevinde yapılmış olan ve iki yanında yazı bulunan boncuklu bir süs sallanıyordu tavandan, camın ortasına doğru. Direksiyonun arkasında uzunca bir yazı. Camda gene cam üstüne yazılı bir söz.

— Merhaba.

- Merhaba, buyrun.
- Kamyondaki yazı ve süsler dikkatimi çekti de... Kim buluyor bunları? 7-8 yazı saydım.
- Hepsini ben buluyorum.
- Sahi mi? Kimse yardım etmiyor yani?
- Hayır, ben buluyorum.
- Bu ara arkadaşın söze giriverdi:
- O biraz âşıktır abi.
- Nasıl buluyorsun bu sözleri?
- Gene arkadaşın daldı söze:
- Yorum davası abi. Yorumlamayla çıkıyor.
- Gönül hikâyelerin olmuş besbelli.
- Olmaz mı abi? Olmaz mı? Sonunda hüsrân tabîî...
- Halk türkûleriyle, şiiriyle aran nasıl?
- Çok çok iyi. Veyseli, Karacaoğlan'ı, Emrah'ı, hepsini çok seviyorum. Okuyorum.
- Bu yazılarla ilgili anıların var mı?

— Bir zamanlar kamyonun arkasına «garibin çilesi ölünce biter» yazdırmıştım. Işıklı, süslü bir yazıydı. Bir gün bir adam geldi. «Neden bunu koydun?» diye sordu. Ben de «biz terso adamlarız. Lâstik patlar, değiştirecek paramız olmaz. Yedek parça bulamayız. Benzin biter, benzin alamayız. Onun için yazdırdım» dedim. «Sen al şu 10 bin lirayı. O yazıyı bana ver. Böyle garip marip gibi sözler koyma» dedi. Yazıyı söktürüp gitti.

— İlginç. Başka anın?

— Bir gün de hacıya hocaya benzer bir adam geldi. Şunu yazsana diyerek bir dörtlük okudu:

**Güvenme güzelliğine
Bir sivilce alır gider
Güvenme zenginliğine
Bir kıvılcım alır gider**

Arkadaşın gene söze girdi:

— Abi, ben de «bırak şişeyi, dön köşeyi» yazdırmak istiyorum. Çok seviyorum bu lâfı... Abi çok içiyoruz be... Bir de şunları seviyorum:

**düzde yavaş
yokuştaavaş
kurtar bizi arkadaş**

**en büyük servet
itibarındır**

**bana bir yol göster,
günaha girmeden,
tanrım**

— Mehmet Ali, bu yazıların içinde en çok sevdiğin hangisi?

— Şu abi:

**şoför deyip geçme onun da kalbi vardır
yarasını deşme belki bir sevdiği vardır**

Sana söz veriyorum garip sürücüm, şoför deyip geçmeyeceğim. Ama izin verirsen yararı biraz deşeceğim.

BAZI NOTLAR :

Bu bölümde de garip sürücüm, yaptığım derlemelerle ilgili bazı ayrıntılı bilgiler ve bu derlemeler sırasındaki gözlemlerime ilişkin notlar vermek istiyorum sana:

○ Yazıların Bölümlenmesi başlığı altında yer alan taşıt sözlerinin çoğunu kendim, şu yörelerde derledim:

Adapazarı, Aydın, Ayvalık, Ankara, Akçay, Balıkesir, Bilecik, Bursa, Burhaniye, Bodrum, Bergama, Çeşme, Çanakkale, Çorlu, Düzce, Edirne, Eskişehir, Edremit, Gelibolu, İzmit, İzmir, Inegöl, İstanbul, Kuşadası, Kütahya, Selçuk, Marmaris, Milâs, Muğla, Söke, Lüleburgaz, Tekirdağ, Urla.

Gerek bana gönderilen, gerekse benim dergilerde bulduğum yazılarda yer alan derlemeler, Güneydoğu, Orta Anadolu ve Karadeniz bölgelerinden yapılmış derlemelerdi. (Bunların arasında Abdülkadir Güler'in 5 Haziran 1976 — 25 Temmuz 1978 tarihleri arasında Mardin ve Diyarbakır dolaylarında bizzat yapmış olduğu derlemeler büyük ağırlık alıyor.) Bu derlemelerin tümüne bakarak, bölgelere göre büyük farklılaşmalar olup olmadığını görmek istedim. Saptadığım şu oldu: bölge ağızlarıyla yazılmış olmalarını dikkate almazsanız, düşünce ve esprilerde önemli farklılaşmalar yok. Kimbilir, belki bölgeler arasında karşılıklı etkileşimler olduğunu söylemek bile mümkün.

- Senin de göreceğin gibi ilginç bir nokta, çile ve derten, sevgiden sözeden yazılarla uyaklı ve şiirsel yazıların daha yoğun oluşu.
- «Maşallah» ve «Allah Korusun» yazıları, taşıtların büyük bir çoğunluğunda baş köşeyi alıyor. Sürücülerin bazıları tekiyle de yetinmiyor bunların, arabalarının her yanını bu yazılarla donattıkları da oluyor.
- Yukarda saydığım konuların yanı sıra, özel adların, tanımlama ve tamlamaların, yazgı ve hıza ilişkin yazıların çokluğu da hemen dikkati çekiyor.
- Unutmadan söyleyeyim, daha önce de belirttiğim — doğru ya da yanlış— nedenlerden dolayı plaka numaralarını belirtme işine hiç girişmedim. Ama, merak eden olursa, Abdülkadir Güler'in yayın organı ve tarihi

belirtilen yazılarında yer alan plaka numaralarına göz atabilir.

- Bazı kimselerin «Fiyaka Endüstrisi» adını taktığı, taşıtlara yazı ve çizim koyma işi, en çok Düzce, Bursa, Nevşehir, Konya, Eskişehir ve İstanbul'da gelişmiş.
- Sürücüler taşıtlarına koydurmak istedikleri sözleri ya kendileri buluyorlar, ya da bu işle uğraşan bazı kişilere istediklerini söyleyip yazıyı onlardan bekliyorlar.
- Eskiden neşeli yazıların miktarı bir hayli fazlaydı. Oysa son yıllarda yazdırılan yazılara karamsarlık ve mutsuzluk temasının egemen olduğu gözden kaçmıyor. Bunu, Türkiye'nin son yıllarda içine sürüklendiği karışıklık ve huzursuzluk ortamına bağlamak doğru olabilir. 12 Eylül öncesi dönemin değer yargılarında meydana getirdiği yozlaşmayı gösteren bazı örnekler «güncel konular» bölümünde yer alıyor.
- Bu tür yazıların sürücüler ve taşıt sahipleri arasında büyük yaygınlık kazandığını gören bazı tüccarlar, bu işi oldukça pratik bir duruma getirdiler. En çok tutulan sözleri «çıkartma» olarak bastırıp satıyorlar.
- Bazı sözlerin yazılışında dilbilgisi yönünden yanlışlar vardı. Gerçeğe uygun olmaları için bunları değiştirmeden aldım.
- Son yıllarda özel arabalarda da bu tür yazıların kullanıldığına tanık oluyoruz.
- Bazı yazıların altında göreceğin (AG) ve (TÖ) kısaltmaları seni şaşırtmasın. Altında (AG) bulunan yazılar Abdülkadir Güler'in, (TÖ) bulunan yazılar da Tahir Özçelik'in derlemesidir.
- Televizyonun, sinemanın ve şarkıların sürücüleri önemli ölçüde etkilediği anlaşıyor. Televizyonda tutulan dizilerin adları hemen arabalara yazılıyor. Bu konuda bir başka ilginç örneğe rastladık: bir motosiklet sürücüsü, «Aşk Gemisi» adlı diziden esinlenmiş olacak, ta-

şütünin sepetini motosiklet biçiminde yaptırmıştı. Sahi, bu arada kitap adlarına da rastlanıyor arabalarda. Ama sayıları az olduğu için onlara ayrı bir bölüm açmadım.

- Bir olasılıkla, uyaklı ve şiirsel sözlerden bazıları sahi- den bazı ozanlara ait olabilir. Bu konuda bilgisizliğim olmuşsa, okurlarımdan beni bağışlamalarını dilerim.
- Bazı düşünce ve yazıların ufak tefek değişikliklerle kar- şımıza çıktığını görüyoruz. Örneğin, «sevdim vermedi- ler, şoförsün dediler» yazısı, örneğin «ıssız gecelerin yolcusu» yazısı. Gerçeğe bağlı kalabilmek için, bun- ların çeşitli türevlerini de verdim.
- Tek sözcükten ibaret olan, çok ilginç, çok anlamlı, çok çarpıcı sözler var. Ben bunların yorumuna girmedim. A- ma dilerim, zamanı olan okurlarım, bu tek sözcüklü yazılara bir göz atsınlar. İşte onlardan birkaçı: kum- parsita, kuruttun, ateşle, affetmez...
- En büyük güçlüğü, yazıların bölümlenmesi işinde çek- tim. Ve kendimce bir bölümlenmeye gittim sonunda. A- ma öyle sanıyorum ki, kitapta yer alan yazı derleme- leri daha bir bu kadar bölüme ayrılabilir.
- Taşıt süslemelerindeki en büyük ortak özellik, göze ve kazaya karşı kullanılan öğelerin çokluğu. Yazıca, nesnece, çizimce. Tüm bunlar, sürücünün arabasıyla özdeş olduğunu gösteren birer kanıt. (Göz resmi, mus- ka, nazar boncuğu, Maşallah yazılı para, bebek patiği, at nalı biçiminde nazarlık, minyatür terlik ve süpürge, enam, Kur'an'ı Kerim vb.)

«... Bütün araçlar insanın buyruğunda iş görmek için yapılmışlarsa da, zaman zaman bize egemen ol- mazlar mı? Duyarsızlıkları, cansızlıkları, yaşamsızlıkları yüzünden donup kaldıkları, hep böyle olmaya yargılı bu- lundukları için. Bir insanın acıması, hoşgörüsü sonsuz olabilir; insan yapısı oldukları halde nesnelerin insafı, bağışlaması, göz yumması var mıdır? Otomobiline ma-

şallahlı, inşallahlı, nazar boncuklu güvenceler takanların, buyruklarındaki makineden bir insanın duygularını, sevgilerini beklediklerinin düşünmez miyiz?»

— Rauf Mutluay

Bende Yaşayanlar

Türkiye İş Bankası

Kültür Yayınları, 1977

- Çeşitli uğraş dallarında çalışanların arasında karşılıklı etkileşim olayı olduğunu, sanırım daha önce de söylemiştim. Buna ait bir örnek vermek istiyorum: Etiler’de bakkallık yapan Vedat Yıldız, dükkânına şöyle bir yazı asmış:

**kim benim ne olmamı dilerse
Allah ona iki mislini versin.**

Derlemelere göz attığında okuyucum buna çok benzeyen bir yazıyla karşılaşacak. Bir adamın iş gömleğinde bulunan

hor görme garibanı

yazısı da bu cinsten.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TAŞIT YAZILARININ BÖLÜMLENMESİ :

ARGO

AYRILIK

BAŞKADIRI

ÇEŞİTLİ ADLAR

ÇİLE / DERT / MUTSUZLUK

DİNSEL YAZILAR

DOSTLUK

DÜNYA GÖRÜŞÜ / DEĞER YARGISI

EZİKLİK / HOR GÖRÜLME

GURBET

GÖZE İLİŞKİN YAZILAR

GÜLMECE / KARA GÜLMECE

GÜNCEL KONULAR

HIZA KARŞI

HIZDAN YANA

HOŞGÖRÜ / OLGUNLUK

KAZAYA KARŞI

KISKANÇLIĞA İLİŞKİN YAZILAR / İLENÇLER

MARKA VE SİMGELER

NAZAR

ÖZEL ADLAR

SEVGİ

ŞARKILARDAN ESİNLENMELER

TAMLAMA / TANIMLAMA
TEK SÖZCÜKLER
TELEVİZYON VE SİNEMADAN ESİNLENMELER
UMUT / UMUTSUZLUK
UYAKLI VE ŞİİRSEL YAZILAR
YABANCI DİLDE YAZILANLAR
YAZGI
YER ADLARI
YOL / YOLCLUK
YÖRESEL DİLDE YAZILANLAR

AYNI TAŞITTA BİRDEN ÇOK YAZI
DEĞİŞİK KONULAR

ARGO :

duman olduk

geç be kardeşim zırlama

**inişte kayma bana
yokuşta sana**

**ben geliyorum
hadi sen de gel**

ben senin

yok ya

**geçme belâyı
bulursun belâyı (AG)**

**ne söylersen
bir fazlası**

fıstık melâhat

karip keko

çamur şevket

kryakçı abi

tantana yusufl

acda'nın belâlısı (TÜ)

ne dalga

haybeye talim

**takma kafanı
yine kralsın**

**ben geldim
hadi sen de gel**

AYRILIK

yine mi ayrılık

**seni benden ayıran
ettiğinden ne buldu**

ayrılısak ta beraberiz

seviyorsan bekle

— Erol

sensiz de yaşanır

bizi ayırdılar

hasretin çekilmiyor

severek ayrılalım

ayılanlar utansın

seversen bekle

BAŞKALDIRI

bu nasıl hayat

**küçük geyik
isyankâr rûzgâr**

yaa sabır

isyan ettirme

isyan ediyorum

sev bel

**en sonunda beni
isyankâr ettin**

**isyankârsam
tasası sana mı düştü?**

**yeter kadıköy
senden çektiğim**

adaletin bumu dünya (AG)

ÇEŞİTLİ ADLAR

kara kemal

zalim ibo

fırtına kemal

neşeli rıza

haymanalı kürt ömer

cemal ve kemal

tosun iskender

ismet paşacı hüseyin

adanalı kubilay

amasyalı burhan

özgöremeli coşkun

(fonda ürgüp resmi)

selimpaşalı yıldırım

koca yusuf

Ümraniyeli ahmet

neşeli mithat

koçum apo

hoş memo

kara amid

asker yakup

saadet güler

zafer sönmez

neşeli behçet (AG)

akçakocalı mustafa (AG)

bingöllü hacı kardaş (AG)

yavru kâzım

çlızı yusuf

adalet zühtü

klbar feyzo
(at arabası)

malatyalı eyüp

lâzoğlu hüseyin

asker ahmet

babam mustafa

yiğidim bayburtlu salih

yine mi sen yaylalı ziya

asker hasan

asker reco

asker şeref

bitirim üsküdarlı

köseli mustafa

pala ali

balıkçı cemal

cahit baba

kernekli apo

lâz mustafa

merzifonlu cemal

küçük yaşar

oflu mehmet

yetim osman (şilep)

malatyalı ibo

baba cahit

hakan ve barış

canavar cafer (TÖ)

tilki selim

asker ali

ismet usta

canım eşref

koreli ibrahim

akademili yavuz

turist ömer

sakaryalı zeki

ferhat murat

küçükyalılı erhan

bizim veysel

bozkırlı apo dayı

kara murat

asker aydın

pendikli kadir

ÇİLE/DERT/MUTSUZLUK

feryada gücüm yok

çilekeş ali dayı

**çileyi çeken
bilir acısını**

çilekeş giresunlu

yaralı keklik

**bitmedi bitmeyecek
bu dünyanın çilesi
— yerkesikli**

**derdimi sordun
dinlemeğe mecbursun**

dert vermeğe gidiyorum

dert senin sakaryalı

**ben ne zaman güleceğim
yarak?**

**buna da şükür
beterin beteri var**

tasa etme kendine

**üvey evlât
düş te gör**

bağrı yanık

yetiş uğur, tatlı çile (AG)

gamlı gönül (AG)

hayat harcadı beni

efkâr dünyası

arzum sendin

**zevkli rezalet
— alı**

yoksulluk suç mu? (AG)

**ölmüşüz de
ağlayanım yok**

çileli kenan

zevklî rezalet

hayat harcadın beni

dertli gönlüm

dertli dünya

nedir bu çilemiz tanrım

çilekeş kardeşler

zevkli çilem

benim çilem

ben doğarken ölmüşüm

bu benim bitmeyen çilem

bitmeyen çile

kendim çektim çekisini

sen çektilirmediğin neylesin garibin

çilekeş ömrüm

dertli hayat

ah hayat harcadın beni

köleyim kötü şansına

çekilmez çile (AG)

kederli günlerim (AG)

çaresizim arkadaş

çileyi çekene sor
— aspava mustafa

aşkı sevene
çileyi çekene sor

söyleme derdini
içinde kalsın

eğer dünya tatlı olsaydı
doğarken ağlamazdın

ızdırap arkadaşım, dert yoldaşımdır
— kadır (AG)

sevmedim hayatı (AG)

ızdırap çemberi

sana ne benim çilemden arkadaş

dert mi sana

alim çilekeş
didi batan güneş

tesadüfen geldim dünyaya
mecburen yaşıyorum

derdim dünyadan büyük
— trabzonlu (tanker)

çekerim çilemi

fakirin çilesi ölünce biter

işkenceyle başlayan neşe

dert etme arkadaş

derdi çeken bilir

haşatım zaten

çok üzgünsün arkadaş

**dünyada zevk olsaydı
doğarken ağlamazdık**

**hayat güzel olsa
doğarken ağlar mı insan**

dokunmayın duymayın

sen kendi derdine bak

**Yarab, bu karanlık gecenin
sabahı yok mu**

neydi o günler

kim bilir kimin derdini

çileli papaz

**kim demiş dünyada zevk var diye
öyle olsaydı doğarken ağlamazdık**

**gözyaşım içki oldu
— zafer**

**elleri cebinde
hali perişan**

bu giden yabancı dertli

güneş ne zaman doğacak (TÖ)

hiç mi gülmeyecek benim de yüzüm

**gel de yaşa bakalım yaşayabilirsen
sev bakalım sevebilirsen herşeyi**

çeken bilir (dolmuş)

**ben eski halimle daha mesudum
(minibüs içi)**

dertli gönlüm

gizli dert

**dünya fani olmasa
doğarken ağlamazdım**

DİNSEL YAZILAR

haydi bismillah

yarabbim çok büyüksün

nafagam bilek zoru

**Allahım sen koru
(el arabası)**

nasibim Allāhtan (at arabası) (TÖ)

**ya Haki
aşkolsun gülüm (TÖ)**

Allah bizi korusun

yarabbi şükür (taksi)

**mâşallah
(bu yazı cami figürleriyle yazılmıştı)**

bismillahirrahmanirrahim

ya Allah

Allahın dediği olur

Maaşallah

errızku Alallah

ya Haki

her işe besmele ile başlanır

**Allah kendini anan kullarının
yardımcısıdır**

hacı leyland

**Allah korusun, dağ kardeşlerin
en küçüğü (AG)**

nevrüz — Maşallah (AG)

ya Allah — Bismillah (AG)

emekli haci (AG)

Maşallah tosunum (AG)

fani ford (AG)

yetiş resül — maşallah (AG)

umudumuz Allah (AG)

**ne olursa olsun ben
Allahıma güveniyorum (AG)**

ya hafız (AG)

DOSTLUK

**gel arkadaş olalım
yabancı gibi durma**

dosta gldelim

**dostlar benim olsun
zenginlik senin olsun**

dost olalım (TÖ)

**dünya senin olsun
dostlar yeter bana**

selâm dostum

düş te gör dostunu

sana da elveda dostum

yine mi sensin dostum

**düşmanlar senin olsun
dostlar yeter bana**

arkadaş niyazi

dostlar sağolsun

bu dünyada dost kalmadı

dost çilesi

**hatasız dost arayan
yalnız kalır arkadaş**

**elde bir şey kalmazsa
dost sana düşman olur**

**dostu ilde arama
düşmanı anan doğurur**

bağışlayın dostlarım (TÖ)

eski dostlar düşman oldu

iyi gün dostu (AG)

gelen dost (AG)

DÜNYA GÖRÜŞÜ / DEĞER YARGISI

doğruluk hazinedir

hatasız kul olmaz

**güzel yüzler
göz ağırtır**

**düşme
düşenln
dostu
olmaz**

**zenginle dost ol,
ortak olma arkadaşım**

**nokta kadar menfaat için
vırgül gibi eğilme**

**servet biter
itibar bitmez**

taş taşı lâf taşıma

taş çekerim lâf çekmem

bitmeyen servet itibardır (AG)

kanı kanla yıkama

müşteri velinimetimdir

müşteri dalma haklıdır

güvenme yalancı dünyaya

doğruluk hazinedir bilene

**alın teri ile iş yapan
mihlet ile can verir**

**benim için ne istersen
Allah sana
daha fazlasını versin**

gönül kırmaz

**gönül kırmaz özçamoluklu
hatır kurbanı olan servet**

centilmenlik öldü mü

taş çek lâf çekme

**güvenme dostlara
dar gününde el olur**

ser verip sır verme arkadaş (AG)

**güvenme varlığa
düşersin darlığa -
silvanlı (AG)**

**hayatı sevenler
yaşasın**

nimetin kadrini bil

**sabret gönlüm
muradına erersin
sen de bir gün**

**paranın konuştuğu yerde
gerçek konuşmaz
(minibüs içi)**

**yalnız git yoldaş olma yolsuza
komşu olma namussuza arsız
bir gün olur sana çile getirir
zeki kemal**

emeksiz kazanç kutsal değildir

**nokta kadar hatır için
virgül gibi eğilme?..**

**çok lâf yalansız olmaz
çok kazanç haramsız olmaz**

**çilesiz kazancın
kıymeti olmaz gardaş**

**geçme muhannet köprüsünden
ko aparsın sel seni**

sanma ki dünya sana kala (TÖ)

**üzülme bana ağlarsa
anam ağlar**

anam ağlar

miras değil alın terim

**arı gibi alış
bey gibi yaşa**

doğduysak ölmek te var

gülme komşuna

**zenginim diye sevlme
bir kıvılcım yeter
güzelim diye sevinme
bir sivilce yeter**

**ldren hayat,
iyiler yaşamaz (AG)**

hepimiz eleleyiz (AG)

hak sever (AG)

kısmete razıyım (AG)

**bitmeyen servet
kazanılan itibardır (AG)**

sözde duran (AG)

**doğruluk servettir
gamlı gönül (AG)**

**kelâm etme göz ile
nazar etme göz ile**

**gördün gözünle
nazar etme sözünle**

nazar etme, gençliğim var

**kötü bakan gözler
kör olsun**

kötü gözler

**kötü gözler
kör olsun**

**nazar etme ne olur
çalış senin de olur**

kötü bakma yeşilime

**kem gözlere şiş
— naci**

nazar etme, acı bana

nazar etme (AG)

**nazar etme abuç
— pala recep**

**nazar etme mehmedime yarab
(özel araba)**

kem gözle bakmayın

Allah kem gözlerden saklasın (AG)

**gördün gözünle
nazar etme (AG)**

kem gözler kör olsun (AG)

nazar etme nazlıma

**nazarın değdi
rengim değişti**

göze mi geldik

**hayret et
nazar etme**

kör olsun kötü gözler

**kem gözle bakma bana
beddua ederim sana**

**nazar etme ne olur
çalış senin de olur
kadıköylü pala muzaffer**

EZİKLİK / HOR GÖRÜLME

**İstedim vermediler
sen şoförsün dediler**

vermediler yarimi şoförüm diye

sen de bizdensin arkadaş

**sevdim mavinsin dediler
vermediler**

Allahım garibini sen koru

garibim yine mi sen

garip ahmet

**çok görme
hor görme**

hor görme garibi

hor görme bu fakiri (TÜ)

garibim

**karip keko
şoförler de sever**

derbeder liseli

geçme garibi

yanma garibini narına

dokunmayın garibe

garibi kim sevmez

**şoförsün dediler
kız vermediler (TÜ)**

**yaşamak güzel şey
ama sürünerek değil**

garip yolcu (AG)

fakir neylesin aşkı

**direksiyon elde
teker çukurda
gariban gider mi gider**

fakir ağlarsa kim güler

yoksulluk suç mu?

fakiri Allah yaşatır

garip çocuk

garip kuş

**bitmez garibin çilesi
gelmez garibin neşesi**

düş te gör

beni böyle sev

düşenin dostu olmaz (AG)

yolların garibi

gariban arkadaş

serseri dediler

kahpe felek vurdu bana

düş te gör gardaş

haşatım zaten (TÖ)

ezilen gurur

garibi üzme

ben de insanım (TÖ)

garip gönlüm (AG)

GÖZE İLİŞKİN YAZILAR

gülen gözler

sus sus gözlerin konuşsun

**gözlerin güzel ama
bakmasını bilmiyor**

ahu gözler

**gözünle değil
silâhınla vur**

**bakışların bana
biraz cesaret versin**

ceylân gözlüm

yorgun gözler (AG)

siyah gözler efkârlanma

buğulu gözler

**kalbim sevdiyse seni
gözlerin günahı ne**

gözümle severim

sen sus ki gözlerin konuşsun

**kalbim sevdi ise
gözlerimin suçu ne**

gözler var

GURBET

**ne haber
pratlık izzet
yine mi gurbete
düştü yolumuz**

**gün akşam oldu
hâlâ gurbetteyim (AG)**

yine mi gurbet

**düştüm gene
çaresiz gurbetin yollarına**

**seyyah oldum
şu alemi gezerim**

seyyah oldum geceleri
ünyeli

meçhule gidenlerden biri

yine mi sen gece kuşu

gurbet kuşu
dertli gönlüm

kaşlı gurbetçi nazif

gel güzelim
gurbet gezelim (AG)

yine akşam, gurbetteyiz (AG)

korulu yine mi gurbet? (AG)

GÜLMECE

KARA GÜLMECE

fakir ağlarsa kim güler

dünyayı dolaştım
glymedim başıma taç
ne zengini tok gördüm
ne fakiri aç

şefaatten vazgeçtim
mezarımdan taş çalma

ali, veli, selâmi
mazot getirin

**çekemediler bizi...
çünkü halat koptu!**

farettin, hadi canım sen de

meteliksiz milyoner

canavar cafer (taksi)

mlnyonet (ufak kamyonet)

hişt hişt ne haber?

ismet paşacı hüseyin (AG)

lider geliyor - diyarbakırspor (AG)

telefondaki ses - Gülşen Tan (AG)

**yaşamaya sözlüyüm
ölmeye nişanlıyım
derya**

**satılık değil
bakma öyle
baba yadigârı**

ecel yine görmedi

helâl adanalı celâl (TÖ)

doğuştan deli

**yol gidenin
aşk sevenin**

**yeşil çamın davetlisi
genç kızların sevgilisi
tatlı bayram**

haydi ordan!

**hadi ordan!
çekemediler
halat koptu**

pardon kardeş

GÜNCEL KONULAR

zaman kötü korkuyorum

kanı kanla yıkama

**..... konuşur
hak susar (ilk sözcük okunamadı)**

kötü oldu dünya (TÖ)

**üzüntüye geçit yok
tek yol mutluluk**

**para konuşur
gerçek susar**

**zenginle konuş
ortak olma arkadaş**

Kıbrıs Türktür (AG)

**herkes gider Romaya,
biz gideriz Kıbrıs (AG)**

**apollo ayda
yusuf yolda (AG)**

ekonomi

**güçlü seven değil, sevilendir
suçlu vuran değil, vurulandır**

HIZA KARŞI

**hatalı sollama
eve gözyaşı yollama**

**geç be kardeşim
zırlama**

aşırı hız ölüme gider

sabırlı olmayı öğren

**hızlı giden ölüme
yavaş giden evine**

**ne istiyorsun
ekmek paramdan**

acele yok arkadaş

**acele giden
acele gider (AG)**

hoş geldin desinler
geçmiş olsun demesinler
dert mi?

ecel peşimizdedir arkadaş

takma seni geçeni

heyecan yaramaz

geç geldi desinler
geçmiş oldu demesinler

emmim oğlu gitti, dönmedii

yolda yavaş
işde savaş

bekleyeni unutma

kafadar arkadaş — Maşallah (AG)

düşüne mi
ölüme mi

bizi seven beklesin
geç kaldı demesinler
(İzmir'de fayton)

bekleyeni unutma yeşillim

bekleyenleri unuttun emin

uyuma ölürsün

takma kafanı
takarsın canını

takma kafanı

takma seni geçeni

**sabır selâmet
sûrat felâket**

**sûrat neşe değil
felâket kaazndırır (AG)**

**sabır selâmet
sûrat felâket
Allaha emanet
talîhsiz ahmet**

**önünü görmeden sollama
garlp rizeli**

**geç geldi desinler
geçmiş olsun demesinler (AG)**

sollama helâl sağlama (TÖ)

**önünü görmeden sollama
sılaya kara haber yollama**

bekleyenini unutma

bekleyeni unutma (AG)

HIZDAN YANA

yolumu kesme (TÖ)

önüme çıkma (TÖ)

boink 707 (taksi) (TÖ)

hızlı yaşa hazırli ol

karişmam ha l l

kusura bakma arkadaş

**geçme beni
üzerim seni (AG)**

**ölmek istemiyorsan
sağımdan geç**

**darılma arkadaşım
yol geçenindir**

**sollarım arkadaş
huyum kurusun**

**düzde geçme beni
rampada rezil ederim seni**

o yline başta

havan batsın

yetiş yalçın

**fantomum benim
bana sokulma yabancı**

Nevşehir ekispiresi

yol ver fargo mustafaya

**isterse geçer
soylu kardeşler**

kara lokman affetmez

geçersem darılma

ne geçti arkadaş

gaz kesmez erhan

lider geliyor diyabakırspor

krallar önde gider

uyma bana

**herkes affeder
emice affetmez**

yine kral sensin

kral kim

affetmez 503

üzme tatlı canını

uğraşma

uğraşma, dengim değilsin

uğraşma geçerim

uğraşma dengimle koşarım

bırakın geçeyim

kapılma rüzgârıma

**sollamayı zevk edindim
sağda neşe ne arar**

**fırtına mustafa alo
(at arabası)**

yaklaşma

întikam fırtınası

rüzgâr hasan

fırtına kemal

**uğraşma benimle
sotalı**

geç te gör

fantomumu geçenin

apollo geliyor (AG)

fırtına ergün (AG)

koç geliyor (AG)

**gör yolu
çek solu**

**solla şarapçı hacı
fazla yaklaşma**

**ben böyle giderim
öğren de gel arkadaş**

**geçme palayı
bulursun belâyı**

boğazın fırtınası

bizimle uğraşma

uyma bana

fırtına yıldız (at arabası)

heyecan fırtınası

fırtına mustafa

hızlı yaşayanlar

**demirde pas yolda aâ
gücenme arkadaş sende baâ**

**Allah korusun
jet hızır geliyor**

bana uyma

fantomum benim

beni seven arkamdan gelsin

**fırtına osman
havan batsın 79**

gaz kesmez şevki

uçan teneke

çılgın çocuk ünyeli

isterse geçer

istanbul ekspresi

karadeniz fırtınası

deli orhan (TÖ)

ford uçmaz

**rüzgârın değil
bu dünya arkadaş**

**bu asır 20. asır
durma sen de bastır arkadaş**

hızlı yaşa genç öl istersen

geçme beni ezerim seni

**kapılma rüzgârıma
sen de aldanırsın**

kapılma rüzgârıma (AG)

**kapılma rüzgârıma
matabım değilsin**

**kapılma rüzgârıma
çeşidim olursun**

**lo gardaş
biraz da biz ölek**

**sollama beni
çeşidim olursun**

jet kemal (TÖ)

kesme yolumu ağbim (TÖ)

rüzgâr gibiyim (TÖ)

bastır oğlum (TÖ)

çok sokulma (TÖ)

hoşgör sollarsam (TÖ)

HOŞGÖRÜ/OLGUNLUK

tasa etme kendine

biz böyle de mutluyuz

umurumda mı dünya

bana ne

tasa etme kendine (TÖ)

sağlık olsun ebi

aldırma gönül

hoşgör ford

desinler dostum

vatân sağolsun (TÖ)

aldırma hemşerim (TÖ)

dert mi bana (AG)

üzülme arkadaş

öyle bilsinler (taksi)

teklif var ısrar yok

yine de sen bilirsin

**üzülme güzelim
gönüller şen olsun**

desinler arkadaş

gene de sen bilirsin

merak etme sen

merak etme

sen istersen kardeş oluruz

aldırma gönül

seni kimler unutmadı ki yetim

sabret gönlüm

kimler unutmadı ki

KAZAYA KARŞI

Allah korusun

kazasız belâsız

bana değil Allaha emanet

yolun açık olsun

haydi hayırlısı (TÖ)

hayırlı yolculuk

helâl olsun bu yollar (TÖ)

haydi bismillah (TÖ)

ya Hak!

yolun açık olsun (TÖ)

uğurlar olsun

Maşallah

Allaha emanet

Allaha emanet ol

seni Allaha emanet ettim

tedbir bizden, takdir Allahtan

**bana değil
Allaha emanet**

güle güle oktay

güle güle be gardaş

güle güle batılı

güle güle dağyardı

**Maşallah, bekle
Allahın izniyle döneceğim**

Maşallah arabaya

**Maşallah çok beklettin beni
Allah korusun seni**

takdir Allahın, tedbir şoförün

**Maşallah, dilimden düşmez
Lâilâhe illallah Bismillâh**

**sabır selâmet
sûrat felâket
garip hüseyin
Allaha emanet**

**çalıştım bilek zoru
Allahım bizi koru**

**kalbim imanla dolu
Allahım bizi koru**

Allahım sen koru

**muştur hayırlı yolculuklar diler
(bir otobüste bulunması gereken
bu söz bir kamyondaydı)**

tez gel ağam

hayırlı yolculuklar şerafettin

güle güle sana (AG)

dön de gözüm kalmasın (AG)

kismetse dönerim (AG)

KISKANÇLIĞA İLİŞKİN YAZILAR / İLENÇLER

ya ben ya hiç

leylâya bakma

**söyle kimdi o?
(özel araba)**

bizi çekemediler

fesatlar çatlasın

çatla fesat şey

kızma birader

ne fesat şey

çekemeyen çatlasın

kahrolsun bizi çekemeyenler

çekemediler blzi

ben yaşadıkça sen çıldır

adın batsın veysel

ben yaşadıkça sen çatla

intizar etme

takdir et

senin içln verem oldum

sen de olasın

onu bunu bilmem

illâ da ben

düş te gör zalim (AG)

kıskanç şey

karışmam hal

leylâya bakmal (TÖ)

sen çatla

kızma be arkadaş

dengimle koşarım

kıskanma
okadar yeni değil

çekemediler oğlum

çatla ohl

ben yaşarken sen kahrol

cezanı çekeceksin

intizar etme çekersin

MARKA VE SİMGELER

şirin bmc

kurbanda koç
yolda doç

72 as affetmez

zalım 134 Z

gel güzelim
(69)la gezelim

maşşallah fargo

keklik avcının
yol man'cının

dünyada man
ahrette iman

affetmez 503

buna doç derler (TÖ)

asaletin yeter 710

**apollo ayda
doç yolda ➡**

**fordun dizeli
balıkesirin güzeli**

**gözteveli baba
commer**

**manlar sıralı
...kralı (sayı okunamadı)**

**fordun dizeli
sevdım köylü güzeli**

forduna mukayet ol! (TÖ)

**dağlar kurdun
yollar fordun**

**margursın dizeli
kadıköyün güzeli
cim bom bom**

mavzer 77

**thames trader
yol ver birader (AG)**

**Maşallah — man güzelini
sev köylü güzelini (AG)**

**fordun adı var
bedfordun tadı var (AG)**

arslan ford (AG)

**kalpte iman
forda inan**

**çiçek dalda
çocuk kolda
ford yolda sevilir**

havan batsın 79

yol ver fargo mustafaya

**gel güzelim
as'la gezelim**

**ıssız yolların
garibi bedfort**

**ıssız gecelerin
garip betfordu**

**kurbanda koç
kamyonunda doğ**

**insanın nazlısı
leylandın azılısı**

hoşgör ford

**demirde pas yolda as
gücenme arkadaş sende bas**

**yolda kalmazsın fordla
küçük as**

yolların fatihi fargo

**koçum desoto
asaletin yeter**

ÖZEL ADLAR

**cemal
dilek
çarli
çakır
kolombo
sermetin
elifin
ahmet
falkonetti
mehmet
englinim
çamuroğlu
çelik
kocagözoğlu
deniz
nural
vildan
darçın
metin
erol
serkan
recai
hüseyin**

zekeriya
cem
hakan
hayati
sinanım
kenan
bircanım
kasapoğlu
yasinim
recebim
volkan
sevgi
elifim (TÖ)
yasin
sinem (taksi)
hakkım
şenel (taksi)
muzaffer
zafer
kalafatoğlu
Louls
özden
erdiñç I
sabri
nesrin (AG)
selim (AG)
aydan (AG)
avhanım
abdülkadir (AG)
ferhat
sami
alim
gamze
manolya

**özlem (özel araba)
bahar (özel araba)
çiğdem
neslihan
mevlâna
casanova
hüdaverdi
vicdan
oya (AG)**

SEVGİ

mektepli yarım

sen başkasın

seversen gerçek sev

arama bekle

**gülü bir gün
seni her gün**

sevdan olmasaydı

unutamam seni

sevme yanarsın (AG)

sen yoksun diye

sen hiç

**kabahat sende değil
sana gönül verende**

gönlümün esiriyim

**aşkı çekene
derdi bilene sor**

**bizim köyden geçmedi
aşkın rüzgârı**

**aşkı sözler değil
gözler anlatır**

**sevmek günahsa
yaşamak haram**

**sevdim seni
ya sen**

seveni sev hakan

**tık tık kim o
aşk defol**

**aşk bir sudur
(gerisi okunamadı)**

**sevenin halinden
sevenler anlar**

sevmekle ~~uç~~uyum

mecburmuyum seni sevmeye

sevenin kölesiyim

seni buldum ya

gözler yalan söylemez çubralı

sev beni seveyim seni

**aşkı sevene
çileyi çekene sor**

söyle bana aşk nedir (TÖ)

**aşk kalbin güneşidir
aşkımı aciz ettin sevgilim**

**tenim toprak olsa da
yine seni seveceğim**

gülü seven dikenine katlanır

öp beni

beni kırma (TÖ)

gönlüm sende

ne haber gülüm

canımın canı

gün olur beni de seven bulunur (TÖ)

hayat sevince güzel

seni sevmek günah mı
seven gözlerin esiriyim
kalbimdeki sevgili
bllemezsin ki
gönül fırtınası
beni unutma
seviyorsam sebebi var
essah seviyon mu
(çiçek ve balık çizimleriyle bezeli)
aşkın hastasıyım
sev beni
benim gibi sevenler
ya sen ya hiç
sen ve ben
sevenler ölmez
senin için
hatıralar iz bırakır
kalbım seninle dolu

hasretin öldürecek beni

seninle herşey güzel (özel araba)

seveni yok seyfullah

vazgeçtim senden

deli gönül

hicran yarası

istemiyorsan sevmiyorum

**muhtaç etme beni
başka sevgiye**

girme dünyama

alışmam yokluğuna bilirsin

öldürücü gözle bakma

sevenin kölesiyim

**unutamadığım gözler
anlarsın**

**sensiz de yaşanır
belâlım**

karanlık kalbim

seveni severim emin (AG)

beni böyle sev

seveni severim

sevenlerin suçu ne

**gülü bir gün seni hergün
gülü solasıya seni ölesiye
seveceğim**

**gözlerin yeşil diye
sevmeye mecbur muyum**

gülen gözlerin esiriyim

**sev seveni
gül mehmet ömrünce**

her zaman gönlümdesin

hikmet, sevmek suç mu

sevginin esiriyim

**gülü soluncaya
seni ölünceye kadar**

gönül bu, anlatamazsın

**aşkın esirse
ben köleyim**

hastayım sana

seveceksen böyle sev

unutulmayanlar sevilenlerdir

sevsen ne olur

seversen bekle

sevda çiçeği

aşkın şeref

sen? teksin

hatasız kul olmaz

severek ayrılalım

benim gibi seveni sev

sevmek kabahat mı

yerli

zamansız bir rüzgâr estl

(dolmuşta dikiz aynasında)

bahar love story

gönül isterse ne yapmaz

sevdayı çekene sor

ayırmanın sevenleri

**aşk suçlarına
af yok mu yarab?**

böyle birini sev

**sevenler ölmesin
(Kuşadası'nda fayton)**

sanma seni unuttum

ayırmayın sevenleri

sevme yanarsın

**sevenim yok ki
bekleyenim olsun**

**buzdan sarayımız
ateşten aşkımız vardı
ve bir gün
yağmur yağdı
(eminönü-taksim dolmuşunda içerde)**

sarapla yaşarım

arkadaşımın aşkı

sevmekle suçluyum

sevmek nedir ki

severek ayrılalım

kalbim senin

**demedim mi ben sana
beni küçük iken sev**

gönül fırtınası

**sana kim öğretti
severken aldatmayı, abla?**

**sen de sev
sevene zulmetme**

seven sevilir

seni buldum ya

sevenler ölmesin

**sen de sev
seni seveni**

ben sensiz yaşayamam

gönül isterse ne yapmaz?

seveni sever

**kaçılmaz arkadaş
sevenlerin elinden**

sevdan olmasaydı

**candan seversem
aşkta kanun tanımam**

**beni böyle sev
seveceksen**

papatya aşkım (taksi)

ben sana yine muhtacım

zamansız bir rüzgâr esti

suadiyeli civanım

sevlmeden sevme

sevmek suç mu

sevilde sevme

sevdır kendini (AG)

**sevgisi zehir olsa
gene içerim**

aşkın kanunu

sevenler ölmesin (at arabası)

sen var ya sen

sevilenler

**gözlerinle değil
kalbinle sev beni**

kaderimsin liseli

**dünya senin gibi
güzel olsaydı
yaşamak zevkti**

sevilen beklenir

gül diye dikenini sevdim

gülü seven dikenine katlanır

**bizi sevenler
mutlu olsun**

ayırmasın sabah sevenleri

her zaman kalbimdeyim

sevdim de ne oldu

sen de sev

bir tanem (TÖ)

benim gibi sevenler

seni seveceğim

bu gece sensizim

**hatam ile sev beni
fantom ford**

hep senin için

ayırmayın sevenleri
sensiz yaşanmıyor
sev beni
emelim varlığındır
güzeli klm sevmez
hayat sevince güzeldir
(şoför yeri)
sevgi dolu kalplerde
kötülükler yer yok
ne yapardım sevdan olmasa
Erhan
sen çektirdikçe
neylesin garlbin
gülüm benim
sevenin kölesiyim
seviyorsam sebebi var
severim seveni
sevenin esirlyim
güzeli klm sevmez

sen gönlümdesin

**sen sevme
sevildiğini bil yeter**

**ömrüm seninle geçsin
sevdiğim liseli için (el arabası)**

**çok tatlısın
ilk aşkımsın
unutamam seni**

**gündüzleri senin ise
geceler benim olsun**

**sevene merhaba
sevmeyene elveda**

**seni sevmek delillikse
bırakın ömür boyu deli kalayım**
— ergun — ahmet

**ben sevdim kimene
sevildiğini bil**

**yanlış yapma
seni getirmiyor bana
kısa kalıyor geceler**

hep sen varsın

**yıllar seni eskitir
aşk beni**

**ya seninle
ya sensiz**

**aşkıma nokta koyma
sonsuz kadar sev beni**

**kalbim sevdı ise
gözlerimin suçu ne**

allı yazmalım

**aşkın cehennem olsa
sınmakı unutacağım**

liseli sevgilim

aşkı ben mi yarattım

sevilmeden sev kardeşim

**kalbim seninle
bağladım ömrümü bir vefasına**

sensiz geçen geceler

**okurdum sevdan olmasa
— orhan**

sevmekten gittim (triportör)

hep sen varsın

ilk aşkım (AG)

eysel (AG)

seven ne yapmaz (AG)

sevdalı gönül (AG)

sevmemek elde olsaydı sevmezdim (AG)

ceylan bakışım (AG)

sevmek elde değil mi? (AG)

ŞARKILARDAN ESİNLENMELER

ben de insanım

ben sensiz yaşayamam

ben sevdim de ne oldu

sevdim de ne oldu

**gülsen
gülün olayım**

bir tanem

**unutama beni
arzum sende**

arkadaşımın aşkı

bir de beni unutma

**dertleri zevk edindim
bende neşe ne arar**

beterin beteri var arkadaş

ömür biter yol bitmez

yarınlar bizim — ya Allah

**rüyam, bayram
dargın ayrılmayalım**

yalancı dünyam (AG)

sev dedi gözlerim

dostlar sağolsun

kader utansın (AG)

ne zaman geleceksin

kan ve gül (AG)

yazıklar olsun kaderin böylesine (AG)

ben seni unutmak için sevmedim (AG)

kim arar vefasız olanı

hasret kaldım gözlerinin rengine

silemezler gönlümden

dost bildiklerim

batsın bu dünya

**bizi ayıran
bırak kader utansın**

**apo dayı
kader utansın sezai**

delisın

kaybolan yıllar

bir de beni unutma

**seyyah oldum
şu alemi gezerim**

zor dostum

neden saçların beyazlanmış arkadaş (AG)

unutama beni

gözlerin ömre bedel

ben sensiz yaşayamam

ben de insanım

zor dostum zor

dert çekmeye gidiyoruz

yalancı dünyam

sabuha

**ne zaman gözümün yaşı aktıysa
bırakıp da gitti dost bildiklerim**

**silemezler gönlümden
ne seni ne aşkını**

kim arar seni kim arar

sevdan olmasa bu hayat çekilmez

nasıl da habersiz geçti

**bırakıp da gitti
dost bildiklerim**

**beterin beteri var
haline şükret dostum**

seninle bir dakika

**bir Tanrıyı bir de beni
unutma sakın**

ikimiz bir fidanız

aldırma gönül aldırma

kara vıcdanlım

dertli çal kemancı (AG)

sev dedi gözlerim

Tanrım beni baştan yarat

beterin beteri var

dargın ayrılmayalım

**kaderin böylesine
yazıklar olsun**

çilekeş sabuha

**dönmeyen yıllar
— orhan gencebay**

söyleme bilmesinler (AG)

**tez geçsede her sevgide
bir hatıra vardır (AG)**

kıskanırım seni ben (AG)

elbet bir gün buluşacağız (AG)

hatasız kul olmaz

TEK SÖZCÜKLER

bademağacı

ablak

göre

iftira

takılma

kıyakçı

intizar

kismetse

**sürücü
imparator
kalpsiz
yarenler
koç
fedai I
cambaz
kobra
çirkin 4
acıgöl
tebessüm
liselim
yanlız
tarantula
ateşle
yeter?..
desinler
hastasıym
alışkanlık
kesik
nonoşum
gülüm (özel araba)
kartal
görgü
teksin
cicim (TÖ)
yıldız
vicdan
işgüzarlar (AG)
poyraz (AG)
centilmen
tosun (TÖ)
doktor
asker**

**cesur
yaşam
atmaca
karagözlüm (TÖ)
akrep
şövalye
tarzan (TÖ)
maceracılar
koç (TÖ)
biraderler
beklenen
yenilmez
masum
hükümdar
elveda
enişte
karayel
nazlım (TÖ)
şimdi
karapınar
zevk
rûzgâr
çaresiz
deliylm
arzum
king (özel araba)
kanarya
madran
karababa
yurtsever
harbi
hasret
pelivan (TÖ)
korkusuz (şoför yeri)**

**fedal
askerdadaş
dost
hücumbot (kamyon)
ümitsizler
çilem (TÖ)
rasgele
sürücü
cıbil
evlât
karapınar
kaderim
ciğerim
harbici
hasretim
kıvırcık (tanker)
kolejlim (TÖ)
tosbağa (Wolkswagen)
çapkın (TÖ)
yavru
yarınsız
afitap
güleç
yorgunum
çaresiz
unutma
azizim
anıl
yukl (özel araba)
hüdaverdi
saadet
aşırın
ekonomi
karaoğlan**

eşsiz
tarzan
çilem
ciclm
yuki
tapon
gangster
hicran
hastasıym
neymiş?
tövbekâr
mutlu
çiçek
yanlız
ince
başkan
kaderim
kalender
nazlın
çilekeş
gurbet
kumparsita (TÖ)
yarenler
arım
gariban (at arabası) (TÖ)
uğur
hırçın
hacı
dalga
biricik
centilmen
ateşle
çatla
aşkım

bitirim
akrep (taksi)
umut
tatlım (TÖ)
tosun
atmaca
koç
efe
çölbeyi
hıçkırık
vefasız
esmerim
kısmet
avareyim (tekne)
arzum (AG)
çirkin
deliyim
güneşim
karagözlüm
çileli
afacan
tesadüf
arkadaş
beybaba
seheryeli
uğraşma
unutma
fırtına
geliyorum
vadi
yadlgârım
sessiz
gurbetçi
özgür

şampiyon
derebey
kader
vefasız (AG)
elveda (AG)
şıpsevdi (AG)
âşık
neden
yeminlm
dadaş
uğurlu
dilek
acemiler
kobra
paşa
dadaş
kandil (stepnede)
cılve
affetmez
minyonet (ufak kamyonet)
keskin
alışkanlık
sevilen
kuruttun
kömür
kartal
dalgıç
kelebek
efe
kalender
başkan (otobüs)
yeter
gülüm
yarar

**güneşim
yadigâr
nonoşum (özel)
çiçek
teksin
gardaş
marşandiz
derbeder (AG)**

TAMLAMA / TANIMLAMA

edibin gülü (AG)

dert ortağı (AG)

koçum benim (AG)

saman yolu (AG)

yaban gülü (AG)

ekin yolu (AG)

veysinin gülü (AG)

kara sevda (AG)

yaralı pınar (AG)

sabır taşı (AG)

çirkin kıral (AG)

kara belâ (AG)

zevklı rezalet (AG)

rızanın gülü

çelik kardeşler

bir tane

siyah kartal

şaşkın kız

göztepelı baba

karadenızın kuzusu (TÖ)

arzunun gülü

öztürk kardeşler

hicran yarası

mutlunun gülü

telli turna

can kurt (özel chevrolet)

kan kardeşler

genç kaptanlar

pamuk amca

kiğının gülü

araçlı fantom

bitmeyen servet (AG)

şarkın ceylanı (AG)

kaybolan yıllar

iki arkadaş

özgür dadaş

şen ortaklar

konya bozkırı

yalancı şey (özel araba)

kaybolan günler

yorgun gözler

tuna boylum

hacı dayı

bizim köylü

çalışkan üçler

son sabah (kestaneci)

çöl ceylanı

gangaster ford

yavru güleç

altın toprak (AG)

hayırlı kervan (AG)

gelen dost (AG)

mavi melek (AG)

ceylan bakışlım (AG)

mavi gül (AG)

intikam kervanı (AG)

mavi boncuk (AG)

yalan yıllar (AG)

kasabalı kardeşler

nazar boncuğu

öztürk kardeşler

yalnız adam

ihtiyar delikanlı

nevşehir rüzgârı

görgü kardeşler

tutkun kardeşler

asi genç

hamdinin gülü

neşeli çocuk

yolların garibi

arkadaş buldanlı (özel araba)

akıncı kardeşler

baba yadigârı

şirin abana

son şans

konya bozkır

muratın kusmeti

üvey evlât

bahtımın rüzgârı

gariban arkadaş

yedi kardeşler (AG)

yıldızhan kardeşler

kara yılan

doğan şafak

yayla kartalı

sessiz gemi

neşeli ceylân

kırmızı gül

batan güneş

derya gülü

kır çiçeği

seher yıldızı

sarı zeybek

dağların yosması (TÜ)

yeşil ejder

sarı kelebek (TÜ)

kara inci (dolmuş)

çöl şeytanı

tatlı dert

sahil çiçeği

batı rüzgârı

gurbet kuşu (TÜ)

sönmez yıldız

biricik sevgilim

nankör kız

güzel hatay

koçum benim

kara kartal

son arzum

gönlü bol

adı güzel

yorgun gözler

beyaz atlı

has kara (dolmuş)

mavi tren

tatlı belâ

mavi kuş

has gül

gümüş çocuk

sarı kanaryam

son koz

gece kartalı

gönül kuşu

bağda çiçek

sabır taşı

sarı kanarya

kayıp dünya

nazlı kızım

gönül kuşum

orman kedisi

arafat rüzgârı

anadolu rüzgârı

sönen yıldız

mavi yıldız (AG)

deli kız

dlkenli gül (özel station)

kara kurşun

kalbimin yıldızı

seher yeli

baba serveti

saman yolu

kara belâ (AG)

sarı panter (AG)

tatlı güneş

beyaz atlı

tarsuslu paşa

düzcenin incisi

istanbul ekspresi

siyah kobra

sahilkent rûzgârı

sabır yolcusu

yayla çiçeği

başak burcu

kunk-fu

yeşil ejder

gülen nar

tatlı çilem

garip kuş

gandinin bisikleti

toros ekspresi

kırmızı gülüm

mavi boncuk

yeşil alay

dağlar fatih

dağların fatihi

koçum benim

fahrinin gülü

genç al

minik çakır (kamyonet)

sohbet yolcusu

TELEVİZYON VE SİNEMADAN ESİNLENMELER

ne olacak şimdi

çarlinin melekleri

komşer kolumbo (TÖ)

zengin ve yoksul
sağlık olsun
şarlinin melekleri (TÖ)
telefondaki ses
Gülşen Tan (AG)
görevimiz tehlike
kolombo
aşk gemisi
acemiler
nolucak şimdi
doludizgin
ali, veli, selâmi
mazot getirin
GORK
taş devri (minibüs)
nerde kalmıştık?
rüzgâr gibi geçti
bir gün mutlaka
yerli kaçak
öğren de gel
meleksiz çarli

UMUT / UMUTSUZLUK

umut dünyası

son umudum

tek umudum sensin

bir gün mutlaka

son umut

ümit dünyası

umutsuz yaşanmaz

ümitsizler

bir gün geleceksin

umudumuz Allah (AG)

UYAKLI VE ŞİİRSEL YAZILAR

şoförsün dediler
kız vermediler

helâl adanalı celâl

güzellerde naz olur
naz olunca söz olur

yaklaşma toz olursun
geçme pişman olursun

**kelâm etme söz ile
nazar etme göz ile**

**aşk bir otobüstür
binmesini bilmeli
son durağa gelmeden
inmesini bilmeli**

**kaderimi ben çizerim
çilesini ben çekerim**

**sevdim seni
unutma beni**

**kalpte iman
forda inan**

**çiçek dalda
çocuk kolda
ford yolda sevilir**

**seni getirmiyor bana
kısır kalıyor geceler**

**taç bende
kraliçem nerde?**

**çiçek dalda
manita kolda
... yolda sevilir**

ben eski halimle daha mesudum

**yolda savaşta rampada başta
nişanım var her taşta**

**bilsen uzaklarda
kimler ağlıyor**

fantom 66

**arkadaş kes kızını
ağlatma el kızını**

**ağlatan yıllar gülen
gözlere esir ettiler (tanker)**

hele sabah olsun

**ağaran saçlarımı
geçen yıllarıma sor**

şafakta buluşalım

**düz yolda, yokuşta hep başta
işareti var her taşta**

**düzde yavaş
rampada savaş**

**gül dikenin
dert sevenin**

**rahatınızı düşündük
44 koltuğu
38'e düşürdük**

gözler var

şiiirim — ılgaz

**budur kaderim
sürer gıderim**

**geri dön ömrüm
geri dön**

**at şişeyi
dön köşeyi**

**gel güzelim
as'la gezelim**

**bırak şişeyi
dön köşeyi
poor king**

**vücutta iman
kadere inan**

**tutuştı canıma
bir kara sevda**

**oğlum mehmet
sen bu işe devam et (TÖ)
yar diye içim yandı da
yari göremeden kaçtı gitti (TÖ)**

**güle yanaştım soldu gitti
sülüne baktım uçtu gitti**

**torosları aştım
yavukluma ulaştım (TÖ)**

**yol ver bu aslana
yetişsin ağlayana**

**nafaka derdindeyim
yollarda avareyim**

**benim adım deli kâzım
tüm insanlar bacım dadaşım (TÖ)**

**Tanrıya sığındık
rızkımızı çıkardık (TÖ)**

**ağlarsa anam ağlar
gerisi yalan ağlar (TÖ)**

**Bismillâhla çıktım yola
selâm verdim sağa sola
yoktur gözüm başka malda
çalışırım canla başla
haydin hayrola!
(mınibüs içi) (TÖ)**

**âşık isen vur saza
şoför isen bas gaza**

**namim ofli reza
dik çıkani ezerum ha**

**yol ver yeşile
gitsin işine**

**koreli veliyim
yolların esiriyim (TÖ)**

**bana alışan derler
kızlar yolumu gözler (TÖ)**

**bir abam var atarım
nerde olsa yatarım (TÖ)**

**comesbont fevzi derler bana
lütfen dayı kafamı bozma (TÖ)**

**badem gözlüm
yitti ömrüm (TÖ)**

**insanın nazlısı
leylandın azılısı**

**artırma hızını
yetim korsun kuzunu**

**takma aklını
takarsın canını**

**yıllar seni eskiltir
aşk beni**

ah, o aşkı

**sözünün eri
alınımın teri**

**gel güzelim
iç anadoluyu gezelim**

**önünü görmeden sollama
evine acı haber yollama**

**ömür biter yol bitmez
rüzgâr şevki ağır gitmez**

**gel güzelim
gurbeti gezelim**

**önünü görmeden sollama
yuvana kara haber yollama**

**bakarsan bana
hazineyim sana**

**dağda savaş
düzde yavaş
ömür bitmez
yol bitmez**

**şoförün bahtı kara
mavinin gönlü yara**

**çalıştığım bilek zoru
Allahım sen koru**

**sahilde dolaşalım
dağıstanlıda buluşalım**

**çok kızdırdın beni
Allah korusun seni**

**dünyada inan
ahrette iman**

**kurbanda koç
yolda doç**

**yaşadığım şehre
yolun düşerse**

**kurbanda koç
kamyonda doç**

**gördün gözünle
nazar etme sözünle**

**son durak
kara toprak (AG)**

**thames trader
yol ver birader (AG)**

**maşallah — man güzelini
severler köylü güzelini**

**istedim vermediler
bana şoförsün dediler (AG)**

ya Muhammed cümlemiz sana emanet

geçme beni ezerim seni (AG)

**aşıksan vur saza
şoförsen bas gaza (AG)**

**güvenme
sevene can feda
sevmeyene elveda**

**sabır selâmet
sûrat felâket
Allaha emanet
talihsız ahmet**

**gel güzelim
asla gezelim**

**sen batan bir güneş
ben yollarda çilekeş**

**gaz fren şanzuman
halin duman**

**yorgun gözler
sevdiğini özler**

**düşmedin ki göresin
sevmedin ki bilesin**

**doğunun sınır taşı
erzurumun dadaşı**

**kimler geldi, neler dediler
hepsi de dünyayı bırakıp gittiler
sen hiç gitmeyeceksin gibi duruyordun
ya işte o gidenler de senin gibiydiler
(Karacabey plâka)**

**fordun adı var
bedfordun tadı var (AG)**

açılın dağlar, çiçekler

**apollo ayda
doç yolda**

**fordun dizeli
balıkeslin güzeli**

**sevdim de vermediler
çünkü şöför dediler**

**yıllanmış şarap gibi
yaktın içimi yaktın**

**manlar sıralı
. kralı (plaka okunamadı)**

**fordun dizeli
sevdim köylü güzeli**

**nazar etme ne olur
çalış senin de olur**

**dağlar kurdun
yollar fordun**

**margursın dizeli
kadıköyün güzeli
cim bom bom**

**geçme dur
güzide vur (Burgaz, at arabası)**

**her gecenin sabahında
başım döner döner**

**içiyorsam sebebi var
yarınımda umut var**

**açma pencereni
esmesin yeller
seni sevdiğimi
duymasın eller**

**sus sus
gözlerin konuşsun**

**gözlerin güzel ama
bakmasını bilmiyor**

**hızlı giden ölüm
yavaş giden evine**

**evel Allah
genç yaşta çok özledim seni
sonra bekletip de üzme beni**

**viran olan gönlüme
saray yapsan ne çıkar**

**hatalı sөllama
eve gözyaşı yollama**

**bitmez garlbin çilesi
gelmez garibin neşesi**

**bakarsan bana
bakarım sana**

**geçme belayı
bulursun belayı (AG)**

erciyeşe selâm söyle (TÖ)

ersin teksin

**aşkın cehennem olsa
sanmaki unutacağım**

**gör yolu
çek solu**

**mutsuz beldenin
garip yolcusu**

**az yaşa çok yaşa
ölüm gelecek başa**

YABANCI DİLDE YAZILANLAR

poor king

**kiss me baby!
(prens salih)**

blue bird (mavl desoto)

louis

mobl dike (TÖ)

blue star

love boat

unhappy boy

I need you

I want you

Turks have heart too

ay lavyu (TÖ)

Meine Libe Karlh (TÖ)

love story

I love you

bahar — love story

do you need me?

head trouble wish you were here
head

YAZGI

bahtımın rüzgârı

kader utansa

kader dolaştırır
gurbet elleri

apo dayı
kader utansın sezai

kaderim ise çekeceğim

kadere bak

kaderimsin

blzi ayıran
bırak kader utansın

kaderin ağı (AG)

kaderi sarhoş (AG)

kader böyle istedi

kader yolu bu

kader mahkûmu

kaderi ben mi yarattım

**zaten derbederim
kaderimse çekerim**

bırakın kader utansın arkadaş

kaderimse çekerim (dikiz aynasında)

kadere inan (AG)

kaderin çizdiği yol (AG)

kadere inan, Maşallah — ya Allah (AG)

kader beni sana mahkûm etti (AG)

kismetse dönerim

kaderime küserim

kader ne yaptım ben sana

**kaderimi çekerim
— zeki**

kaderimse çekerim dostum

kader yolcusu

gurbet kaderimizmiş

kader utansın

kaderime yolver

benim kaderim

kader bu

herşey kader

hasbel kaderim

kader yolcusu

kader bu arkadaş

kader diye diye

üzülme dostum kader utansın

kader böyle istedi

kadere bak

kader

kime ne kader?

nasipse dönerim

kötü kader

**ecel bizim
yar sevenin**

bahtım kara

kismetse

YER ADLARI

**kıbrıslı
burhaniyeli**

zaralı
trabzonspor
rizeliler
siverekli
oflular
bolulu
adalı
kasımpaşalı
tophaneli
kemalpaşalı
emreli
maçkalı (taksi)
malatyalı
tarsuslu
üsküdarlı
diyarbakırlı
fenerbahçeli
tepeköy
cihanbeyli
bağdatlı
aksekli
rizeli
sivaslılar

YOL / YOLCULUK

yollar hiç tükenir mi
açılın yolların kartalına
yol gülü
düz değil yollar dayı (TÖ)

**yollar fatihi
dağlar tankı**

yolların kurdu

yolların gülü

**yollar nıçin bitmiyor
yeşil ılgaz**

yolların bülbulü

**ıssız yolların
uyanık yolcusu**

**ıssız gecenin
garip yolcusu**

**ıssız yolların
garibi bedfort**

**ıssız gecelerin
garip yolcusu**

**ıssız gecelerin
şen yolcusu**

**karanlık gecelerin
garip yolcusu**

**ıssız gecelerin
garip betfordu**

**aşk sevenin
yol gidenin**

garip yolcu

yollar bizimdir

kader yolcusu

merhametsiz yadeller

**şoförün yolu bir değil
bindir (AG)**

**ben bitiyorum
yol bitmiyor**

**nafaka derdindeyim
yollarda avareyim**

**beni yolumdan
eyleme gülüm**

**vur kendini yollara
yol götürür seni**

**dökülen saçlarımı
yıllara değil
yollara sor
aşık mustafa**

nasılsa dönerim

iyi yolculuklar çarlı

bitmeyen yollar

**uzun yolda yolcusun
Allah seni korusun**

güle güle gurbet kuşları
(şoför kabininde artist
resimleriyle birlikte)

yollar neden bitmez

yolun açık olsun (AG)

YÖRESEL DİLDE YAZILANLAR

güle güle be Ğardaş

karip keko

lo gardaş
biraz da biz ölek

essah seviyon mu (TÖ)

yetiş lavike yetiş
(yetiş karaoğlan) (AG)

ava hatu, ava cu
(işte geldi, işte gitti) (AG)

hatırla beni haso

herkes affeder
emice affetmez

namim ofli reza
dik çıkani ezerum ha (TÖ)

**efe
yorgun gözler
dert mi sana
seversen gerçek sev
arama bekle**

(Minibüs. Son söz arka jaluzide yazılı)

**dostlar benim olsun
zenginlik senin olsun.
kızma be arkadaş
dengimle koşarım.
sen kendi derdine bak
fakir ağlarsa kimler güler
cemal ve kemal
(kamyon)**

**aşkı sözler değil
gözler anlatır.
dertli çal kemancı
zevk için
bu giden yabancı dertli
Tanrım beni baştan yarat
asaletin yeter 710
(kamyon)**

**yılmazın uğraşısı
bu temel son temel
İkinci bahtımız
(Kamyon. İlk araba kaza yapmış.
O nedenle böyle yazmışlar)**

tek adam mezara yakışır
ağlatıp zulmedip
sevme istemem
akan gözyaşımı
silme istemem
hayat acı da olsa
yaşamağa değer be kardeşim
(dolmuşun içinde siperliklere
tükenmezle yazılmıştı)

kabahat sende değil
sana gönül verende.
üzülme dostum kader utansın
seher yıldızı
gönlümün esiriyim
(kamyon)

tık tık kim o
aşk defol
çekemediler bizi
gönlüm oldu çile gemisi
dert alır her limandan.
seni buldum ya
sevenin esiriyim
beterin beterl var
kader bu arkadaş
şoför deyip geçme onun da kalbl vardır
yarasını deşme belki bir sevdiği vardır
(kamyon)

fordun dizeli
balıkesirin güzeli.
sandım ki seher yıldızı
(kamyon)

**kader diye diye
doğunun sınır taşı
erzurumun dadaşı.
(kamyon)**

DEĞİŞİK KONULAR

vay canım vay

**beni bilene sor
vezirköprü tevfik
(otobüs)**

işte geldi gönül avcısı

**bir Allaha
bir de bana inan**

tanıma beni

gâvur gibi taşırım

çapkın çarlı geliyor

**sorduk mu
dokunma dünyama**

servet deyildir (kamyon)

**badışıklılar İstemeyenlere karşı
öyle değil mi**

bakma kâzıma

sevilen arkadaş

vazgeç felek

koç kardeşler

duyarsan ağlama

taktır ettiysen ara

kim bu köylü

oflu kardeş

senin için

yok yok

eyleşme benle

ne o arkadaş

ne oldu sana

ne haber zühtü

mangal gibi yürekli

hasanı darıltma (TÖ)

hele sabah olsun

havası var

bağışlayın dostlarım

söyleme bilmesinler

erclyeşe selâm söyle
— ismail

üzme tatlı canını (TÖ)

nevşehir-göremeyi görünüz

yabancı değilim

kara yılan sevilen kardeşler

bırakın da yaşayalım

yine mi ofsayt

neden olmasın emo

beklerim seni

gel de gör

yetiş alim

halımı bilin mi (TÖ)

aşkolsun gülüm

hastasıym arkadaş

kadıköylüler pala muzaffer

kim arar seni

yalan yıllar

maşallah kurdoğlu

bırakın yaşayalım

vefasız güle bülbül öter mi

nazar eyle arkadaş

**kışlaların mahgumu
— asker ali**

neşeli gençler

olur ya

ne yaptım ben sana

üzme beni

cezanı çekeceksin

boazdan gelen rüzgâr

sandım ki seher yıldızı

niçin arkadaş

kendi utansın

neden olmasın

şafakta buluşalım

elele arkadaş (AG)

kervan başı kâhya (AG)

sarmaş dolaş (TÖ)

**beni bana sorma
bilenlere sor**

fatihln fedayisi karamurat

umurumda mı dünya

samanpazarında buluşalım

delikanlılık öldü mü (TÖ)

dokunma dünyama

sakın söyleme duyulmasın

artık arama beni

zevk için

**asker kardeşim
nadiri beklerim**

bulamadım denglimi (TÖ)

ben sustum sen konuş (TÖ)

hatırla beni haso

zalimsln malatyalı

kim bu yabancı?

S.R. kardeşler

hayel sanma arkadaş
(bir sayı vardı, okunamadı)

sorma bekle

duyarsan ağlama
ismim yeter
(fonda silme manzara)

peri kızı gûlsar

gönül aldanma

ynemi bacanak

çarşambalı onuç kardeşler

rüyam bayram
dargın ayrılmayalım (AG)

onu bunu bilmem
beni bilene sor

baba oğul (tanker)

severim seni hamido

durmuş özen

nazetmen kızlar

bana hava atma

havan kime yabancı

yine mi sen

hayat zor

emlinin acı gül hatırası

kendil utansın

ağarmış saçları

**meltem, dargın ayrılmayalım,
sevmek suç mu? (AG)**

yine mi sen İsmail (AG)

yetiş lavike reş (yetiş karaoğlan) (AG)

sen de mi arkadaş (AG)

dönmezsem bahtım mezar olsun

söyleme sırrını bilmesinler (AG)

gülü seven dikenine katlanır (AG)

ferit koş, cemal tut (AG)

**ava hatu, ava cu
(işte geldi, işte gitti) (AG)**

nazın kime

canın isterse (AG)

fanı dünya

elele arkadaş

hatırladın mı?

neylerse güzel eyler

arkamdan konuşma

zor arkadaş zor

**geliri çok
gideri çok
havası var**

yalancı kızlar

enişde kayın

**zevkini bil
bekle dönerim**

üzülme arkadaş

güven yunusa

fenerbahçeli — gururun esiriyim (AG)

**gayesizde yaşanmıyor
— hüseyn**

öyle acı ki

bir gün unutulursam

ismin yeter

**bana gerçekleri söyle
beşiktaşlı**

zafer çığlıkları

neşen bilir

**köftede tek isim
— salih**

**biz bu âlemin
hastasıyız arkadaş**

**yaşamak güzel şey be
kardeşim**

**heyecan yaramaz
arkadaşımın aşkı (TÜ)**

ylne mi sen çaykaralı

**sefil âşıklar
— malatyalı**

asiller şırmarmaz

asaletin yeter baba reis

turistik derviş (gezgin köfteci)

evet mi?

ara bul

kafana göre gözüm

**gönül bir... (okunamadı)
kanma sakın**

**kim bu yabancı
bir bilene sor
— salih**

sana hayranız

gayesizde yaşanmıyor

**amore:
dokunmayın dünyam! (Büyükada'da
yarısı parçalanmış bir teknede)**

**tatlı uyku
acı son**

**adımız arkamızda
— zaza**

cim bom bom fener

hatırım için

havan klme güzelim

akın'ın dönüşü

rakibim kara tren

havan batsın veysel

beni unutma

neydi o günler

gelinim

— ihsan

lâdes olsun

sana ne

havası var

haydi cim bom

elele verdik

bu hale geldik arkadaş

yorma kafanı

havan batsın

altın çocuk

takma kafana

veli ağa

havası var

dayı yeğen

**ya tanrı
ya ben**

eyleşme benle (TÖ)

duyarsan ağlama

kervan başı kâhya

zalim tankçı kardeşler

kara belâ — imparator

elveda bedford

süzül gülüm (AG)

güçlü sensin (AG)

**gücenme bana
belki gelemem (AG)**

diyar bekir bumudur (AG)

tütüncü kardeşler (AG)

kocaman kardeşler (AG)

,

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EDEBİYATIMIZDA TAŞIT

ŞİRDE

SİVAS YOLLARINDA

Sivas yollarında geceleri
Katar katar kağnılar gider
Tekerleri meşeden.
Ağız dil vermiyen köylüler
Odun mu, tuz mu, hasta mı götürürler?
Ağır ağır kağnılar gider
Sivas yollarında geceleri.

Ne, yıldızlar kaynaşır gökyüzünde.
Ne, sevdıyla dolar taşar gönüller,
Bir rüzgâr eser ki bıçak gibi
El ayak şişer.
Sivas yollarında geceleri
Ağır ağır kağnılar gider.

.....

Atların kuyruğu düğümlü,
Bir yandan yağmur yağar, ıslak...
Bir yandan hamutlar şak şak eder,
Bir yandan tekerler döner, dön geri bak.

.....

**İrmaklar gibi uzaklaşır
Bir türkü kadar uzak
Tekerler iki çizgi bırakır,
Hamutlar şak şak eder, dön geri bak.**

C. Külebi

Yeni Şiirimiz

Varlık Yayınları, 1971

Salkım Söğüt Kahvesi

**Şoförler yol boyu sövgüleriyle
Sevgilerle kocaman ay çiçekleri
Dinlencedir bir yol başı.
Yoldur biter arkadaş
(Bilgelik okulu yolculuk)
Dağsa inilir
Ovaysa geçilir
Bir deniz gelir eni sonu
Şoförler sövgüleriyle birden
Sevgileriyle ordadırlar
Salkım söğütlü kahvede.**

Yeşil Minibüs

**Sabah geldi
Çiyli böğürtlen yaprağı
Terle uyandı yatağında.
Yola çıktı yeşil minibüs
Şeftali kavun karpuz
Üç çift mavi göz**

**Kamyonlar gelir geçer, kamyonlar gider
Toz duman içinde,**

**Şavkı vurur yollara,
Arabalar dağılır şoförler söğer,
Sivas yollarında geceleri
Katar katar kağnılar gider.**

**Cahit Külebi
Yeni Şiirimiz
Varlık Yayınları, 1971**

**Kadın bacı kız
İlerde mavi deniz
Sepet torba çuval
Patatesli elleriyle
Günü başlattı halk
Yeşil minibüste erkenden
Bir türkü dönüyor kuş gibi
Motorun yağlı dallarında
Yarınlar bizim
Yarın somutlar sözlüğümüzde
Bu gün bitince... yirmi dört saat sonra
Şeftali topladığımız gün yeni
Karpuz kestiğimiz ay gecesi
Minibüste çocuklar var
Bir denizden ağ çeker gibi
Gözlerinden yarını çekiyorlar.
Güneş pullu balık
Deniz kokulu kalabalık
Yarın.. tan yeriyle uyandıklarında
Ceviz sandığı açacaklar
Gül basma oylar çıkacak
Kiraz işlemeli oyalar
Taze ekmeğe oy verecekler
Sabah toprağını getirecekler**

**Gökmavisi bir bardak sütle
Güzle demlenmiş sıcak çayı
Yeni çıkmış fırın ekmeğini
Yarın halktır
Bu güne hep yakın olduğundan
Denize ve çiçek bahçesine
Minibüsle on dakika**

**Ceyhun Atuf Kansu
Yalova Şiirleri
Soyut — Mayıs 1976**

**Hele çeşmelere yazılmış yazıları yolcuların,
Kimi Bayburt ellerinden gelmiş yazmış,
Kamyonuna şeker ile bal yüklemiş,
Kimi durmuş İstanbul'dan selâm yazmış çeşmeye.**

**Ceyhun Atuf Kansu
Tüm Şiirleri — 1
T. İş Bankası Kültür Yayınları, 1978**

**Lokantalar denizlere, karanlık sokaklara bakar,
Mehtap lokantaları, Mehmet efendi, Zevk lokantaları,
Su gibi rakı içilen Anadolu lokantaları,
Duvarlarında İri karpuz resimleri asılı.
Urfalı şoförler: Dağların kralı güle güle,
Sabun tüccarı Birecik'ten, kadehinde yaz yağmuru,
Yağlı listelerde: Levrekler, palamutlar, barbunya balıkları
Kadın eli değmemiş soğuk akşam çorbaları.**

**Ceyhun Atuf Kansu
Tüm Şiirleri — 1
T. İş Bankası Kültür Yayınları, 1978**

Yolların Hovardası

**Hey babam yürü Vabis, yolların hovardası
Eze eze geçip gitti ki şu yolları
Kerem Aslı öpüşü yangın tekerlekler
Alta yatmış yollar anlasın yol olduğunu.**

Ceyhun Atuf Kansu

Tüm Şiirleri — 2

T. İş Bankası Kültür Yayınları, 1978

YITIK AİLE

**Dört kardeştiler üç kız, bir oğlan
Oğlana ne oldu ben bilemem.
Uğramaz oldu arka sokağa,
Görünmez oldu gel zaman git zaman,
Çil basmış yüzünde, gözleri ağulu
On sekizinde kamyon şoförü.**

Ceyhun Atuf Kansu

Tüm Şiirleri — 2

T. İş Bankası Kültür Yayınları, 1978

**Oturmuş baş koymuşum macerasına yurdumun
Bakıyor derinden bakıyorum.
Dört deryaya çağlayan ırmak
Kalbimin ta içinden: Kuzey, Güney, Doğu, Batı
Çıplak ayakları, çocuk ayakları, kadın ayakları
Nal izleriyle, ağaç tekerlerle, kamyonlarla, traktörlerle.**

Cayhun Atuf Kansu

Tüm Şiirleri — 2

T. İş Bankası Kültür Yayınları, 1978

**Akasya ağaçları akasya kokuyor
Bahçelerde güller gübreler kokuyor
Geçen otomobil benzin kokuyor
Otomobilin içindeki kadın lâvanta kokuyor**

Melih Cevdet Anday

Çürük

Sözcükler

T. İş Bankası Kültür Yayınları, 1978

**Yaşamının uğultusu çoğalır
Arabalara otobüslere tramvaylara
Binlerce kişi binerken**

F. H. Dağlarca

Asu

Cem Yayınevi, 1967

ŞOFÖRÜN KARISI

**Şoförün karısı, kıyma bana;
El etme öyle pencereden,
Soyunup dökünüp;
Senin enştende gözün var;
Benimse gençliğim var;
Mahpuslarda çürüyemem;
Başımı belâya sokma benim;
Kıyma bana.**

O. Veli Kanık

Bütün Şiirleri

Varlık Yayınevi, 1951

**Kent küçük bir hışımla büyüyor.
Büyüyor, büyüyor uğultusu başımda,**

Otoların, motorların uğultusu.
Tekerlekler dönüyor, dönüyor, dönüyor,
Işıklar bir yanıyor, bir sönüyor,
Bir yanıyor, bir sönüyor;
Kırmızı-yeşil, mavi-kırmızı-yeşil.
Başım dönüyor, dönüyor, dönüyor;
Kırmızı-yeşil, mavi-kırmızı-yeşil.
Onu düşünüyorum;
Kimseden saklanacak gibi değil.

Özdemir Asaf
Durak

ne var ki avucunda:
ağır kamyonlar ve sürücüleri mi
dağda yitenler ve yol göstericileri mi

T. Uyar
Ne var ki avucunda

karpuz taşıyan bir kamyon gibi aceleciyim

T. Uyar
Baharda

Şöyle bir şehirden bir şehire giderken
Otobüsler insanları nasıl sallardı

T. Uyar
Santigrad 100

Bir dağ yamacında durmuşsun, rüzgârın tükenmiş
kuşların ve ağaçların sesi tükenmiş içindeki sessizlikte
yağmur yağıyor

kuşların, ağaçların, toprağın sesine değil de
kırpiklerinden süzülen buhara yağıyor sanki yağmur

dağlarda boy veren yollara
yolları rehnedilmiş kamyonlara değil de
garibim şoförlerin uykusuna
mâvinlerin gözbebeklerindeki ışığa yağıyor
yüzünden çağlayan pınarlara değil de
yüreğinden çözülen rüzgâra yağıyor sanki yağmur
bir dağ yamacında. Elini uzatıyorsun
parmaklarına değdi degecek bir gökyüzü uzakta
alnına kondu konacak bir atmaca yanıbaşında
saçlarını öptü öpecek bir hüznün kollarının arasında

Refik Durbaş
Çırak Aranıyor
Cem Yayınevi, 1978

Işık bulutları içinden geçiyor tren
sevinç mi tasa mı bilinmez
cama dayalı alnım
gün indi inecek
dilimin ucunda bir türkü: Leyla Nur'un sesinden
«Direksiyon elimizde
ne varsa dilimizde
sen darılma kara gözlüm
fesat yok kalbimizde
Küçük yaşta yollara
atmış bizi felek
sen hancısın biz yolcuyuz
sevda nemize gerek
Hayat yolu karanlıktır

**gel yakalım farları
şoförleri efkâr basar
yollarda akşamları»**

Refik Durbaş
Çırak Aranıyor
Cem Yayınevi, 1978

**Gel benim canımın içi, gel yanıma;
İpek çoraplar alayım sana;
Taksilere bindireyim,
Çalgılara götüreyim seni.**

O. Veli
Bütün Şiirleri
Varlık Yayınevi, 1951

**Unkapanına doğru yollar daha da dardır,
Kereste dolu kocaman yapılar bölgesi.
Kamyonlar üst katlara kalastan köprülerle boşalır da
Bir reçina kokusu o dağ türküsünü getirir uzaklardan**

F.H. Dağlarca
Toprak Ana, Kınalı Kuzu Ağıdı/Haliç
Cem Yayınları, 1972

ORHAN GENCEBAY

**Türkiye'nin bütün orta dalga minibüslerinde
bugün ve hergün özel indirimli müzik şöleni
pazar akşamları muhteşem gala
hanımlara aile matinesi**

Refik Durbaş
Çırak Aranıyor
Cem Yayınevi, 1978

DOLMUŞ

**Benzin kokuyor akşam akşam
Benzin kokuyor akşam üstü
Suadiyede dolmuşta
Felsefelere dalmak sana mı düştü
Aklın varsa yanı başında olup bitenlere kulak ver
Senin nene gerek başından büyük düşünceler
Bir de ömrün neresindesin ondan haber ver
Başında mı
Sonunda mı
Ortasında mı
Ondan ötesi kimsenin umurunda mı?**

**B.R. Eyüboğlu
Dol Karabakır Dol
Bilgi Yayınevi; 1974**

TRAFİK

**Kırmızı yandı mı durursun
Yeşil yandı mı geçersin
Ya ben ne yapacağım
Elâ gözlerin
Işıl ışıl yandıkça?**

Ü.Y. Oğuzcan

**Dostlarım bilin ki burda
bir fakir Cahit Külebi
garaja çekilmiş hurda**

**paslanmış kamyonlar gibi
bekler durur Ankarada.**

Cahit Külebl

**Dostlara Türkü, Şairlerin Seçtikleri
T. İş Bankası Kültür Yayınları, 1971**

TAKSİ

— Çektlğim yeter gayril
— Gayrisi mayrisi yok, taksil
— Taksi, çabukl taksi, beklel
— Hava ayaz, herif sarhoş,
Sene, bln dokuz yüz elli bir
Dertsiz milyonda bir,
Gelinleri güveyleri taşıdım,
Kan içinde yaralıları,
Son vitesimde doğurdu gebe kadınlar,
Demedim kış kıyamet, çamur deryası,
Bata çıka yaşadım.
— Taksi, dur!
—Taksi, sür!
Taksi hırsından çatlayacak,
— Dur, bu sür'at yasakl
Fren yaptı, duramadı,
Çıldırdı.

Cahit Irgat

Ortalık

Yeditepe Yayınları, 1952

**Bugün, mal yüklü kamyonlardan ve Tanrı uğurlu yolculuklar
versin**

**otobüslerden, dönüp geri baktığımızda, bir toz bir duman
görüp,
o güzelim akça kavakları seçemedен hızla geçeriz o
yollardan...**

C.A. Kansu

Balım Kız Dalım Oğul

T.D.K. Yayınları, 1971

ÖLÜM TEHLİKESİ

**Hızla geç kalabalık caddeden;
Şoför milletine güven olmaz.
Çabucak sapıver sokağına;
Akşam karanlığı tekin değil.
Durma çal evinin kapısını,
Taş düşebilir komşu duvardan.
Ben geliyorum demez ki ölüm
Kaza belâ adım başınadır
Kişi evde gerek akşamları;
Ölürse helâllaşarak ölür.**

C.S. Tarancı

Seçmeler

M.E.B. Yayınları, 1971

ANADOLU OTOBÜSÜ

**İçi dolu otobüs
Sepetli çuvalı otobüs
Dört tekerin türküsüyle
Söyler bir yolu otobüs**

C.A. Kansu

**Sevincl istemekte haklıdır
Hayrabolu şoförleri
Tekirdağ'dan yola çıkarlar
Yükledikleri gibi denizi
Kesilmiş karpuz kokusuyla.**

**C.A. Kansu
Hayrabolu Çalgıcıları**

HARMAN

**Kamyonlar çekti
Çuval çuval buğdayları
Serçeler gagaladı
Kalan taneler
Karıncaların hakkı**

**N. Cumalı
Ceylân Ağdı
Sander Yayınları, 1974**

ISTANBUL

**Kamyonlar kavun taşır ve ben
Boyuna onu düşünürüm,
Kamyonlar kavun taşır ve ben
Boyuna onu düşünürdüm.
Niksarda evimizdeyken
Küçük bir serçe kadar hürdüm.**

**Sonra âlem değişiverdi
Ayrı su, ayrı hava, ayrı toprak,
Sonra âlem değişiverdi
Ayrı su, ayrı hava, ayrı toprak.
Mevsimler ne çabuk geçiverdi
Unutmak, unutmak, unutmak.**

**Anladım bu şehir başkadır
Herkes beni aldattı gitti.
Anladım bu şehir başkadır
Herkes beni aldattı gitti.
Yine kamyonlar kavun taşır
Fakat içimde şarkı bitti.**

Cahit.Külebi
Yeni Şiirimiz
Varlık Yayınları, 1971

**Kardeş, senin dediklerin yok,
Halay çekilen toprak bu toprak değil.
Çık hele Anadoluya,
Kamyonlarla gel, kağnılarla gel gayrı,
O kadar uzak değil.**

F.H. Dağlarca
Yeni Şiirimiz
Varlık Yayınları, 1971

**Adana'nın yolları taştan yola çıkıp Maraş'tan
Ezanla birlikte vardık bir akşam Urfa'ya
Bursa'nın ya Bursa'nın ufak tefek taşları
Uçan yıldızı dondurur Ardahan'ın kışları**

Atilla İlhan
Türkiye Şairlerinin Seçtikleri
T. İş Bankası Kültür Yayınları, 1974

**Evet, yapacak ne var ki
Asfaltın kederini dinlemekten başka,
Kamyon isimlerini ezberlemekten başka,
Çöl Ceylânı'nı, Fedai'yi, Hacı Leyland'ı,**

**Zevkli Rezalet'i, Ekonomi'yi,
Yavru Kâzım'ın pambesini,
Gangaster Ford'un tabanca-eksozunu,
Bir Gün Geleceksin'in şarkıcısını,
Elveda Bedford'un hüzün yaratıcısını.**

**Bunları ezberleyerek geçer tabiat,
Kalbine dikenlerle çakar bunları.**

**Ülkü Tamer
Sıragöller
Cem Yayınevi, 1974**

Şir her gün yeniden başlar.

.....
.....

**Evden çıkar, komşularını görür,
İş yerlerini denetler sonra,
dosyalara girer,
hamalların sırtlarında taşınır,
dolmuş duraklarında kâhyalık eder.**

**Ülkü Tamer
Sıragöller
Cem Yayınevi, 1974**

**Bir kilimi yere sermek kadar güzel ne var
Sonra püsküllerini düzeltmek kadar
Ya sofraya dilim dilim kesilmiş bir domatesi koymaktaki
görkem**

**Kamyon sürmek yükünü bilmeden
Ve ikimiz bir akşamüstü sırasında**

**Ve akşamüstünün Anadolu'ya giden bir otobüs gibi kalkması
sırasında**

Edip Cansever
Sonrası Kalır
Cem Yayınevi, 1974

**Bursa'nın kamyon geçmeyen bir semtinde şadırvan yazıları
kesiyor**

Edip Cansever
Sonrası Kalır
Cem Yayınevi, 1974

**Bir otobüse biniyoruz, sahiden biniyor muyuz
Söyle, nerde «Göge bakma durakları», nerde**

Edip Cansever
Sonrası Kalır
Cem Yayınevi, 1974

.....

**Bir buldozer yolu indiriyor
Çocuklar kamyonlar atlar arabalar
Her akşam bu işte bütün gördüğü.
Fazladan, yıkık bir ayazma, bir kırlangıç
Bir ağaç, düşen bir yaprak klmi zamanda.**

İlhan Berk
Bir Kadının Kıydan Gördüğü

.....

**Üstümüz çardak, önümüz kamyonların yattığı düzlük,
toz ve akasya**

Oktay Rıfat
Bir Cigara İçimi
Ada Yayınları, 1980

**Akasya ağaçları akasya kokuyor
Bahçelerde güller gübreler kokuyor
Geçen otomobil benzin kokuyor
Otomobilin içindeki kadın lâvanta kokuyor**

**Melih Cevdet Anday
Telgrafhane
Yeditepe Yayınları, 1964**

FAYTON

**O sahibinin sesi gramofonlarda çalınan şey
incecik melânkolisiymiş yalnızlığının
intihar karası bir faytona binmiş geçerken ablam
caddelerinden ölümler aşkı pera'nın**

**Esrikmiş herhal bahçe bahçe çiçekleri olan ablam
çiçeksiz bir çiçekçi dükkânının önünde durmuş
tüllere sarılı mor bir Karadağ tabancasıyla
zakkum fotoğrafları varmış cezayir menekşeleri camekânda
Ben ki son üç gecedir intihar etmedim hiç bilemem
intihar karası bir faytonun ağış göğes atlarıyla birlikte
cezayir menekşelerini seçip satın alışından olabilir mi
ablamın.**

**Ece Ayhan
Yeni Şiirimiz
Varlık Yayınları, 1971**

**Elbisesini giyip çarşıya yollandı,
Arabalar, jipler, otobüsler
Bir ara bir genç kadına baktı,**

**Bir otobüsün penceresinde,
Mahzun gözlerine bakmak bedava.**

**Ceyhun Atuf Kansu
Yeni Türk Şiiri Antolojisi
Yeditepe Yayınları, 1958**

KÜÇÜK HANIMLAR

**Faytona binmiş küçük hanımlar
O ne gülüş o ne kahkaha
Fayton geçer çarşı içinden
Kunduracı bakkal çıkar kapıya**

**Küçük hanımların boyalı dudakları
O ne edâ o ne çalım
Durur bakar işçi kızlar
Dağılma vakti fabrikaların**

**Faytona binmiş küçük hanımlar
Atmış bacak bacak üstüne
O ne baygınlık o ne çapkınlık
Durur durur bakar delikanlılar**

**Nahit Ulvi Akgün
Yeni Şiirimiz
Varlık Yayınları, 1971**

**Falanca durağa şimdi geliriz göğe bakalım
İnecek var deriz otobüs durur ineriz**

**Turgut Uyar
Yeni Şiirimiz
Varlık Yayınları, 1971**

**Bak hele şu geçen otomobile
Dayım oğlu bak hele
Sen bakana kadar
Kayboldu bile**

**İlhan Demiraslan
Yeni şiirimiz
Varlık Yayınları, 1971**

Ve sanki kalplerimiz her yanı dökülen bir otobüste

**Edip Cansever
Sonrası Kalır
Cem Yayınevi, 1974**

**Ve bir gün birinin bir adres sormasına benzer
Sorarken sorarken üzünçlü bir ev görüntüsüne
Camcının cam kesmesine, dölgerin rende tutmasına
Öyle bir cigara yakımına, birinin gazoz açmasına
Minibüslerine, gecekondularına
Hasretine, yalanına benzer**

**Edip Cansever
Sonrası Kalır
Cem Yayınevi, 1974**

**Bir tanker geçiyor şimdi de tam akıntının ortasından
Baştanbaşa gül rengi
Kimseler görünmüyor içinde
Neden görünmüyor, bilmiyorum
Yolcu uçaklarına, yük kamyonlarına, fabrikalara petrol
taşıyor**

**Edip Cansever
Sonrası Kalır
Cem Yayınevi, 1974**

**Caddelerden, tarlalardan fabrikalardan
Yükseliyor homurtular
Yolu kesilmiş bir kamyonun motoru gibi**

**Edip Cansever
Sonrası Kalır
Cem Yayınevi, 1974**

di

YOLLAR NEDEN BİTMEZ?

Bu cümle bir kamyonun adıdır. «Biz bize benzeriz.» Apartmanlara olduğu gibi kamyon ve otobüslere de isimler koyarız. Bunların arasında sahiden hoş olanları var. Meselâ, üzerinde sekiz ton işareti olan bir kamyon gördüm ki adı «Kanarya» idi.

Yollar neden bitmez? Biz öyle zannederiz. Gideceğimiz yere varınca biter. Asıl mesele yola çıkabilmektedir.

Fikret Adil

Beyaz Yollar/Mavi Deniz

Yeditepe Yayınları, 1959

Karşıdan, yoldan «Saadet Güler» geliyor. Bu da kim? Bir kamyon. Saadet Güler, adıdır. Onu bir başkası takibe diyor: «Zafer Sönmez.» İnsanlar robotlarına ad takmaktan hoşlanıyorlar. Acaba makineler, bir gün-şuura varır ve idaremizi ele alırlarsa, bizim isimlerimizi alıkoymamıza müsaade ederler mi? Sanmıyorum. Birer numara verirler, öylece çalıştırırlar gibi geliyor banal!

Fikret Adil

Beyaz Yollar/Mavi Deniz

Yeditepe Yayınları, 1959

Çaresiz «Madran»a biniyoruz. Bu, otobüsün adıdır. Çine ile Aydın arası kırk kilometre. Saat 13'de hareket ediyoruz. Bu otobüsler olmasa, Güney Anadolu'da seyahat imkânı yoktur. Fakat «Karababa», «Hüdaverdi», «Saadet», «Yıldız» kim bilir ne zamana kadar çalışabilecekler.

Fikret Adil

Beyaz Yollar/Mavi Deniz

Yeditepe Yayınları, 1959

B... Bodrum'dan gelen «Aşıran» geçiyor. Otobüsün içi ağzına kadar üstü de tıklım tıklım dolu. (...) «Vicdan» ile «Güleğüle» karşımızdan homurdana homurdana yokuş çıkıyorlar.

Fikret Adil

Beyaz Yollar/Mavi Deniz

Yeditepe Yayınları, 1959

«Yurtsever» adını taşıyan bir kamyonun yanından cip, bu taşlara tırmanarak sıyrılıyor.

Fikret Adil

Beyaz Yollar/Mavi Deniz

Yeditepe Yayınları, 1959

Eski bir İstanbullu bilir, eski bir İstanbul çarşısının ne demek olduğunu. Alıcılarla satıcıların, kese kâğıtlarıyla, ağırlık ölçülerinin, ışıklarla renklerin, küçük kahveci çıraklarıyla, hırçın özel arabaların, hantal kamyonlarla, her zaman dolu geçen belediye otobüslerinin gürültüyle devinmesine karşın, o hep yerli yerindedir.

Nezihe Meriç

Bir Derin Kör Kuyu

Gösteri, s. 1, 1980

..... Şimdi, arabamın yanına doğruyum. Yağmur yağıyor. İslendiğimi düşünmüyorum nedense. Ansızın, arabamın parlıyan yerlerinin paslanacağı geçiyor aklımdan. Sekiz on metrelik sevinci, yağmur ıslatıyor sanki. Arabam bıraktığım gibi. Yalnız, biraz üşümüş olmalı. Kapısını açıyorum. İçeriye girmeden, üç uçlu yıldızdan forsuna bakıyorum. Önün orta yerinde duruyor. Gençler, bu armaları boyunlarına takmaya başladığından beri, gözlerim hep oraya takılıyor nedense. Kızıyorum bu gençlere: her sabah, bana, yeni bir bakış işi çıkardılar diye. Giriyorum içeriye. Mercedesimin içi gene araba kokuyor. Soğuk, yağmur silmemiş kokusunu. İyi diyorum. Kapılar düşmemiş, pencereler yaşlanmamış daha. Konağı çeviriyorum. İki ışık yanıyor: yeşil ve kırmızı. Arabayla ilk kez ilişkiyi bu renklerle kurarım hep. Ardından anahtarı bir kez daha çeviririm. Korkarım motöruma, bu ikinci sokuluştan. Ölmüş bir insanın yüreğini, masajla hareket ettirip yeniden diriltmeye benzetirim de ondan. O, ölmüş gibi, soğuk, cansız duran motorum, anahtarın ikinci darbesiyle silkelenir çoğu kez. Bu sabah da öyle oldu. Altı küçücük ateşevinde, gaz sıkışıp parladı hemen. Ardından, canlanan motor, kocaman arabamı, bütünüyle devleştirdi. Sabahları, uyanır uyanmaz, hemen yaktaktan fırlamayın derdi rahmetli babam. Şimdi motorcular böyle söylüyor arabam için. Yürütmüyorum. Isınmasına izin vermeliyim motorcuğun. Hem, dinlenmem, uykudan arınmam için bundan büyük fırsat olmaz diye de düşünüyorum. Bir düğmeye uzanıyor elim. Silecekler, karıncalar gibi yuva yapmış yağmuru, camların üzerinden aşağılara atıyor. Yeni düşen taneler de dağılıp yerleşmeden, bir süre soluklanmadan baklava yufkası gibi incelip kayboluyorlar. Radyoyu açıyorum. Sanki herkes uyanmış, sanki herkes oynayıp sıçramak için bu melodiyi bekliyor. Kendiliğinden ayaklarım

tempo tutuyor. Gaz pedalindeki ayağım, tam-tam müziğiyle gaz veriyor motora. Kendimi buluyorum ansızın. Radyo da sustu bu sıra. Zamanı bildiriyor. Altıyı yirmi geçiyor. Yediye kırk dakika var. Arabayı vitesa takıyorum.

Bekir Yıldız

Türk Edebiyatı

De Yayınları, 1972

AH!.. GÜZEL İSTANBUL'dan

Sırtında ekoseli gömleğiyle saçlarının, yüzünün rengi büsbütün karışık görünen şoför Sarı Kâmil 969 model MAN 520 kamyonunu bir kez daha süzdü. Kapıyı açtı, girdi içine. Pencereden başını uzatıp arkaya baktı. Artık en kederli zamanlarında bile konuşmasına başlangıç sayılabilecek gülüşüyle seslendi.

— Erdoğan, dalga geçme! 47 de re yekindi, hadi oğlum, elhamdülillah sıra bizde. Demek bir gece daha sürünmeyeceğiz kuyrukta, şükür. Ulan, atla! Mardinli bu 47 de re. Mardin'de, o anasını avradını sattığımın herifine, bizi bu yekten götürür. Ne demek, bugüne bugün 34 atız. Yani Istanbulluyuz... Istanbullu ne demektir bilirsin. Hele Mardin ilinde. Hiçbir şey demektir ve de düşman demektir. Bizi hanım evlâdı yerine alırlar bunlar. Bizim Galata yöresinde ne fedai uçurmuşluğumuzu, ne el ayak öptürmüşlüğümüzü bilmezler. İstanbul şehrinde birine küfür mü edeceksin, beddua mı edeceksin, şoför parçası, imansız, Allah seni uzun yol sürücüsü yapsın, demenin yettiğini bilmezler. Ne de olsa taşranın yabancıları koca kamyonu yürütmenin, bir ustalık, bir hüner olduğunu bilirler.

Sarı Kâmil'in muavini, Kocamustafapaşalı on beş yaşındaki Erdoğan ayağındaki lâstik pabuçlarını sessizliği içinde ustasının yanında yerini aldı. Zayıf, incecik boynundaki adem elması aşırı belirginleşiyordu son günlerde. Az konuşan, erken kırışıkların doldurduğu alnıyla sanki hep hü-

znl Şeyler düŐünürmüŐ gibi duran bir çocuktu. Altı aya yakındır, Sarı Kâmil'in yanına, anasının yalvar yakar olmasıyla muavin durmuŐtu. (...)

Sarı Kâmil, doğduğu semtin tüm kadınları gibi tez canlı, telŐlı kadını olgun, koruyucu bakıŐlarla dinlemiŐti. Uzun yol aralarında İstanbul'a varıp iŐsiz dinlenme günlerinde lokumuna, gazozuna tavla oynarken bile arkadaŐlarından daha yukarda oturuyormuŐçasına bir tavır içinde olurdu. MAN 520 kullanan bir uzun yol sürücüsünün kamyonuyla pekiŐmesinin sonucu sokaklardan yürürken bile arkadaŐlarından daha ötede durur, yayalara çarpıp kaza yaparım kaygusunun bilinçaltına geçmiş rkntsyle, kaldırımın öte ucundan yürürdü. Arkadaşların, «Yahu üç yılda perinlendik bu koca merete,» derdi. «stnde değilken bile dizelin titremeleri avularımdan geçer karıncalana karıncalana. Sıağından iliğim kurudu. Sırtımı dayadığım yere belkemiğimin modeli çıkmış. Hay anasına yandığımın! Ulan, o da bize alıŐtı, bağlandı. Ağaçlı yolların serinliğine vurduk mu bir grleri ki, yankısı dağdan döner. Canımızdan can kattık MAN'a. Gölgesi yaygın, imeni bol yeri sever bizim gibi, koyuverir kendini.»

Kamyon da kamyondu ha... Çift tekerli, iki buçuk tonluk Fargo'ların önemsendiği semtlerinde; kırmızı, çekme gücü akıl almaz sayılara varan 520 Man dizel ne demekti, bilirdi oralılar. Patronu ađırmıŐtı. «Kâmil, oğlum büyük para bağladım bu işe. Kollayacaksın beni. Senden baŐkasına güvenim yok. Kulak asma, makine dediğin nankör olur. Masraf kapısı. Kız gibi hal İlk seferini seninle yapacak. Öbür kamyonlarımdan bir krım yok. İki damperliye hiç kulak asma. Damperliler inŐaattan öte işe yaramıyor. Kumdu, akıldı... görünüŐte çok çalıŐıyorlarsa da... Ah paranın gözü kör olsun. Olanda başka dert, olmayanda başka... Yazısını da yazdırdık.» Kâmil sigarasından bir soluk çekip dışarda zorlanan odun yüklü bir at arabasına bakmıŐtı. Ya-

zıhanenin içinde bir karasinek, durmadan cama çarpıyordu kendini. Köşedeki kahvecinin almadığı gazoz şişelerinin çevresinde sigara külleri uçuşuyordu. Sarı Kâmil «İnşaat ve Taahhüt İşleri Kum Çimento Demir» ticareti yapan patronu Halil Koçer'in yüzüne bakmadan, «Adını ne yazıyorlar bizim MAN'ın?» diye sormuştu. «Açılın Yolların Kartalına» diye yazdırdık. Ön motor kafesine de dağdan inen kartal resmi çizdiler. «İyi ya» demişti Sarı Kâmil gene hep şişelere bakarak, «madem uzun yol kamyonudur,» bir de Ömür Biter Yol Bitmez yazalım. Bu sözle Kâmil'in uzun yol şoförlüğü başlamıştı. İlk ehliyetini askerlikte almıştı. Sonradan işi uzun yol sürücülüğüne dek vardırmıştı. Sarı Kâmil'in makineye karşı olan el yatkınlığı ünlüydü semtinde. (...)

— Sen Mardin seferi yapmadın, oğlum Erdoğan. Oraya da gün doğarken varırız. Bu bizim şanımızdandır. Her uzun yol kamyonu gün doğarken varır yerine. İlk giriş yeri de ambarların, halin olduğu süprüntü yerleridir. Perdeleri örtük ara sokaklardan sürerken ezan anca okunur. Saatlerce sürüp getirdiğin uyku çatal çatal uyku batar gözlerinin içine. Bu faslı geçelim. Altı aydır uykusuzluğa talim ettin, bilirsin. Ambarlara vardın mı, şıppadak aradığını bulursun. (...) Mardinin ovasına vardığımızda ne şehir beklersin görecek, ne dam, ne ağaç... Sanırsın ki kıyamete dek sürecek bir yolun hep başındasın. Tekerler dönüyor da koca MAN yürümüyor. Hep tıptı tıpınadır yol. Vay anasını, bir suyu çekik kuyu belirir. Nereden bildim susuz olduğunu? Yahı kuyu dediğinin şunun şurasında yanında yöresinde iki tutam çimen yeşerir. Ora kuyularında arama öyle şey. Kovaları çekmelik direkleriyle toz toprak içinde salınıp durur. Bozkırın rüzgârı da toprağın yüzünü yalar geçer alttan alttan. Toz döne döne yerle bir yayılır ovada.

Füruzan

Türk Edebiyatı

De Yayınları, 1972

Kapı açılıverdi birden. Bir taksi şoförü ile iki genç gü-rültü ile odaya girdiler. Beyşehirli ranzada doğrulup otur-du. Uyuyanlarda en küçük bir kımıldanma görünmedi gene. Şoför, gelenler, ne yapacaklarını şaşırdılar. Şoför: «Mer-haba hemşerim» dedi Beyşehirli'ye. Gençler: «Merhaba» diye yinelediler.

Beyşehirli, canının sıkıntısını açığa vuran bir suratla gelenlere baktı, baktı: «Merhaba» diye mırıldandı yarım ya-malak. Şoför, teklifsizce ilerledi odada, gaz sandığını çekti, oturdu. Beyşehirli'ye döndü:

— Ben yabancı değilim, sık sık müşteri getiririm âşı-ğa...

Beyşehirli karşılık vermedi.

— Uyudular mı?

— Sızdılar!

— Aldırma, sıkma canını...

Gençlerden daha kısa boylu olanı cigara paketini çı-kardı. Beyşehirli'ye, şoföre, arkadaşına cigara tuttu, kendi de bir cigara yaktı. Beyşehirli âdeta istemeyerek aldı ciga-rayı. Yüzünün sıkıntılı çizgileri hiç değişmeden «Buyurun oturun» dedi.

Cigara dağıtan, Beyşehirli'nin ranzasının ucuna ilişti, arkadaş iskemleye oturdu. Kısa bir sessizlik geçti. Dördü de, uyuyan çifte baktılar bir süre. Cigara veren ayağa kalktı:

— Eee, neye geldik buraya? Allah rahatlık versin de-meye mi?

Arkadaşı, şoför duymamış göründüler onun bu sözle-rini. Cigara veren, ranzadan kalktı, gitti, sandığın üstüne oturdu. Hareketli bir çocuktü, durduğu yerde duramıyordu. Yine ayağa kalktı:

— Uyandırılım mı?

Beyşehirli düşman düşman süzdü onu:

— Uyandırabilirsen uyandır...

Genç, uyuyanlara doğru ilerlemek istedi. Arkadaşı bileğinden yakaladı.

— Yapma, otur...

Kısa bir sessizlik oldu yine. Sessizliği bu kez de cigara veren bozdu:

— Ne yapacağız şimdi?

Şoför olağan karşıladı durumu:

— Başka akşam geliriz...

Arkadaşı, şoförün dediğini yerinde bulduğunu belirten hafif bir baş işareti yaptı. Beyşehirli, gözleri cigara veren gençte, burnundan soludu can sıkıntısıyla:

— Sızdılar işte...

Şoför:

— Aldırma, dedi yine...

Beyşehirli homurdandı:

— Neyse ki sızdılar, yoksa...

Cigara veren ilgilendi birden:

— Ne olacaktı yoksa?

Beyşehirli, gözlerini hiç kırpmadan üçünün de üstünde dolaştırdı. Baş yastığının altından kabzasının ucu görünen tabancasına dokundu parmak uçlarıyla:

— Yoksa hovardanın üstüne gelmeyi gösterirdim ben üçünüze de...

Bir soğukluk esti aralarında. Gelenlerin, Beyşehirli'nin gözdağından ürkmüş gibi bir duruşları yoktu. Nedir ki kavgacı çocuklar değildiler. Cigara veren hafifçe güldü. Şoför başını iki yana salladı. Beyşehirli yüzü gözü kıpkırmızı homurdandı:

— Hovardanın üstüne gelmez bizde. Kan çıkar böyle işlerden...

Gene karşılık vermediler.

— Dua edin ki âlem yarıda kaldı. Cıvıttılar, dayanıksız çıktılar. Bozdular sohbeti, eğlenceyi...

Gelenlerin gözü masaya takıldı. Yarı yarıya boşalmış şarap şişesine, birine pastırmanın çimi, öbürüne peynirin suyu bulaşmış, biri de yenilen zeytin çekirdekleri duran boş yağlı kâğıtlara baktılar. Şoför, kızgınlığını belli etmeden hovardaya döndü:

— Kaç liranı aldılar?

Beyşehirli ilkin sustu. Şoför sorusunu yineledi:

— Kaç liranı aldılar?

— On.

— Derdin ne? Yemiş içmişsin, oyun görmüşsün, yataklarını da sana vermişler...

Şoför sustu. Sonra başıyla gençleri, uyuyanları göstererek tamamladı sözünü:

— Bu gençler de biraz oyun görüp üç beş lira bırak-salardı bu gariplere, zararı neydi sana?

.....

.....

Şoför ayağa kalktı:

— Ne olacak? Yoksulluk, parasızlık işte! Allah bilir öğleyin bir şey yeyip yemediklerini? Ya aç karnına şarap dokunmuş sızmışlardır, ya da sızmakta bir hayır gördüler de sızdılar. Ne yapsınlar? Sazdan oyundan başka iş gelmez ellerinden. Biri çalıp söylemek, öbürü oynamak için gelmiş dünyaya...

Necati Cumalı

Ay Büyürken Uyuyamam

Tekin Yayınevi, 1978

İĞNECI'den

İri granit parke taşı döşeli caddeden tırıs-la, tek atlı, demir tekerlekli yük arabaları geçiyordu. Türlü türlü motor-lu taşıtlar geçiyordu. Atlı eşekli binekliler geçiyordu. İko-kula, ortaokula giden kızlı erkekli öğrenciler, öğretmenler;

hükümete giden memurlar geçiyordu. Daha daha hanımla beyler, kısacası bütün kasabalılar ...

Arabalarının koşum takımları sıra sıra zilliydi. Zil sesleri, nal sesleri, demir tekerleklerin taşlar üstünde dönüşü arabasına göre değişik yankılar bırakıyordu tavan arasındaki odanın camlarında. Taşınalı bir ay geçmeden, oturduğu caddeden geçen kimin arabasıdır ayırabiliyordu Şükriye. Pencereye koşuyor, başında geriye itik kasketi, kulağına iştirilmiş karanfili, omuzunda sarı poşusu, bacakları hafif yana açık, sarsıla sarsıla ilerliyen arabasını, dizginleri kavramış, ayakta dimdik süren arabacıyı görünce yanılmadığını anlıyordu.

Otobüsler kamyonlar geçerken çerçevelerinden sarılıyordu pencere camları. Taksilerin özel arabaların geçişleri daha yumuşaktı. Camlarında bir vızıltı bırakıyorlardı ancak. Korna sesleri duyacak olursa kimin taksisidir, kimin kamyonudur söyleyebilirdi önceden. Hayvanın yürüyüşüne göre bazı bineklileri bile geçerken görmeden kestirebiliyordu artık.

Caddenin gürültüleri bütün gününü dolduruyordu Şükriye'nin. Sabahtan akşama tadına doyamadığı bir oyuna kaptırmıştı kendini. Duyduğu sese şöyle bir kulak veriyor, kimin arabası, kimin taksisi ya da hangi bineklidir diye oranlıyor, pencereye atılıyor, doğru bilmişse sevinçten uçuyordu.

Şu arabacılar da doğrusu yakışıklı mı yakışıklıydılar! Ama ne de olsa ağır erkeklerdi. Açık açık sarkıntılık sayılabacak, hafif kaçacak hareketlerden kaçınıyorlardı etrafa karşı. Geçerlerken gözleri penceresine kalkıp iniyordu, o kadar! Şoförlerin ise kimseyi taktıkları yoktu! Ayıp, utanma denen şeyi arama o çapkınlarda! Ne de çabuk farkına varmışlardı geçerlerken pencereye koşmalarının. Artık aşağıdan köprübaşını, yukardan fabrikayı döndüler mi basıyorlardı kornayı. Pencereye çıkacak olursa, gelen gençlere,

taşıdıkları yolculara aldırmadan açık açık el sallıyorlardı onal Binekliler çoğunlukla düşlere dalmış delikanlılardı. Bakışları karşılaşırsa iç çekiyorlardı derin derin...

Necati Cumalı
Ay Büyürken Uyuyamam
Tekin Yayınevi, 1978

KAYACIK'IN KADINLARI'ndan

Şosenin pek gelen gideni yoktu. Otlaklar, kimsesiz damsız tarlalar, pırnallıklar uzanır giderdi iki yanımızda. Bu ıssızlık içinde Kayacıklı bir kadın, otomobilimiz geçerken durur, oyalanmak, sıkıntısını dağıtmak için, ilginç bir olaymış gibi geçişimizi seyrederdi.

Şoför: «Ah seni!» der, başını sallardı: «Kayacık'lı değil misiniz hepiniz malsınız...»

Bu türlü sözleri duydukça merakım artardı. Bir gün: «Nesi var Kayacık'ın kadınlarının?» dedim.

«Ah bey, sen bilmezsin bunları. Kapı arkasında iş pişirir bunlar.»

Yolculardan biri tamamladı şoförün sözünü: «Bağda, tarlada bile boş durmazlar evelallah. Biraz çukur bir hendek, sık bir çalılık görmesinler. Hemen uzanıverirler sırtüstü...»

Kayacık yakınlarından geçerken gördüğüm kadınlara dikkatle bakardım. Başka köylerin kadınlarından ayrılıklarını çıkaramazdım bir türlü. Benim gördüğüm, ya sırtlarında çalı taşıdıkları, ya inek otlattıklarıydı hep.

Şoför: «Bu köyde birbirinin karısıyla yatmayan erkek yoktur,» derdi. «Sen onların öyle göründüklerine bakma. Bağda, tarlada ne kadar çalışırlarsa, öbür işte de o kadar çalışkandır onlar...»

Necati Cumalı
Ay Büyürken Uyuyamam
Tekin Yayınevi, 1978

Az sonra kaptıkaçtı yeni bir seferden döndü. Meydanın ortasında yolcularını boşalttı. Şoför, hanımın masasına yaklaştı. Hanım: «Hazırız, gidelim» dedi. Kâhyası ile birlikte kalktı, kaptıkaçtıya doğru yürüdü.

Satın aldıkları öte-beriyi şoför kaptıkaçtının üstüne yerleştirdi. Hanım tek başına şoförün yanına bindi. Kâhya arka sıraya oturdu. Bir iki yolcu daha aldılar. Kaptıkaçtı acelesiz yola çıktı.

Uzaklaşan kaptıkaçtının arkasından bakanlar, hanımın renkleri, yumuşak bakışları, herkesle barışık gülümsemişiyle meydandan, kasaba sokaklarından koptuğunu, eksildiğini duydular.

Necati Cumalı
Ay Büyürken Uyuyamam
Tekin Yayınevi, 1978

TANRI'NIN KIRLARINDA'dan

Kamyon, yük arabalarının, gelip geçen bineklilerin çizdiği toprak bir yolda, tarlalar, otlaklar, arasında ilerliyordu. Tarla kıyılarında çoklukla eğik yolları geçerken yan yatıyor; derelere, hendeklere girip çıktıkça sık sık eğilip doğruluyor, ancak otlaklıkların kısa düzlüklerinde dengesini bularak hafif bir hız alabiliyordu. Bazen, mersin, erguvan, hayıt kümeleri yolu daraltıyorlar; ağaçlar dallarını yolunun üstüne doğru uzatıyorlardı. Kamyon, önüne çıkan, üstünden sarkan bütün bu yeşilliklere sürtünerek yol açıyordu kendine.

.....

.....

Kamyon sarsıldıkça, yan yatarak eğilip doğruldukça,

kasadakiler kasanın yan tahtalarına, birbirlerine tutunuyorlar, üzerlerine gelen ağaç dallarından kurtulmak için sık sık belleri üstünde eğilmek zorunda kalıyorlardı.

.....

.....

Kamyon birden durdu. Kasadakiler merakla doğruldular. Kamyonun solunda, yol kıyısında, en çok dört yaşlarında görünen bir çocuğun ağladığını gördüler.

Kamyon durunca, küçük yumuk yumruklarıyla gözlerini oğuşura oğuşura ağlamasını yükseltti.

Şoför yerinden indi. Odunculardan ikisi kasadan yere atladı, çocuğa yaklaştılar.

Saçları makine ile dipten kesilmiş, yalınayak, güneş yanığı, topaç gibi bir çocuktur. Üstünde, dizlerine kadar inen, göğsü açık bir gömlek vardı yalnız. Onun dışında ne iç çamaşırı, ne don, ne pantolon.

Şoför, çocuğun önünde çömelmiş soruyordu: «Neyin var oğlum? Ne oldu? Kayıp mı oldun? Kimin oğlusun sen?»

Çocuğun ağlaması arasında, «Receb'in» dediği duyuldu.

«Hangi Receb'in?»

Çocuk karşılık bulamadı.

«Ne oldun, söylesene?»

Çocuk, sağ eliyle şoföre geldikleri yolu gösterdi, daha çok ağlamaya başladı.

«O yanda mı damınız? O yanda mı oturuyorsunuz?»

Çocuk başını geriye attı. O yanda değildi demek damları.

«Dövdüler mi seni? Nerede sizin damınız? Anan baban nerede?»

Çocuk, sağ elini gerisine doğru indirdi. Sonra gene yumuk yumruklarıyla gözlerini oğa oğa ağlamaya başladı.

Şoför, çocuğu bacakları arasına doğru çekti. Gömleğini kaldırayım demesiyle, yüzünün çizgileri karmakarışık

olarak, gömleği elinden atması bir oldu. Kuyruk sokumundan kaba etlerine doğru ince bir kan çizgisi iniyordu çocuğun.

Şoför yolcularına döndü: «Allah kahretsin» dedi. «Kirlenmişler, berbat etmişler zavallıyı...»

Necati Cumalı
Ay Büyürken Uyuyamam
Tekin Yayınevi, 1978

ANADOLU GARAJI'ndan

Anadolu Garajı'ndaki arabalar çakılıp kalmıştı. Kar kapatmıştı yolları. Çok kullanılmış, külüstür arabalardı bunların hepsi. İyi havalarda zor aşarlardı dağları dereleri. Havalar bozunca şoförler korkarlardı. Yola çıkmayı göze alamazlardı. Bu sefer de alamadı hiçbiri. Ankara'dan dört yöne açılacak yolcular, kimi sabır çekerek, kimi de yollara bakmayan hükümete söğüp sayarak beklemeğe başladılar. Zehir gibi tütün içip zift gibi tükürüyorlardı.

Burada, bütün başkent ilçelerine, uzak yakın bütün illere; Münih'e, Hamburg'a kalın araçlar konaklardı. Heybesini sırtlamış köylüler; sabun, sigara lâmba camı, boyalı şeker almış bakkallar, eşyasını ıslatıp sefil etmiş satıcılar; hasta kadınlar, işçiler, işsizler; kimi gelirler, kimi giderler; üstleri başları tezek kokan insanlar bir yandan bir yana savrulurlardı. Arabaların arasında simit şurup satılırdı. Kış olunca yazanelerde linyit sobalar yanardı. İki üç kişi sobanın başını tutardı. İki kanatlı kapıyı da biri kaparsa biri açardı. Şoförler de müşterilerin toplanmasını, arabaların dolmasını, kapalı yolların açılmasını beklerlerdi sıkılarak, söverek...

Karapazarlı şoför Murat, öğleye doğru, Şabanözü yolunun ziyaansız olduğunu öğrendi. «Davranın gidelim!» dedi

müşterilerine. Eski fordunun motoruna güvenirdi iyi kötü. Bu yüzden belki iki otobüs dolduracak kadar çok yolcunun eski forda doluşmasına ses çıkarmadı.

Fakir Baykurt
Anadolu Garajı
Bilgi Yayınevi, 1975

PANGACI'dan

Ankara'ya kadar asfalt. Şoförler saatte 100-120 gidiyorlar. Bindığım otobüs yatar koltuklu. Devrilip yatıyorsun arkan üstü. Yerkürenin üstünde tüy gibi uçuyoruz. Garajlarda indiğim zaman, ta güneyden kalkıp Ankara'ya gelmiş olan ben değildim sanki. Kıl kadar yorgunluk duymuyordum. Hem de ne toz, ne çamur vardı. Çoktandır böyle bir yolculuk etmemiştim. Hostes modası çıkmış otobüslerde. Saçlarını kabartmış piliç gibi kızlar kolonya dağıtıyorlar, bisküvi sunuyorlar.

.....

Söyledikleri hastanenin yanına geldim. İlçeye kalkan taşıtları sordum, gösterdiler. Külüstür kamyonlar, yamrulmuş otobüsler, çeteleye dönmüş minibüsler... Önce insan bir oto mezarlığında sanıyor kendini. Bir sürü hurda araba. Bunların hangisi gider ilçeye? Ve hangisine binmeye cesaret edebilir insan? «Ahan şo gider!» diye, alnında «Maşallah, Bismillah!» yazılı birini gösterdiler.

«Ne zaman kalkıyorsunuz emşerim?» dedim.

«Dolunca!» dedi tıpkı bizim güneydeki gibi kirli paslı şoförü.

Fakir Baykurt
Anadolu Garajı
Bilgi Yayınevi, 1975

.....Vong vong ede ede durup kalkan, ard arda dizilmiş dev kamyonları, dev otobüsleri, bol gürültülü motosikletleri, kamyonetleri, otomobilleri, falanı görünce şaşırıp, geri eve dönmek isteyen kızını biraz da srklermişcesine çekmiş kolundan, yürümüş. Bazan durarak, bazan koşarak, bazan arabaların arasından yan yan, onlara sürüne sürüne geçerek, kızını bir ardında sürükleyerek, bir önüne alıp iteleyerek, yürümüş, yürümüş, yürümüş... Nereye gittiklerini bilmeden... Akıntıya kapılmışcasına... Bir o sokağa sapmışlar, bir bu sokağa sapmışlar. Arada bir olanak buldukça karşıdan karşıya geçmişler. Ama öylesine birbirine benziyor-muş ki her yer... Hep aynı dev apartmanlar. Hep aynı dev kamyonlar, otobüsler. Kalabalık, kalabalık, kalabalık... Tıkış tıkış.

Demirtaş Ceyhun
Soyut, sayı: 74
1974

«Geçtiğimiz Ağustos ayının on ikisinde kişisel bir işi-mi izlemek için başkente gitmem gerekmişti. Benim gibi dar gelirli bir yurttaş için (bir devlet memuruyum), taşıt aracı konusunda bir seçme sözkonusu değildi: en ucuzunu, otobüsü seçtim. Bir şirketin sabah sekiz otobüsünde yer ayırttım. Saat yedi buçukta, elimde bavulum, garajın nndeydim. Daha otobüs yerini almamıştı. Benden önce gelen yolcuların arasına katılıp beklemeye başladım. Biz Türkler, «erken» kişilerizdir. Yerimiz numaralı da olsa, saatinden önce kalkmayacağını bilsek de, ne olur ne olmaz deyip erken gideriz. Oysa, ne trenler, ne otobüsler ve sanırım ne de uçaklar erken kalkar. Zamanında kalkarlarsa ona bile şükür. Bu kez de otobüsümüz saat sekizde garaja girdi.

Ama yola koyulması saat dokuzu buldu. Yola koyulur koyulmaz hostesimiz (ufak-tefek, çıtı-pıtı, ince çarpık bacaklı, lüle saçlı bir kızcağızdı bu) mikrofonu alıp «anons»unu yaptı:

— Sayın yolcularımız, başkentimize doğru yola koyulmuş bulunuyoruz. Kaptan pilotumuz İdris Uçar yolculuğumuzun süresini yedi saat olarak vermektedir. Hepinize iyi yolculuklar dileriz.

Bu şirin hoştēs, «anonsunu» yapar yapmaz, eline koca bir kolonya şişesi alıp, açılan avuçlara bu kokulu sudan serpmeye başladı.

Sağımızdan solumuzdan uçar gibi taşıt araçları, (otomobiller, otobüsler, kamyonlar, traktörler, motosikletler) geçiyordu. Bir ölüm yarışı içindeymişcesine, biz öndekileri, arkamızdakiler bizi geçmeye çalışıyorlardı. Bazı yolcular, her geçtiğimiz taşıttan sonra şoförü alkışlıyorlardı. Kimi yolcular türkü söylemeye başlamışlardı. Kimisi bağıırıyordu. Kimisi haykırıyordu. Nerden düşmüştüm bu cümbüşün içine? Bu halk, böyle bağıra çağıra nereye gidiyordu?

Cevabı, otobüsün tam kafamın üstüne rastlayan hoparlöründen yayılan bir türkü verdi:

Ben buralarda durmam giderim
Ahhhhh gideriiiiimmmmmmmmm.

Bu kadar gürültü arasında kafamı toplayıp herhangi bir konuda (örneğin ülkemizin kurtuluşu ya da trafik kazalarını önleme çareleri) düşünemeyeceğimi anlayıp, cebimden gazetemi çıkarıp okumaya başladım. (...)

.....Dikkat edince gördüm ki otobüsün sağ yanında, özellikle pencerenin kıyısında oturanların büyük bir çoğunluğu kadınlardı. Ve bunlar, pencereleri kapamışlar, hostesten aldıkları naylon torbaların içine kusup duruyorlar, arada bir yanlarındaki pencereyi açıp, ellerindeki torbayı dışarı attıktan sonra, hostesten yeni bir torba ve kolonya isti-

yorlardı. Hoparlörden şimdi yükselen, genç yıllarımın sevilen bir kantosuydu:

Sevdim bir köy kızını

Kalplere vur bir zimba

Rumba da rumba rumba...

İşte, taşıt aracımız, varacağı yere (Başkentimize) bu sesler, bu kasmalar, bu kantolarla, bu hava içinde ilerliyordu. (...)

— Jet yolcuları, başkente gidecek uçağınız kalkmak üzeredir, tüm yolcuların yerlerini almaları rica olunur.

Jet, kabul, otobüs şirketinin adı; ama «uçak» n'oluyor? Yanlış mı duydum? Yoksa anonsu yapan delikanlının bir şakası mıydı bu? (...)

Bu arada, kalın, tok bir erkek sesi duyuldu:

— Hava boşluğuna giriyoruz, kemerlerinizi takın.

Ortalık karıştı. Herkes kemerini arıyor.

* Ben aramadım. Böyle şakalardan hoşlanmam. Otobüste kemer. Otobüsle hava boşluğuna giriyoruz. Yok deve! Otobüsün penceresinden dışarı baktım. Yolun kıyısında başlayan derin bir uçurumun dibinde vadi görünüyordu. Yemyeşil bir vadi. Evler küçük birer kibrit kutusu. Ortadan bir dere akıyor. Ama öylesine yüksekteyiz ki, derenin hangi yönde aktığı bile belli olmuyor. Tıpkı bir uçaktaki gibi. (...)

Geçtiğimiz yol boyunca bir tek trafik işareti görmemiş olmamızı bir türlü açıklayamadım. Çünkü sert virajları alıyorduk. Ve yolumuzun üstünde banketler vardı. Tırmandığımız tepenin en yüksek noktasına varırken bir bulutun içinde bulduk kendimizi. Göz gözü görmüyordu. Hostese, şoförün sis lambalarını yakıp durması gerektiğini, bu koşullar içinde yola devam etmesinin tehlikeli olabileceğini söyledim. Önemsemedi söylediklerimi.

— Kaptan pilotumuz alışıktır, demekle yetindi.

— Ben bir yolcu olarak sizi uyarıyorum, dedim.

— Teşekkür ederim, dedi. Ama yolumuza devam etmemek için herhangi bir neden yok.

— Önünü görmüyor, bu yeterli bir neden değil mi? dedim.

Karşılık alamadım.

Ferit Edgü
Bir Gemide
Ada Yayınları, 1979

SARI ROLLS ROYCE'tan

Günler şöyle böyle geçiyor. Varlığımıza bile bile saldıran bir uğursuzluğu ortaya çıkarırsak, çok acı çekmiş, çok tedirginlik yaşamış da olsak, ondan kendimizi ayırırız artık. Varlığımıza saldıran şey, somut bir varlıkmiş gibi karşımızda dursa da.

Sarı Rolls Royce, üzeri kapalı bir otomobil olsa da, gene de açık bir otomobil gibiydi. Üzeri deriyle kaplıydı da yaylıydı; açılabilirdi demek istemiyorum, üzeri de madenle kaplıydı, ama pencereleri büyüktü, bazı pencereleri pancurlu, çift camlı, büyük ön camı da düz, kesme camdı. Benim bardağım üzerindeki sarı Rolls Royce da öyle. Uzun motorlu, geniş camlı. Ford öyle değil, daha kısa, küt, derli toplu. Sarı Rolls Royce, kentin içindeki dönemeçleri kıvrılırken, uzunluğundan gelen bir özveriyle salınıyor sanki.

Benim sevgilim yanımda oturur, yollar boyunca beraber yürürüz. Yazın sıcak günlerinde çorapsızdır bacakları, Gangsterin sevgilisi, çıplak bacaklarını nehrin sularına sokar; çiçekli şapkası başındadır; giysisinin etekleri fırfırlıdır. Ben uzun ovada, dağların, düz ovaya biraz yüksekte bakan yamaçlarında sonsuz yürüyüşlere çıkarım. Yel eser, uzak otların kokularını taşır. Sarı Rolls Royce, ovanın üzerinde,

boz renkli bir ip gibi uzanan şosede, dağlar arasında bir gölün kıyısında kurulmuş kasabaya doğru yol alır.

Sonsuz bir uzunluktur insan varlığı. Yel gibi esicidir. Ama gene yel gibi maddeseldir. İnce, hüzünlü bir madde.

Gloria Swanson'un yaşlılık fotoğraflarını gördüm. Alabildiğine güzeldi. Gloria Swanson sarı Rolls Royce'lar dönemine yetişmiştir. Ben şimdi de kendi kendime kuruntu edip, sarı otomobillerden çekinsem de.

Demir Özlü

Soyut, sayı: 80

1975

FIKRİMİN İNCE GÜLÜ'nden

Bayram'ın gözüne, direksiyonuna kurulduğu Mercedes'i bütünüyle bir kez daha göründü. Yüreğiyle bir kez daha tozunu aldı; sevip okşadı onu. Güvenle kaykıldı arkasına. Oturduğu yere, salt geçmiş yılların değil, çok uzun bir yolun yorgunluğunu da hemen hiç duymaksızın, keyifle yerleşti. Ayağını gazdan usulca çekti. Karoserine boydan boya Güldenhouse yazılı, şişko çıplak adamlar, doğada rastlanması olanaksız çiçekler ve sırtlana benzer hayvanlarla renk renk resimlendirilmiş kamyonete yol verdi. Bundan yararlanan GG AN 321 plakalı mavi bir Taunus da, Bayram'ın M HU 617 plakalı Mercedes 230'unu solladı; gazlayıp öne fırladı. Sınır kapısı önünde fren yapıp durdu. Üstü resimli ve Güldenhouse yazılı kamyonet, yine Bayram'ın önünde kaldı.

.....

Sür. Fakat dikkatli sür. O senin bildiğin, alışık olduğun, kolayına giden otobanlar çoktan bitti. Yugoslavya, Bulgarya yollarında kaç kamyonla burun buruna geldiğini unutma. İşte bak, burda da bir geliş, bir gidiş üstündesin. Ner-

den ne çıkacağı belli olmaz. Anlatılanları unutma. Hamdi'nin Düzce'nin oralarda, çoluk çocuğuyla bir otobüsün altına nasıl girdiğini unutma. Gözünü dört aç. Hendeklere, hündeklere tetik dur haa... Balkızın altını çarptırma. Egzozunu deldirme? Ezdirip büzdürme. Arkadaki eziği kimse se-zemez. Sezemeyince, işte böyle varıp gireceksin Ballıhi-sar'dan içeri. Otuz üç gün sonra da yine böylece, aynı böy-lece çıkıp gideceksin şu belâ kapıdan. Ha bakayım Bayram. Ha Bayram'lığını sevdiğim Bayram. Ballıhisar'ın, yaparım dediğini yapan Bayram'ı. Kendini kurban ettirmeyen Bay-ram... Bakma sen kapıdakilere. Onların yüreği çoktan ya-lama olmuş. Ne bilir bunlar artık bir arabanın dilini? Ne bi-lirler şimdi böylecene, özyurdunun asfaltlarından süzülüp geçmenin tadını? Bu taksi senin nasıl öz malınsa artık, bu yol da tıpkı öyle, senin öz be öz malın. Zırt pırt önünde di-kilip de kimseler durduramaz seni buralarda. Sür, sürebil-diğin yere dek.

Coşkuyla eğildi. Önündeki ince uzun yarığa bir kaset sürdü. Sol arka pencereye asılı naylon torbanın açık cam-lardan içeri dolan sert ve sıcak esintide çıkardığı hışırtıyı eski bir kadın sesi örttü:

«Fikrimin ince gülü / Kalbimin şen bülbülü
O gün ki gördüm seni / Yaktın ah yaktın beni...»

Bayram, önce içinden, sonra usuldan, sıra «O gün ki gördüm seni»ye gelince de bütün sesini koyvererek şarkıya katılıyor. Özel deri geçirilmiş direksiyon, ellerinin altında seviliyor. Bayram, direksiyonu sağa büküyor, okşayarak. Sola büküyor, okşayarak. Ağzında şarkı, önde pırıldayan yıldıza, derken, güzel bir eğimle ön camın dibine doğru uzanıp gelen motor kapağının süzülmüş bal rengine bakı-yor. Sonra bir kaçamak yapıyor. Yolun her yanına dikkat kesilmeyi bir an için boşlayıp, gözlerini arabanın iç kapla-malarında, koltuk kılıflarında, parlak direksiyon tablasında

gezdriyor. Teypin geri dğmesine basıp aynı şarkıyı, daha bitmeden bir kez daha başlatıyor.

Trakya Ovası, gittikçe yükselen güneşin altında dingin. Ara ara çiçekleri dökülmüş günebakanlar, nerdeyse biçilmeye hazır ekinler, başları püskül vermiş mısırlarıyla, bağrını delip geçen karayolu üstündeki akışı seyrediyor.

Benzin göstergesi iyice düştüğü halde Bayram, solda birden görünüp yiten Petrol Ofis'i yok sayıyor. Sana iyi bir bakım, depona da benzin doldurmalı. Karnını doyurmalı Balkız, BP'den. Olmazsa önümüze ilk çıkan Shell'den. Yugoslavya'nın tortulu benzini iyice canına okudu karbüratörümüzün. Hasköy'e yaklaşırken aklım çıktıydı. Karbüratör benzini fışkırtı fışkırtıvermesin mi? Aman, bir yerine bir şey oldu sandım. O kirli benzini sana vermek zorunda kaldım, ne yaparsın? Fakat artık, iyi arıtılmış, incelmış benzin olmadan koymam. Allah esirgesin! Tıkayıp bırakacaklar da karbüratörü, ondan sonra git ellere teslim et seni. Git söktür oranı buranı... Yoo, kendim sökerim de buralarda kimselelere elletmem seni... Yaşar'ın dönerken başına gelenler? ...Motor yağ yakmış. Tut sen, Çorlu'da tamire sok. Çorlu'da tamire sokulur mu araba? Eski de olsa, gene aslan gibi Opel'di. Güzel oldu diyorlar. Hadi güle güle... Bunlar bir çıkıyorlar ki yola, amanınnn... Bir su kaynaması... Hadi, bir yağ akıtması... Kusuyor ki araba, nasıl! Yağ deposunu delmiş dolamışlar meğer. O kadar olsa iyi. Yaşar, bir de eğilmiş bakmış ki motora, uyyy!.. Bağlantı tellerinden ikisi kopuk. Birleştireyim dese nereye? Herifler tam üç civatayı yok etmişler. Yok ya. Basbayağı yok. Sanki o üç civara lüzumsuzsa, niye koydursun fabrikası değil mi?

.....

Edirne Plakçısı, hoparlörünü dışarı vermiş. Bir Emel Sayın, boğucu sıcakı iç çekişli ve baygınlaştırmacı kılıyor:

«...Bilmem yüzün güldü mü güldü mü

Ayrıldık ayrılalı ayrıldık ayrılalı...»

Bayram'ın elinde yarısı boş bir bant kaseti. Solmaz karsısına inat, git doldurt şu Emel Sayın'ı. Ama başta hep «Fikrimin İnce Gülü» kalmalı haal Aman ona bir şey yapmasınlar. Aman yanılıp silivermesinler. Ne Balkız bu şarkısız olur, ne bu şarkı Balkız'sız...

Direksiyona oturur oturmaz bu şarkı artık bir bismillâhtır Bayram için. Önce onu çalacak. Bir Atakan Çelik gelsin. Bir Rıza Konyalı gelsin mi? Gelsin. Bedia Akartürk'e ne buyrulur? Pekâlâ. Zeki Müren? Elbette. Hele banttaki «Gökyüzünde Yalnız Gezen Yıldızlar»a başladı mı, an Sivrihisar'daki benzin pompasının önünü, ağla.

.....

Yılmaz yolcu otobüsü Bayram'ı Bursa çıkışında, 2 Numaralı yol üstünde, dengesiz bir hızda yakaladı.

Yaldızlanmış tütün rengi bir Mercedes, kâh otuz kilometreye düşüyor, kâh altmışa, yetmişe çıkıyor; sonra yeniden duracak denli yavaşlıyor; durup çabuk bir geri dönüş yapacak gibi oluyordu. Delta ise, henüz sürdürmekte kendini. Henüz, yayılamadığı yörelerle sınırını kesin çizmemiş. Yol, iki gelişi, iki gidişi bulunan dört şerit üstünde uzanmakta. Eskişehir ve Ankara'ya doğru yönelişte bunaltıcı bir sıkışıklığı yok asfaltın. Birkaç yolcu otobüsü, bir iki binek aracı, daha çok da yakıt kamyonları, üstlerine salt montaj hatlarının ürünlerini yüklemiş ağır araçlar, traktör taşıyıcıları. Şimdilik sağ şeritler olabileceği denli bunlarla yüklü. Ve ele geçen bu ilk hız yapma fırsatını kaçırabilecek dengesizlikler. Salt bunu kollamak gerek şimdi. Asıl kollarınması gereken tek araç da işte şu yaldızlı tütün rengi Mercedes. Yılmaz sürücüsünün gözü hep önündeki Mercedes'te. Ne yapmak ister bu herif? Sinirlendi. Bunu yolculardan, yardımcı Şevket oğlandan bile gizlemek gerek. Sigarasını yaktı. Otobüsün pikabına bir plâk sürdü:

«Allah bile affederdi / Günahkâr kullarını

Benim günahım yok ki / Aç kollarını!. Aç kollarını!»

Yılmaz'ın sürücüsü, Hacıvat Deresi'ni geçer geçmez Mercedes'i sollamak istedi. Sollayıp geçmek. Ama Mercedes, ikinci şeride geçeceğini bildirdi. Sol lambasını yaktı. Camsız. Hızını biraz çoğalttı. Altmışa çıktı. Yılmaz'ın sürücüsü geriledi. Hızını o da altmışa düşürdü ve artık kornasını öttürmeye başladı. Mercedes'in sağ şeride çekilmesini, kendisine yol vermesini istiyor. Ama Mercedes oralı olmuyor. Hızını yetmişe çıkarmakla yetiniyor. Vay hödük vaay!.. Vay arkadan pompaladığımınl. Hava meydanı gibi yol be! Burda da hız yapamazsak nerde yapacağız?

Şevket oğlan birden:

«— Duracak abıl!» deyiverdi.

Gerçekten de Mercedes hızını yeniden elliye, sonra otuza düşürmüş, yolun sağ şeridine geçmeyi tümünden unutarak stop lambalarının ikisini birden yakmıştı. Yılmaz'ın sürücüsü, çabuk bir fren yaptı. Otobüs kökünden sarsıldı. Yolcuların başları üstündeki hırkalar, ceketler, paketler ve bir kesekâğıdı elma üstlerine, yerlere döküldü. Çoğu, hemen hep bir ağızdan:

«— Aman, aman, ayy...» dediler. Soluklarını tuttular. Sürücünün ardında oturan yaşlı bir bay:

«— Canımız size emanet, şoför bey...» dedi, zorla gülümseyerek.

Sürücü, direksiyon başındayken yolcularla konuşma kuralına başkaldırıp:

«— Önce Allah'a...» dedi. «Hem, benden yana ne korkacaksınız? Şunca yıllık şoförüm ben. Şimdi önümde bir kağrı olsa, vallah billah bin kere iyi. Baksanıza şu Mercedes'e...»

Şevket oğlan kasılıp:

«— Alamanyacı bu,» dedi.

Bunu duyan yakın yolcuların hemen hepsi, artık ecelleri gelmiş gibi gözlerini öndeki Mercedes'e diktiler. Ne yap-

cak bu? Duracak mı? Dönecek mi? Sağa mı geçecek? Hep solda mı gidecek?

Şevket oğlan, dibe dek bir gidip geldi. Düşen ve sarkan öteberiyi yeniden eski yerlerine tikiştirmakta yardımcı oldu yolculara. Yolcular, sürücüyü öfkelenndirmemek, şaşırtmamak, Mercedes'e karşı büsbütün kızıştırmamak için çok uysal, çok anlayışlı duruyorlar. Sürücünün ardındaki yaşlı bay, hemen onun gönlünü almaya çalışıyor:

«— Maşallahınız var şoför bey. Başkası olsa, çoktan iç içe geçmiştik şimdi bununla...»

Sürücüden, pikabın sesini biraz kısmasını rica edecekti kuru bir hanım. Vazgeçti. Susun. Susalım. Şaşırtmayalım şoför beyi. O ne biçim frendi yoksa? Boynum kopacak sandım.

Adalet Ağaoğlu
Fikrimin Ince Gülü
Remzi Kitabevi, 1977

INSANLAR, TÜRKÜLER, MASALLAR'dan

«...Yol yapılmaya başlandıktan beş on gün sonra idi. Otomobilini getirtti. Bu otomobil yeni fabrikadan çıkmış, bir vitrinden söküp alınmış, kız gibi; Arap atı gibi durduğu zaman sünepe, yürümeğe başladığı zaman narin, hain, cilveli, rüzgârlı idi. Kasabanın belediye dahili yolları ne kadar berbattı. Merkez mahallelerinden sonra bir bataklığa dalınıyordu. Ördeklerle çocukların hâlâ yaz ılıkliğini muhafaza eden birikintilerde koştuğunu görmek bir teşrinisânî gününde iliklerine kadar ihtiyar ama, işgüzar müteahhitler müteahhidini de, ördekleşip çocuklaşmak hususunda müteReddit kılmıştı.

Şoför, kasaba içinde sefil dolaşan san'atının ustası bir genç işsizdi. Yirmi yaşlarında ancak vardı. İyi şofördü, ama

gençti. Genç adamın eline otomobil verilmezdi. Yalvarmış, yakarmıştı. Elinin altında homurdayan makineye, arkasında kendine baktığını tahmin ettiği ihtiyar adama gösterilecek hürmeti gösteriyor; âdeta içindekini değil, makineyi sarsmamak, örselememek için bütün dikkatini harcıyordu. Belediye dahili yollar bitmişti. Sakarya'nın üstünde tahtaları yer yer oynıyan babalık bir köprü geçilmişti. Yol buradan itibaren bir kilometre yapılmıştı. Bu iki kilometreyi şoför, at üstünde bir kız kaçırır gibi geçmişti. Otomobilin içindeki adam, bir an süren bir zevkle sarsılmıştı. Sonra yol üstünde kırmızı bir bayrakla silindirler gözükmüş; makine köylülerin öküz arabası yoluna inivermişti. Bu yol, kum hışırtısı da çıkarmıyordu. Bu sakızlı, ağdalı bir köylü yolu idi. Otomobilin tekerlekleri, yalınayak gezen çocukların topraktan aldıkları şehvete benzer yumuşaklığa dalıyor; gidiyorlardı.»

Sait Faik
Alémdağ'da Var Bir Yılan
Varlık Yayınları, 1965

BEŞİNCİ BÖLÜM

Taşıt Folkloru Üzerine Yazılar

TAŞIT FOLKLORU ÜZERİNE

Yurdumuzda otobüs, kamyon, taksi ve diğer motorlu ulaştırma araçlarıyla ilgili olarak zengin bir folklor malzemesi vardır. Bu yazımda, «Taşıt Folkloru» başlığı altında derleme ve araştırmalarımın örnekler vereceğim. Elimdeki malzemenin tamamını fotoğraf ve resimleriyle birlikte kitap halinde yayımlamayı düşünüyorum.

Taşıtlarımızla ilgili folklor unsurlarını beşe ayırmak mümkündür:

1. Taşıtların ön ve arkalarına yazılan yazılar (1),
2. Taşıt içi yazılar, levhalar, resimler,
3. Taşıt içi nazarlıklar ve uğur malzemesi,
4. Taşıt dışı nazarlıklar,
5. Şoförlerin dil ve edebiyatı.

1. Taşıtların ön ve arkalarına yazılan yazılar:

Örnekleme yöntemiyle incelediğim 1000 taşıttan genellikle Doğu, Güneydoğu ve İç Anadolu bölgeleriyle Karade-

(1) Nakliyat şirketlerinin, ambarların adları, plâkalar, taşıt marka ve modellerini gösteren yazılar, karosörlü atelye adları konumuz dışındadır.

niz bölgesine ait olanların ön taraflarında, kimi zaman da arka ve yan taraflarında kalıplaşmış sözler dikkati çekmektedir. Bu özelliğe, Akdeniz, Marmara ve Ege bölgelerinde daha az rastlanmaktadır. En yaygın yazılar ve nedenleri şöylece sıralanabilir:

— Yazıların bir kısmı taşıt sahibinin adı ya da soyadıdır: Çamuroğlu, Adalı, Çelik, Kocagözoğlu, gibi.

— Nazar değmemesi inancıyla ve kazalardan, arızalardan korunmak için yazılanlar: Maşaallah, Allah'a emanet, Allah'a emanet ol, Maşallah — Issız gecelerin garip yolcusu — Seni Allah'a emanet ettim, gibi.

— Taşıtını övmek için yazılanlar: Yollar fatihi, Dağlar tankı, Yolların kurdu, Dadaş, Yolların gülü, gibi.

— Dilek bildiren yazılar: Yolun açık olsun, Uğurlar olsun, Nimetin kadrini bil, Uğurlu, gibi.

— Kadercilik inancıyla yazılan; kazalardan, arızalardan korunmayı amaçlayan yazılar: Kader yolcusu, Çileli palaz, Kaderimse çekerim, Garip yolcu, Kısmet, Allah'ın dediği olur, gibi.

— Diğer yazılar: Yollar niçin bitmiyor? Ömür biter, yol bitmez, Ayrılsak da beraberiz, Yeşil Ilgaz, v.b.

2. Taşıt içi yazılar, levhalar, resimler:

Herhangi bir bölgesel dağılım özelliği göstermeksizin genellikle her özel taşıtın (resmî taşıtlardan da bir kısmının) içinde karton ya da sentetik maddeler üzerine yazılmış yazılara, resimlere rastlamaktayız. Bu yazıları çoğaltarak satanlar var. En çok görülen yazılarla nedenleri şunlardır:

— Dinsel innçlarla (Her işe besmele ile başlanır, Allah kendini anan kullarının yardımcısıdır) yazılanlar: Eski ve yeni harflerle besmele, eski yazı ile kelime-i şahadet, Allah'ın dediği olur, karınca duası, gibi.

— Kadercilik inancıyla yazılanlar: Tedbir bizden - takdir Allah'tan, Allah'ın dediği olur, Errızkı alallah, gibi.

— Nazar değmesin, taşıtım kaza yapmasın, arızalanmasın inancıyla yazılanlar: Maşaallah (bazan boncuklarla da yazılmış maşaallahlar vardır), gibi.

— İyi kazançlar ve bereket dileğiyle yazılanlar: Eski yazı ile karınca duası ve bereket duası gibi.

— Şoförü uyarıcı yazılar: «Sabır selâmet - sürat felâket, Ömür biter yol bitmez, Müşteri daima haklıdır, Müşteri velinimetimdir, gibi.

Ankara'da bazı otolarda at nalı şeklinde plastik bir nazarlığın mavi zemini üzerinde yukarıdaki sözlerden ikisini gördüm: Ortada; Sabır selâmet - sürat felâket, yanlarda; Tedbir bizden - takdir Allah'tan. Eski yazı ile yeni yazılı karma levhalar da çoktur. Bu levhalardan bazılarında cami, Kâbe resimlerine de rastlanmaktadır. Son yıllarda artist resimlerinin yaygınlaştığını görmekteyiz.

Görülüyor ki, taşıt yazılarından bir kısmı hem taşıt içinde hem de dışında kullanılmaktadır.

3. Taşıt içi nazarlıklar ve uğur malzemesi :

Gene bölgesel dağılım özelliği göstermeksizin özel taşıtlarda; taşıtı kazadan, arızalardan korumak, taşıt içindekileri sağsalim istedikleri yere ulaştırabilmek inancıyla çeşitli korunma pratiklerine rastlamaktayız. Genellikle şoföre (sürücüye) yakın bir yere asılan bu nazar ve uğur malzemesi çok çeşitlidir. Örneğin: Muskalar mavi nazar boncukları (çeşitli şekillerde ve büyüklüklerde) taklit edilmiş madenî maşaallah yazılı paralar, bebek ayakkabısı, üzerinde mavi nazar boncukları bulunan at nalı şeklinde nazarlıklar, madenî kutu içinde En'am, Kuran-ı Kerim, minyatür süpürge en yaygın olanlarıdır. Daha az görülen uğur malzemesi arasında yapma balık böcekleri sayabiliriz.

4. Taşıt dışı nazarlıklar:

Özellikle kamyonların radyotör kısımlarının önlerine mavi boncuklardan oluşan nazarlıklar takılmaktadır. Bu nazarlıklar V, X, —, gibi şekiller taşımaktadır. Söz konusu boncuklar, taşıtı ve içindekileri kazalardan korumak, taşıtın ömrünü uzatmak, arıza yapmamasını sağlamak inancı ve amacını taşımaktadır.

Nail Tan

Türk Folklor Araştırmaları, s. 305
1974

FOLKLORDA KAMYON VE KAMYONETLER

Folklorumuzda meslek ve meşgalelerle ilgili araştırmaların yeteri kadar yapılmış olduğunu söyleyemeyiz kanısındayım. Yüzlerce meslek ve halkın bu meslekler hakkındaki düşünce ve hükümleri, folklorcular için son derece ilginç olsa gerektir. Meslekleri anlatan, eleştiren; hikâye, destan, türkü ve itikatların folklorcular tarafından dikkat ve sabırla bir an evvel derlenip dergi ya da kitaplarda toplanması araştırmacılar için çok faydalı olacaktır.

Son zamanlarda kamyon ve kamyonetlerin üzerine yazılan yağlıboya yazılar ve resimler dikkatimi çekmeğe başladı. Özellikle İstanbul'da Hâl Binası ve Atatürk Köprüsüyle Galata Köprüsü arasındaki işyerleri önünde duran kamyon ve kamyonetlerin şoför mahallinin üstüne rastlayan kısımlarında renk renk yağlıboyayla, kâh süslü, kâh basit, fakat ekseri majiskül harflerle yazılı kelimeler, cümleler ve resimler gün geçtikçe artmakta ve bir mani şeklini almaktadır. Bu yazıların şoförlerin hissiyatını ve zevkini inikas ettirdiklerinden şüphe edilemez.

Önceleri sadece muhtelif renklerle, bilhassa siyah, mavi ve kırmızıyla büyük harf kullanılarak yazılmış **«Maşallah»** görürdüm. Arabası ister yeni, ister eski olsun, geçimini onun ve kolunun gücü ile kazanmak isteyen şoför kem gözlerden korunmak için «Maşallah»ı yazdırtıyordu. Gayesi süs değil, fakat işlevseldi. Maşallah pek çok yayılınca, orijinallik arayan şoförler ve hatta bunu yazan tabelâcı - ressam, başka kelimeler de ilave etmeğe başladılar.

Maşallah'a ilave edilen ilk kelimeler arasında özellikle **«Cicim»**i görürdüm. İlk gördüğüm «Cicim» bir Fargo kamyonuna yazılmıştı. Sarı zemin üzerine kırmızı bir «maşallah» fırçayla yazılmış, «Cicim» ise altına mavi boyayla ilave edilmişti. Motor kısmının önünde ise «pin-up» cinsinden bir kız resmi bulunuyordu. Kızın iki yanında ise Türk bayrağı ve altında mavi boyayla gene «cicim» yazılmıştı.

30 Temmuz 1968 günü şehir içinde çıktığım bir derleme gezisinde gene «maşallah» serisinden olmak üzere, Hâl Binası önünde duran bir Opel kamyonun üstüne beyaz boyayla, **«Maşallah Arabaya»** yazılmış olduğunu gördüm (Hal PL 23).

Gene bu «Maşallah» serisinden olmak üzere (34 KC 716 Morris) bir vasıtaya **«Maşallah çok beklettin beni, Allah korusun seni.»** yazılmıştı. (67 AE 288) numaralı kamyonun üzerinde ise solda bir Türk bayrağı ve iri bir «Maşallah» ve küçük harflerle, **«Takdir Allahın, Tedbir Şoförün»** yazılmıştı.

Maşallah'lı kamyonların bayraktan sonra en popüler resmi, mavi ya da yeşil göz resmidir. Hepimizin de bildiği gibi, halk bu renk gözleri olanların nazargâh olabileceğine inanmaktadır. Konuştuğum şoförler de aynı şeyi söylediler. Bu iri ve boyalı gözlerin, mavi nazar boncuklarından daha etkili olduklarını da ilâve ettiler.

Kelime-i Tevhid de «Maşallah»lar kadar sevimli ve yazılmaktadır. (34 FT 855 ve 16 AR 674) numaralı vasıtalar da, **«Maşallah, Dilimden düşmez, Lâilâhe illallah»** yazılı

olup, (34 KE 886) numaralı arabadaysa, «**Bismillah**» ile şu dörtlük bulunmaktadır:

**Sabır selâmet
Srat felâket
Garip Hüseyin
Allaha emanet.**

Bu dörtlük aynı zamanda araba Őoförünün adını da bize bildirmektedir. Trafik kaidelerine yeteri kadar riayet edilmeyen memleketimizde kendini Allah'a emanet etmekten başka are bulamayan Şoförler ancak dua edebilmekte ve ondan medet ummaktadırlar: «**alıŐtım bilek zoru, Allahım bizi koru**», «**Kalbim imanla dolu, Allahım bizi koru.**» (34 HR 847 ve 34 AE 458 Ford).

Bu arada, Şaka yollu olsa da rekabete çıkan veya sürati seven Őofrleri tehdit eden kamyonlar da var: (06 ET 341) numaralı vasıtaya, «**Geçme beni, üzerim seni**» yazılmış. (55 AE 763 Ford) arabaya, süratli giden Őofrlere salık vermek üzere Şu kelimeler yazılmış: «**Geç geldi desinler, geçmiş olsun demesinler.**»

Trafiğin en kesif olduğu yollarda alıŐan Şoför yalnızlığı ve gurbeti hissetmekte ve Şu satırları arabasına yazdırtmaktadır: «**İssız yolların garip yolcusu.**» Her Şeye rağmen yolcularına itimat telkin etmek isteyen Şoförler ise uyumadıklarını, «**İssız yolların uyanık yolcusu.**» diye yazdırıp müşteri kazanmaya bakıyorlar. Bu son cümle (52 AC 028) numaralı vasıtaya yazılmıştı. Kara kara harflerle. Geceyi ima eden bu renge, sarı ay ışığını sembolize eden büyük harflerle yazılı bir «**Maşallah**» eŐlik ediyordu.

Yolun gözde büyümesine, bir türlü bitmedliğine inananlar, yahut ta kendilerine öyle gelenler, «**mr biter, yol bitmez.**» diye yazdırıyorlar. (34 AF 628) numaralı arabanın sahibi, arabasının perdeliğinin üzerinde, «**mr biter, yol bit-**

mez.» yazısını plastik perdeden yaptırmıştır. (34 KG 396) numaralı vasıta ise dört kelime daha ilâve etmiş: **«Dağda savaşı - Düzde yavaş - Ömür biter - Yol bitmez.»**

Yol ne kadar uzarsa uzasın, bir gün yolculuğun sona erip sevilenlerin yanına, sılaya dönüleceği imanı ile beslenen (58 AC 102) numaralı arabanın şoförü gibiler şu cümleyi tercih etmektedirler, **«Maşallah, Bekle, Allahın izniyle döneceğim.»** Ama (34 FL 038)in şoförü gibi bulundukları yerlerden veya oralarda oturanlardan kaçmak isteyen bir nevi 'escapist'ler **«Artık arama beni»** cümlesini yazdırmayı arzu etmektedirler.

(34 HT 969) numaralı kamyonun sahibiyse kamyonunu, darda kalan kullarına süratle yardıma koşan 'Hızır'a ve sonra da onu süratinden dolayı jete benzetiyor. Desoto kamyonun siyah zeminine şöyle yazılmış olduğunu gördüm: **Allah Korusun Jet Hızır geliyor.»**

06 EP 859 plâka numaralı minibüs sahibi de **«Kader böyle İstedi»**, yazısını münasip görmüş. Kimbilir şoför olmayı belki de hiç istememiştir.

Bu çeşit yazılara ilâveten, memleketini seven ve tanıtmak isteyenler, dahili turizme yardımı olur diyenler, (50 AF 236) numaralı kamyonun şoförü gibi, **«Nevşehir - Göremeyi görünüz»** neviinden sloganları yazdırtmaktadırlar.

Daha görmediğim ve kaydedemediğim bir çok yazının bulunduğunu söylemem lüzumsuzdur. Yazıların yanı sıra, uğur getirsin diye üstüne **mavi boncuk koyanlar, plastik çiçeklerle** süsleyenler de bulunuyor. Plastik çiçeklerden başka, **yağlıboya ile resim çizdirenler** de vardır.

Kamyonların ön tarafına yapılmış olan aslan, kaplan ve panter resimleri ve bu hayvanların adları, keza yalnızlığı, gurbeti temsil eden dağ, bayır, çöl ve palmyeler, şoförün olduğu kadar, tabelâcı - ressamın da zevk ve hükümlerinin inikâsı olabileceğinden, halk resmiyle uğraşan folklorcular için çok ilginç olabilir kanısındayım.

Bay ve Bayan Cahit Akıncı ve Bay Hüseyin Görür'e verdikleri örneklerden dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Ayhan Doğanç (M.A.)

Türk Folklor Araştırmaları sayı 239
1969

FOLKLORUMUZDA KAMYONETLERİN DİLİ

Folklorumuzun zenginliği oldukça çok yoğundur. Köylerden kentlerimize dek, asfalttan dağ başlarına değin hep folklorumuzun ilgi çekici zengin ürünlerini görüyoruz. Hepsinde bir halk geleneği, halk inanışı ve halkın gerçek yaşantısı vardır. Şimdi biz bu folklorumuzun ürünlerinden kamyon ve kamyonetlerin üzerinde yazılanlardan, özellikle arka ve ön kısımlarında yazılanlardan bir demet sunacağız. Daha önce buna benzer bir araştırmayı sayın Ayhan DOĞANÇ (1) ve sayın Nail TAN yapmışlardı. Bir bakıma folklorcular birbirlerini tamamlayan kaynak kişilerdi.

Taşıtlarımızın özellikle kamyonların ön camları veya arka kısımlarında Aslan, At, Uçak, Keklik, Kurt, Koç, Mehmetçik, Kıbrıs, Cami, Minare, Türk Bayrağı gibi resimler, bunun yanı sıra nazarla ilgili boncuklar, çeşitli hayvan başları, iskelet ve kemikleri (kaplumbağa, kertenkele v.s.) terlik ve süpürge gibi eşyaların asıldığı gördüğümüz inanışlar arasındadır. Aslında her arabada, mutlaka bir MAŞALLAH, ALLAH KORUSUN gibi sözler yazılıdır. Şimdi biz de bir katkıda bulunarak daha çok Mardin (47) ve Diyarbakır (21) da rastladığımız bu gibi taşıtların plaka ve yazılan sözlerden bir demet sunuyoruz.

Abdülkadir Güler

Gülpınar

Cilt 1, sayı 9

1976

Kamyonet ve kamyonlar dile geldiler Şoförlerimiz yeni bir folklor ürettiler

Yurdumuzun folklorunu inceleyenler ve araştıranlar görecektir ki, taşıt folkloru da bir hayli zengindir. Şoförlerimizin kendilerine özgü bir dili vardır. Bu dilin ayrı bir yanı da, kamyon ve kamyonetlerin ön, arka kısımlarında, en basit bir tampon üzerinde bile tek bir sözcük de olsa bu şoför topluluğu arasında geniş ve derin bir anlam yaratır. Örneğin, 21 AC 367 plakalı dolmuşun arka kısmında şunları okuyoruz: «Eğer dünya tatlı olsaydı, doğarken ağlamazdın.» diye güzelce yazılmış bir tümce vardır. Bu tümce ile bu dolmuşun şoförü bize kendi felsefesini anlatmıyor mu? Bu konudaki ilk yazımızı Gülpınar'ın geçmiş sayılarında (Sayı 9, cilt 1) de kamyon ve kamyonetlerin plakaları hakkında örnekler verilmişti. Aradan bir hayli zaman geçti. Çalışmamızı ve araştırmamızı biraz daha sürdürerek aynı sayıdan devam ederek yazımızın II. bölümünü sunuyoruz. Bu konuda yararlı, özellikle taşıt folkloru için çalışanlara ve bu konuda araştırma yapan değerli folkloristlerimize bir katkıda bulunursak kendimizi az da olsa mutlu sayacağız.

Kamyonetlerin dilinden örnekler verirken bir de şoförlerimiz arasında son yıllarda adeta gelenekleşen bir durum daha vardır. Bu da kendi arabalarına isim verme işidir. Her kamyonetin kendine özgü bir adı vardır.

NOT: Bu araştırma 17 Haziran 1976'dan 25 Temmuz 1978 tarihleri arasında Diyarbakır - Mardin sınırları arasında yapılmıştır.

**Abdülkadir Güler
Devrim Folklor, sayı: 3
1978**

At arabası devrini doldurdu.

Nalbant öldü.

Arabacılık zenaati para etmez oldu. At pazarında alım-satım çaptan düştü.

Alüminyum tencere çıktı çıkalı, mahalle aralarından bir ses eksildi:

— Kaaalaaaycii...

Yumuşak tokyolar, takunyacı dükkânlarına kilit vurdu-lar.

Kentin çoğu yerindeki küçücük vitrinlerde bir yazı oku-nurdu:

— Çorap çekilir.

Naylon piyasaya çıkalı, kayboldu çorap çekiciler.

Bakırcılar, demirciler, hasırcılar can çekişiyorlar. Bü-rümcük örenler, gergef işleyenler neredeler?

At arabalarının kasalarını, kuşlar, çiçekler, ağaçlar, de-relelerle usta ressam-lar gibi renk renk donatanlar yok artık. Oysa cümle ağırlığı acı yeşile çalan bu resimlere bakmaya doyamazdınız. Eski kahvehanelerdeki dünya güzeli tasvir-leriyle birlikte yitip giden ne çok şey var.

Demir tekerlekli tahta arabaların resim ustaları öldü-ler, ama bu kez minibüslere, taksilere, kamyonlara dadanan filozoflar yetişti. Olmadık bir virajda önünüze çıkan mini-büsün ardında yaman bir özdeyiş:

— Nokta kadar menfaat için virgül gibi eğilme.

Bitirim şoför niçin yazdırmış minibüsüne bu yazıyı? Bel-ki insan kardeşlerine bir selâm sarkıtmak için... Çoğu ben-zinli ve lastik tekerlekli arabanın kışındaki sözleri toplasa-nız bir güzel kitap olur:

— Takma kafanı...

— Hızlı yaşa, genç öl, cenazen yakışıklı olsun...

— Geçme beni, geçerim seni...

— Siyah gözler efkârlanma...

Ve kırmızı bir kamyonetin tamponunda, eciş bûçüş harfler yazılı:

— Tak tak... Kim o?... Aşk... defol...

Ülkemize gelen İngiliz, Fransız, Alman, Hollandalı, bir türlü anıyamıyor atsız arabalarımızın üstüne döktürülen lâfları... Var mı dünyada bizim yaşam raconumuzun bir benzeri? Herif arabasının kışına yüreğindeki efkârı dökebilse, zaten İngiliz ya da Alman olur muydu?

Vaktiyle bütün kamyonlarımızın alnında «maşallah» yazardı. Tekelci kumpanyaların düzeninde mantığı o biçim koşullanmış Amerikalı, bunlara baktıkça demiş ki:

— Türkiye'de en büyük otomotiv şirketinin adı maşallah...

Artık arabalarımızda maşallah bismillah gibi sözcükler azaldı. Aşk, dostluk, sevgi üstüne filozofluklar aldı yürüdü. Halkın tüm özlemleri, tutkuları, eğilimleri lâstik tekerlekli arabalara yansımış yollarda dolaşüyor. Şoför içini döküyor taşıdığı dövizlere... Gösteri yürüyüşüne çıkmış yığınların dövizlerinden daha mı az ilgiye değer minibüslerin taksilerin üstündeki yazılar? Kamyon edebiyatı, minibüs felsefesi, taksi şiiri gittikçe sarıyor dağı tepeyi bayır...

Adam cebinden para harcıyarak niçin sorsun insana arabasının kışında:

— Ne yaptım ben sana?

Kalantor bir Mercedes'in, görkemli bir Chevrolet'nin, lüks bir Cadillac'ın önünde ya da ardında yazıya rasladınız mı? Bu tür arabaların ne içinde ne dışında kimseye merhaba yoktur.

Ama alçak gönüllü minibüsler, küçük taksiler öyle mi? Bazan kocaman bir kamyonun iki köşesinde iki gül resmi görürsünüz.

Bahçemizdeki güller kadar doğaldır onlar...

Şu kökü dışarda otomotiv endüstrisinin Türkiyemizde en güzel yanı, arabaların kışındaki özdeyişlerdir.

Ilhan Selçuk

ZEYTİNBURNU SAKINLERİ BAYRAMI ERKEN YAŞADILAR

«**Bayram Gecesi**» adlı bir program hazırlamakta olan Uğur Dünder ve TRT ekibinin Zeytinburnu'nda çekim yapması halk tarafından ilgiyle karşılandı.

Bayram için özel bir program hazırlamakta olan Uğur Dünder bu kez minibüsçüleri konu ediyor ve değişik bir açıdan sorunlara değiniyor. Programın çekimini duyan bütün Zeytinburnu minibüsçüleri çekime girebilmek için seferber oldular. Zeytinburnu Adliyesi'nin hemen arkasındaki boş arazide çekim yapmakta olan TRT ekibi halkın hücumuna uğradı.

Minibüsçülerle röportaj yapan Uğur Dünder bu kez de çok ilginç sorular yöneltti. «**Meteliksiz Milyoner**», «**Güle Güle Batılı**», «**Yine mi Sen**», «**Hızlı Yaşa Hazırlı Ol**», «**Mangal Gibi Yürekli**» gibi yazıların neden yazdırıldığını sorunca bir şoför: «**Abi biz karakterlerimize göre bir takım yazılar yazdırıyoruz**» diyerek cevapladı.

Bu arada İstanbul trafiğinin bitkisel hayata girmesinden sorumlu tutulan minibüsçüler söz birliği etmişlercesine «**Önüme gelen adamını bulup hemen ehliyet alıyor. Kazaların adedi ve ölümler çoğalıyor. Hususi taksilere selam çakan trafik polisleri, bizim canımıza okuyor. Bilhassa Topkapı'da yanmayan trafik lambaları yüzünden sıkışan trafikten bizi sorumlu tutuyorlar. Buna bir düzen gerekli**» diyerek dert yandılar.

Sorunlar ve dertler dile getirildikten sonra Uğur Dün-

dar, minibüsçüler ve hayranları ile bir hatıra fotoğrafı çek-tirdi.

LAFLA GEÇİNENLER

Kimileri var, lâfla geçiniyorlar. Lâf üretmeyi meslek edinmişler.

Politikacılardan söz ettiğimizi sanmayın.

Bizim sözünü edeceğimiz «**lâf üreticileri**» adamakıllı somut, elle tutulur bir iş yapıyorlar. Hergün çeşit çeşit «**slo-gan**» üretip bunları binlerce basıyor ve her tarafa dağıtı-yorlar. Sonra bu sloganlar her yere yapıştırılıyor.

Aman, slogan yazmak yasak değil mi, diye ihbara kal-kışmayın. Bizim lâf üreticileri o sizin bildiğiniz slogancılar-dan değil. Yazdıkları şu sloganlara bakın bir kez:

«**Aşkınin esiriyim - Dertli gönlüm - Sevildiğini bil yan-lış yapma - Sevenler ölmez - Aldırma gönül - At şeyeyi dön köşeyi - Allah'ın dediği olur - Esmerim - Şoförler de sever.**»
Ve bunlar gibi daha bir çoğu.

Onyedi yaşındayken, bundan sekiz yıl önce Trabzon'-dan İstanbula göç eden bir «**Karadeniz Uşağı**» olan Sedat Tercan, şimdi İstanbul'da bu tür lâfları üretip basıyor ve yurdun dört bir yanına bunları satarak geçiniyor. Minibüs-lerde, kamyonlarda, işportacı arabalarında ve tezgâhların kenarlarında gördüğünüz yazılar genellikle Sedat Tercan'-ın tezgâhından çıkma.

Bakırköylü bir genç kız olan Gönül Öndeş ile birlikte kafa kafaya verip slogan buluyorlar ve ufacık tezgâhlarında bunları naylon çıkartma kâğıtlarına basarak piyasaya sürü-yorlar. Sedat Tercan:

«**Ne sağcıyız ne solcu, yazıcıyız yazıcı,**» diyor.

Kendi piyasalarında sattıkları ürün «**yazı**» olarak anıl-makta. Örneğin toptancılar, ya da şoförler geldiklerinde:

«**Bana şöyle efkârlı bir yazı lâzım,**» derler.

Sedat Tercan:

«Size güzel bir çilekeş verelim öyleyse» der, tezgâhtan parlak yeşil kâğıda basılmış «Çilekeş» yazılı desteyi çıkarır.

Minibüsçülerin en çok tuttuğu yazı «Çilekeş»tir. «Şimdiye dek onbinlerce bastık bu yazıdan,» diyor Sedat Tercan ve ekliyor:

«Zaten dertli sözler çok tutuyor. Milletin dertli lâflara çok merakı var nedense.»

«Rekor hangi yazıda?»

«Her zaman geçer akçe olan ve en büyük rekoru elinde tutan yazı Bismillahirrahmanirrahim ile Maşallah'tır. Bu ikisine hiçbir yazı erişemedi. Bir de Allah'ın Dediği Olur yazısı her zaman gidiyor. Bu yazıların dışında en çok tutulanları ise dediğim gibi, dertli sözler. Çilekeş bunların başında geliyor. Daha başka, örneğin Fakirin Çilesi Ölünce Biter, Dert Çekmeye Gidiyorum, Dert Etme Arkadaş gibi yazılar çok tutuluyor. Bir de zaman zaman moda olan sözler var. Barretta, Görevimiz Tehlike, Sabuha gibi...»

«Ne zaman, nasıl başladınız bu işe?»

«1975 yılında başladım. Boyabat'a giderken bir kamyonunda Maşallah yazısını gördüm. Bu yazılardan basıp sat-sak iyi gider diye düşündüm. Böylece başlamış olduk. Sonra plâk listelerini, gazeteleri, dergileri izleyip günün modasına göre yeni yeni sözler yazdık.»

«Yeni söz üretmek zor mu?»

«Yok. Bizim için pek zor olmuyor. Bir maçta yanımdaki arkadaş bir futbolcuya kızıp 'Hadi canım sende' dedi. Ben de hah, bu söz iyi gider deyip yazdım. Nitekim Hadi Canım Sen de yazısı çok satıldı.»

«Yahu, bu söz İsmet Paşa'nın ünlü sözüdür.»

«Öyle mi? Kim bilir, belki de ondan çok tutmuştur.»

Sedat Tercan, başlangıçta ve Türkiye'de ilk olarak bu işe bir ortakla başlamış, sonra ayrılmışlar. Şimdi üç kişi bu

işi yapıyor. Şerafettin Ceyhan, Hamza Kahraman ve Sedat Tercan.

Sedat Tercan'ın atölyesinde elle çalışan bir serigrafi tezgâhında günde en çok 8 - 10 bin «yazı» basılabiliyor. Yazıdan başka ayrıca çeşitli hayvan resimlerinin de «çıkartması» basılıyor.

«Hayvanlar arasında en çok rağbet göreni hangisi?»

«En çok satılanı panter resmi. Aslan basıyoruz, kaplan basıyoruz, bir de kuru - kafa basıyoruz, o da çok gidiyor. Hayvanlardan bir de panter çok tutuldu. Eskiden kurt ve at da yapıyorduk ama, bundan vazgeçtik.»

«Niye?»

«Neme lâzım. Meraklısı da var, tepki gösterenl de var. Para kazanalım derken, bir de kim vurduya gitmeyelim dedik. Bazıları parti amblemi yapmamızı da istedi ama, biz o işe de girmedik. Biz politikada yokuz dedik. Politikaya girdin mi, klmi zaman geliyor, para kazansan da boş.»

Ve Sedat Tercan ile Gönül Öndeş kafa kafaya verip yazıyorlar:

«At şişeyi dön köşeyi.»

«Attım şişeyi, döndüm köşeyi.»

Nail Güreli

Hürriyet Gaz. 8. Gün Eki

15 Haziran 1980 s. 17

LAF KUTUSU

Çıkartma usulüyle basılıp satılan ve özellikle minibüslerde, kamyonlarda işportacıların tezgâhlarında süs olarak kullanılan ilginç yazıların listesi şöyle:

Bismillahirrahmanirrahim - Maaşallah - Allah korusun - Allahın dediği olur - Hadi gene iyisiniz - Hızlı yaşa genç öl - Kızma birader.- Şoförün çilesi bitmez - Aşkınin esiriyim -

Dertli gönlüm - Sevildiğini bil yanlış yapma - Sevenler ölmez - Aldırma gönül - Hayat harcadın beni - Hatasız kul olmaz - Toprak alsın muradımı - Bizi çekemediler - Mahçup delikanlı - Vaktinde gel sevgilim - Gurbet kuşu - Ben doğarken ölmüşüm - Havan batsın - Bırakın da yaşayalım - Muavinler de sever - Şoförler de sever - Şoförüm diye seni vermediler - Zor dostum zor - Dert etme arkadaş - At şişeyi dön köşeyi - Attım şişeyi döndüm köşeyi - Umurumda mı dünya - İhtiyar delikanlı - Garipler de sever - Nazar değmesin sana - Ah şu kadınlar - Bu nasıl dünya - Batsın bu dünya - Kes hızını üzme el kızını - Kalbinden atma beni - Yad eller aldı beni - Allah kolaylık versin - Doğruluk hazinedir - Gel güzelim gurbet gezelim - Sen de sev arkadaş - Rüzgâr gibi geçti - Sevdik de ne oldu - Taş taşırım laf taşımam - Sev dedi gözlerim - Görevimiz tehlike - Garibim yine mi sen - Umut dünyası - Yalancı gözler - Sen teksin güzelim - Seven ne yapmaz - Hôr görme garibi - Mühim olan insanlık - Dengin yok senin - İsyan ettim hayata - Dert mi sana çatla - Takma kafana - Şoförler çapkın olur - Ya sen ya hiç - Yolcu yolunda gerek - İkimiz bir fidanız - Dert çekmeye gidiyorum - Fakirin çilesi ölünce biter - Ne olacak şimdi? - Sen bilirsin - Çilekeş - Gurbet kaderimmiş - Beni böyle sev - O gözlerin var ya - İçiyorsam sebebi var - Kaderimse çekerim - Hem ağlarım hem giderim - Beni hatamla sev - Kader utansın - Biri gider bini gelir - Aşk gemisi - Baretta - Esmerim - Kismetse dönerim - Aşk sevenin yol gidenin - Allah acısın sana - Dokunmayın dünyama - Ela gözler seni özler - Kıskananlar çatlasın - Derdim dünyadan büyük - Paran yok dostun yok - Sevdiğime pişmanım - Kazandığım bilek gücü - Ya Rabbim sen büyüksün - Hayırlı yolculuklar - Önünü görmeden sollama / Acı haber yollama - Cibie - Ford - Rally - Yol biter dert bitmez - Hadi canım sende - Sabuha - Bakışın yeter - Kırma garibi - Seni kim attı dünyaya.

EK

(Kitap dizgiye verildikten sonra derlenen sözler)

**Kış rüzgârı gibi
Haşın olsan
Yine seni severim**

**Cahil olma yanarsın
Bu aşktan fayda yok**

Kalbi satılık adam

**Gönül ne kahve ister
Ne kahvehane
İnsan bir dost ister
Gerisi bahane**

**Muradına erdin Tuncay
(Murat otomobilde)**

Karam Allah yolunu açık etsin

**çayıra saldım koçu
severek aldım DOÇ'u**

**koyun kurdun
yol FORD'un**

**sûrat felâket
sabır selâmet
arap fehmi
Allaha emanet**

**taşın kalbi yoksa
onu yosun sarar**

**sevgim sürünür
kedere bürünür**

**kader yolu bu
gönlüm**

azap çiçeğlm

arzum sendin

has gül

koçum benim

ömrüm seninle geçsln

sessiz

**şu koca dñnyanın
nesi var başka
bedbaht olanlar
sevgiyi inkâr edendir**

sevdim seni

arzulu

yaşayalım
rüzgâr mahir

acı gerçekler

yalnız delikanlı
(at arabası)

seversen severim

çöl kuşu

ben güzele güzel demem
güzel benim olmayınca

eden bulur dünyası

sen doğan güneş
ben yollarda çilekeş

kalbimdeki yabancı

zengin yoksul
(at arabası)

seni seveceğim

ecel canımı alsa
gene kalbimde sensin

küçük kaptan

sevenin günahı

sen de mi gurbete arkadaş

yabancı dilde:

speedway

sailors have more fun

go navyl

**old chevies never die
they just go faster**

**slimidi içinden alın
sıhhatli ve sağlıklı kalın
(simitçi camekânı)**

İÇİNDEKİLER

● BİRİNCİ BÖLÜM

ÖMÜR BİTER YOL BİTMEZ I-II-III 7-11

● İKİNCİ BÖLÜM

**SENİNLE BİRLİKTE SANA DOĞRU I-II-III /
YOL VERİN DAĞLARIN OZANINA / «PRENS
SALİH» / «SEYYAR KEBAP SALONU» / «SE-
VENİ YOK SEYFULLAH» / «BIONİK 707» /
HAYDİ VUR SEN KENDİNİ BIRAYA VE YOLA
VUR / TEKERLEKLİ MEKTUP / GARİBİN Çİ-
LESİ / BAZI NOTLAR 12-45**

● ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TAŞIT YAZILARININ BÖLÜMLENMESİ :

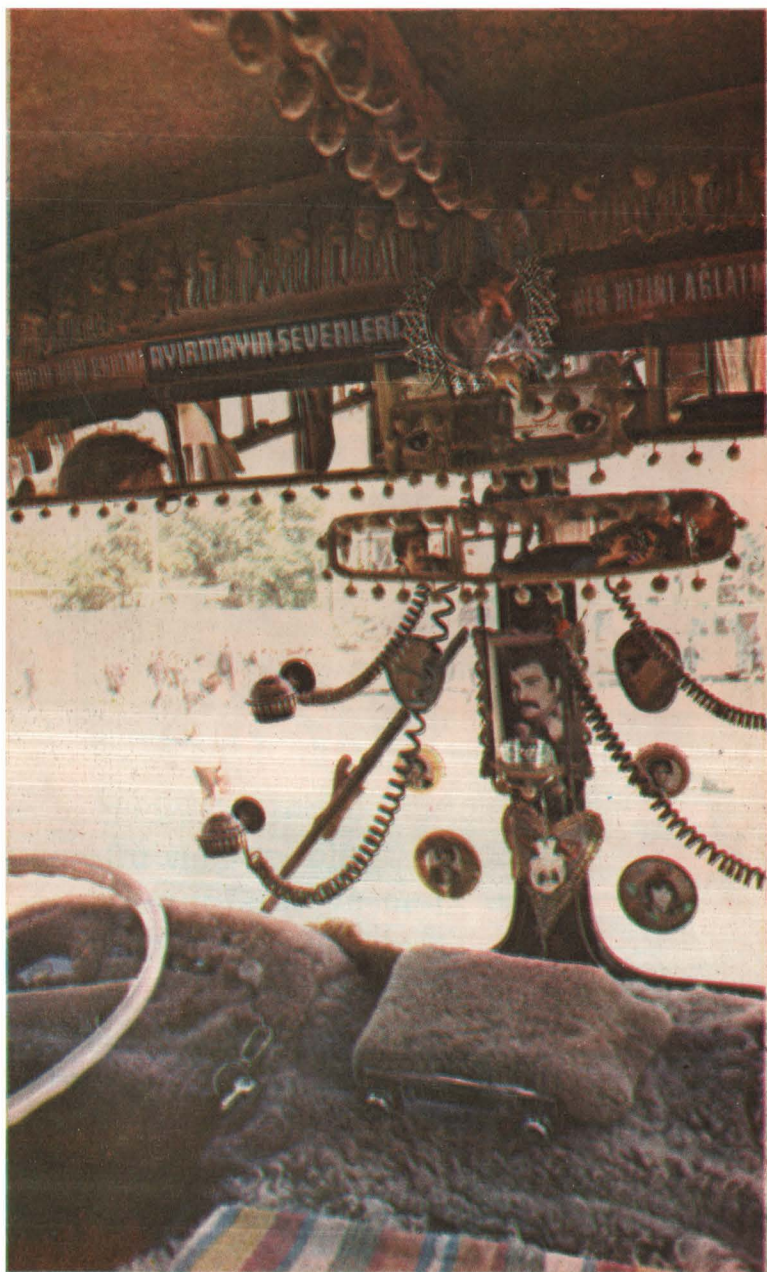
**ARGO / AYRILIK / BAŞKALDIRI / ÇEŞİTLİ AD-
LAR / ÇİLE / DERT / MUTSUZLUK / DİNSEL
YAZILAR / DOSTLUK / DÜNYA GÖRÜŞÜ /
DEĞER YARGISI / EZİKLİK / HOR GÖRÜLME
/ GURBET / GÖZE İLİŞKİN YAZILAR / GÜLME-
CE / KARA GÜLMECE / GÜNCEL KONULAR /
HIZA KARŞI / HIZDAN YANA / HOŞGÖRÜ /
OLGUNLUK / KAZAYA KARŞI / KISKANÇLIĞA
İLİŞKİN YAZILAR / İLENÇLER / MARKA VE
SİMGELER / NAZAR / ÖZEL ADLAR / SEVGİ /**

ŞARKILARDAN ESİNLENMELER / TAMLAMA / TANIMLAMA / TEK SÖZCÜKLER / TELEVİZ- YON VE SİNEMADAN ESİNLENMELER / U- MUT / UMUTSUZLUK / UYAKLI VE ŞİİRSEL YAZILAR / YABANCI DİLDE YAZILANLAR / YARGI / YER ADLARI / YOL / YOLCULUK / YÖRESEL DİLDE YAZILANLAR / AYNİ TAŞIT- TA BİRDEN ÇOK YAZI / DEĞİŞİK KONULAR	46-163
---	--------

● DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EDEBİYATIMIZDA TAŞIT (ŞİİRDE - DÜZYAZI- DA)	164-226
EK	227-230

TR

34 AK 730

SAHIA

KARA EJDER

ELDE BİRSEY KALMAZSA
DOST SANA DÜŞMAN OLUR

ALLAHIM SEN K
KAZANCIM BİLEK

NEDİR BU ÇİLEMİZ TANRIM

VEKİLLERİNİN DÜŞÜNÜ

HASAN

2

LÜKS SERVİS

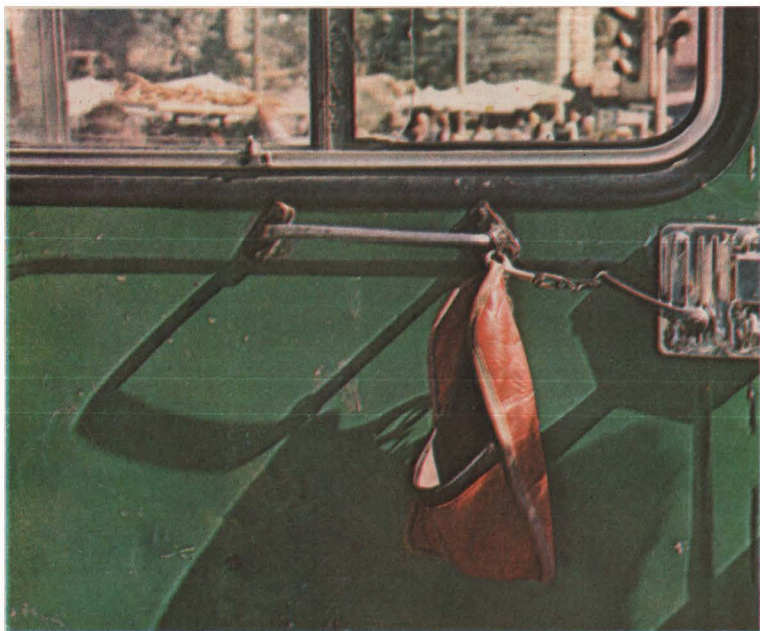
BEN DOĞARKEN ÖLMÜŞÜM

**GÖZLERİNLE
DEĞİL
KALBİNLE SEV
BENİ...**

MASAALLAH

ALLAH KORUSUN

ÖMER

Allah Korusun.

D E U T Z

34 E 2949

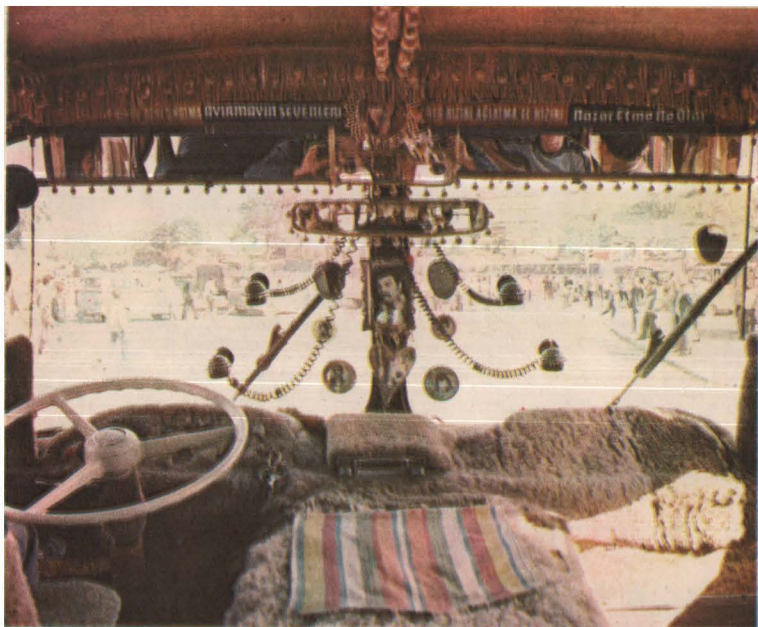
Birleşen Yollar 2.

ALLAH KORUSUN
GURBET KUŞU

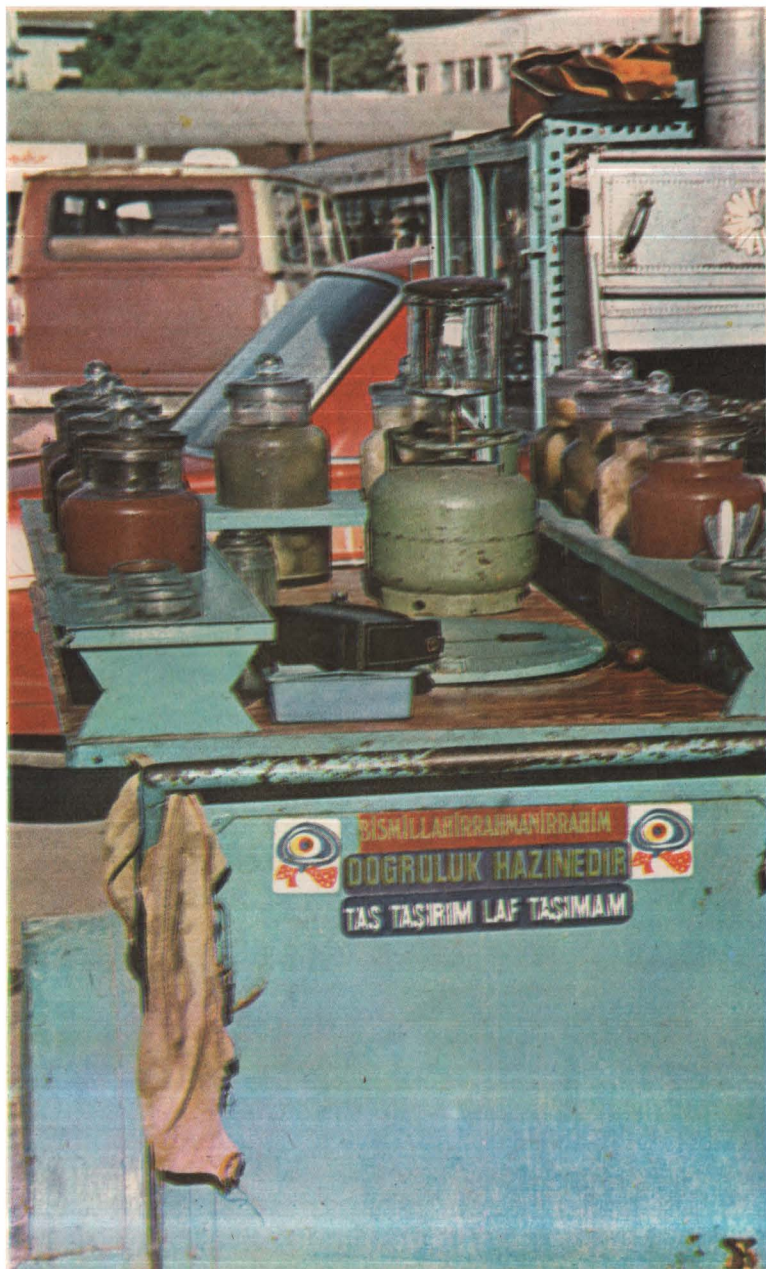

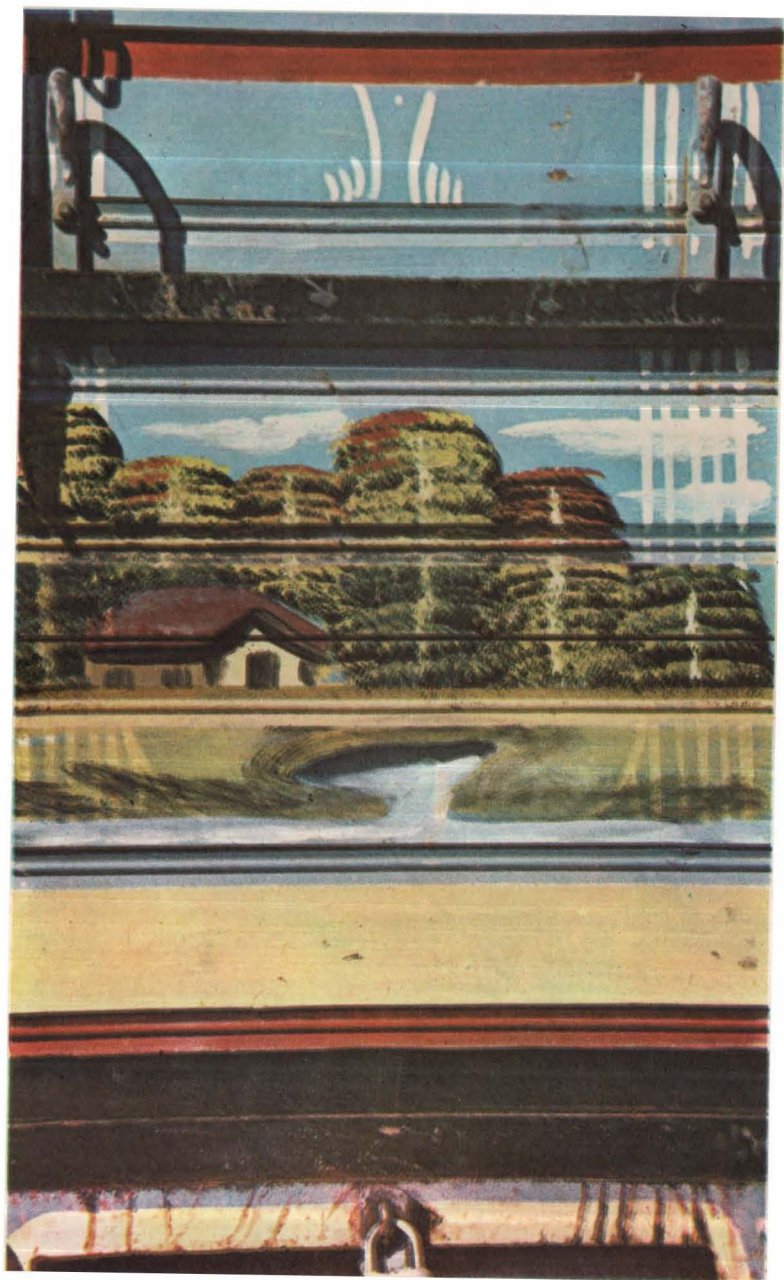
34 D 8346

ATMACA
SEN VARYA SEN

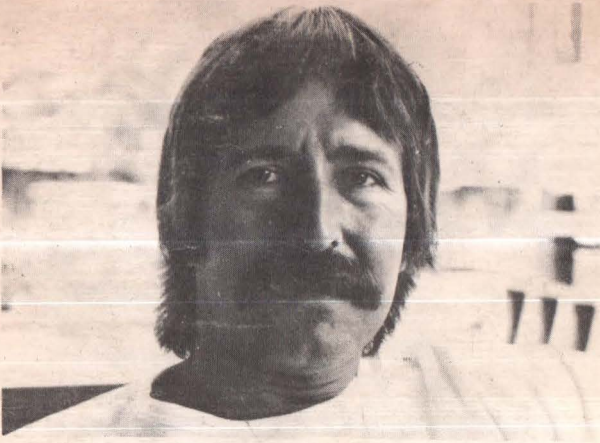

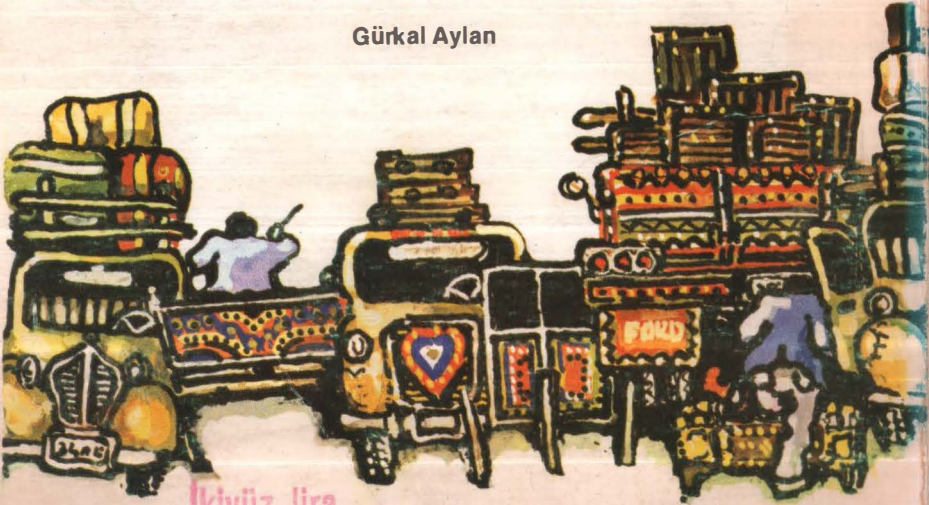

Bu kitap, yaşam çilekeşinin, yollar abdalının öyküsüdür.

Bu kitap, yaşamını günübirlik yaşayan, topluma anlatamadığını arabasının üstüne döşeyen insanın dramıdır.

Bu kitap, "tek adam mezara yakışır" diyecek kadar dünyaya boşvermiş, ama "bizi sevenler mutlu olsun" diyecek kadar da duygusal yüceliğe ermiş yalnız adamın kitabıdır. Bir ozan, bir yazar olarak toplumumuzdaki bu olguya seyirci kalamadım. Ve değişik bir yöntem ve anlatım biçimi izlemeğe çalışarak bu kitabı hazırladım. Sessiz dağlardan inen bir türkü, ıssız gecelerden vuran bir ışık olursa ne mutlu bana!

Gürkal Aylan

İkiyüz lira